

การใช้ระบบ – ชุดข้อมูลสำหรับชนพื้นเมืองว่าด้วยปฏิบัติการและระเบียบปฏิบัติของส หประชาชาติ

วิธีการใช้ชุดข้อมูลนี้



ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

การพัฒนาสิทธิมนุษยชน

ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ

สหประชาชาติและชนพื้นเมือง

ชุดข้อมูลนี้ออกแบบเพื่อให้ข้อมูลในทางปฏิบัติแก่ชนพื้นเมืองว่าด้วยปฏิบัติการและระเบียบปฏิบัติ
ของสหประชาชาติ (UN) และองค์การต่างๆ
ของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาสิทธิมนุษยชน

ในขณะที่ชนพื้นเมืองได้ยื่นข้อเรียกร้องที่เข้มงวดและยังคงเผชิญกับความยากลำบากในปัจจุบัน สิทธิของชนพื้นเมืองได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในระดับนานาชาติ ผลที่เกิดขึ้นนี้สืบเนื่องมาจากพัฒนาการที่สำคัญ 2 ประการ ประการแรก ชนพื้นเมืองประสบความสำเร็จในการทำให้รัฐบาลและประชาคมโลกหันมาสนใจกับข้อห่วงใยของพวกเขาและเรียกร้องให้มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ประการที่สอง

ผู้คนจำนวนมากรู้ว่าการละเมิดสิทธิของชนพื้นเมืองอย่างต่อเนื่องและเรื้อรังทำให้การดำเนินการ
เสียหายสำหรับความไม่เสมอภาคที่ชนพื้นเมืองประสบ
ทั่วโลกมีความตระหนักเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการมีส่ว
วนช่วยพัฒนาสังคมยุคใหม่ของชนพื้นเมือง

ขณะนี้อำนาจและทบวงการชำนาญพิเศษ (specialized agencies)
ของสหประชาชาติเกือบทุกองค์กรมีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของชนพื้นเมืองและการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ชุดข้อมูลนี้นำเสนอวิธีการทำงานขององค์กรและทบวงต่างๆ
เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของชนพื้นเมืองทั่วโลกไปในทางที่ดี
และชี้แนะว่าชนพื้นเมืองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ได้อย่างไรบ้าง

การค้นหาข้อมูลในชุดข้อมูลนี้

ชุดข้อมูลแบ่งเป็นแผ่นพับต่างๆ

แผ่นพับแต่ละแผ่นพับเน้นเพียงหัวข้อเดียว

เพื่อให้คุณสามารถศึกษาบางประเด็นที่คุณสนใจเป็นพิเศษ

ส่วนแรกของชุดข้อมูลเผยข้อมูลภูมิหลังเรื่องสิทธิมนุษยชนในระบบของสหประชาชาติ

ส่วนที่สองนำเสนอเค้าโครงเกี่ยวกับการดำเนินการของระบบสหประชาชาติเพื่อตอบสนองกับประเด็นที่
ป็นข้อห่วงใยของชนพื้นเมือง อันได้แก่เรื่องสิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม การพัฒนา สุขอนามัย
และการศึกษา

ตัวอย่างเช่น

หากคุณกำลังมองหาข้อมูลเรื่องวิธีการยื่นคำร้องกับสหประชาชาติตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาระหว่าง
ประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ
คุณสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องนี้ได้ในแผ่นพับที่ 4

หากคุณกำลังหาข้อมูลเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยในเรื่องการพัฒนาที่เกี่ยวข้องความหลากหลายทางชีวภาพ
ที่สหประชาชาติให้ความสนใจ คุณสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องนี้ได้ในแผ่นพับที่ 10

ถึงแม้ว่าคุณสนใจเพียงประเด็นเดียว

ขอแนะนำให้คุณอ่านแผ่นพับทั้งหมดเพื่อจะได้รู้ว่าเรื่องที่ที่คุณสนใจเป็นพิเศษนั้นเป็นส่วนหนึ่งของภาพรวม
เรื่องสิทธิมนุษยชนในระบบของสหประชาชาติอย่างไรบ้าง

สรุปเนื้อหาของแผ่นพับ

แผ่นพับแต่ละเรื่องเริ่มต้นด้วยสาระสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดในแผ่นพับ

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

มีถ้อยวลีและคำศัพท์จำนวนมากที่เป็นถ้อยคำที่ใช้เฉพาะกับการทำงานของสหประชาชาติ

โดยเฉพาะในแวดวงสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ฉะนั้น

จำเป็นอย่างยิ่งที่คุณควรคุ้นเคยกับภาษาที่ใช้ในระบบยูเอ็น ในหน้าแรกของแผ่นพับ

มีการแนะนำถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ ในแต่ละเรื่อง

เนื้อหาของแผ่นพับอธิบายความหมายของถ้อยคำเหล่านี้

ถ้อยคำสำคัญเหล่านี้พิมพ์เป็นตัวหนาเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรก

คำย่อและชื่อย่อ

คุณจะต้องว่ามีคำย่อและชื่อย่อจำนวนมากที่ใช้ในระบบยูเอ็น ปกติเมื่อเอ่ยถึงชื่อนี้เป็นครั้งแรก

คู่มือนี้ใช้ชื่อเต็มแล้วตามด้วยคำย่อหรือชื่อย่อที่อยู่ในวงเล็บ หลังจากนั้น จะใช้แต่คำย่อเท่านั้น

มีการใช้คำย่อและชื่อย่อบ่อยมากในสหประชาชาติ ฉะนั้น คุณควรคุ้นเคยกับคำย่อต่างๆ

การขอความช่วยเหลือเพิ่มเติม

ชุดข้อมูลนี้เป็นเพียงการแนะนำให้รู้จักกับปฏิบัติการและระเบียบปฏิบัติของยูเอ็นรวมทั้งองค์การและทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็นเท่านั้น

คุณอาจจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากข้อมูลที่น่าสนใจ ชุดข้อมูลนี้ชี้แนะว่าคุณสามารถขอความช่วยเหลือดังกล่าวได้จากที่ใดบ้างและ ถ้ามี
แนะนำชื่อเว็บไซต์อีกด้วย จำเป็นอย่างยิ่งที่คุณควรติดต่อองค์การและทบวงการชำนัญการพิเศษต่างๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้คุณทราบข้อมูลอัปเดตเกี่ยวกับพัฒนาการ แผนงาน และโครงการใหม่ๆ

แผ่นพับที่ 1

ชนพื้นเมืองและระบบของสหประชาชาติ – ข้อมูลทั่วไป

แนะนำให้รู้จักกับระบบของสหประชาชาติ

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

สหประชาชาติ

คณะมนตรีความมั่นคง

คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม

ทบวงการชำนัญพิเศษ

สำนักงานเลขาธิการ

เลขาธิการใหญ่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

กฎบัตรสหประชาชาติ

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

สาระสำคัญ – ยูเอ็นเป็นองค์การระหว่างประเทศซึ่งประกอบด้วยองค์กรที่แยกอิสระจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการกับประเด็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือนุญชธรรม กฎบัตรสหประชาชาติชี้แจงจุดมุ่งหมายของยูเอ็น

ซึ่งประกอบด้วยการรักษาสันติภาพและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ความเป็นธรรม

การเคารพต่อสนธิสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศ

ความก้าวหน้าทางสังคม

และมาตรฐานการดำรงชีพที่ดีขึ้นสำหรับทุกคน

นับตั้งแต่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนผ่านการรับรองในปี

พ.ศ.

2491

ยูเอ็นได้รับรองเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนอื่นอีกจำนวนหนึ่งเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

การสถาปนาสหประชาชาติ

ในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่สองใกล้จะยุติ ชาติต่างๆ
ที่มีชัยในสงครามตัดสินใจที่จะก่อตั้งองค์การโลกเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นภายหลังและ
ช่วยรังสรรค์โลกที่ดีกว่าเดิม องค์การใหม่หรือองค์การสหประชาชาติ (UN) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.
2488 เพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญ 3 ประการ นั่นคือ เพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคง
ส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ และเพื่อมั่นใจว่ามีการเคารพสิทธิมนุษยชนทั่วโลก
เพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านี้
ยูเอ็นได้จัดตั้งเครือข่ายขององค์กรขนาดใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อนซึ่งครอบคลุมทุกๆ
ด้านของกิจกรรมของมนุษย์อย่างแท้จริง

ลักษณะสำคัญของสหประชาชาติ

จำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องระลึกว่ายูเอ็นเป็นสมาคมของรัฐบาลอิสระที่มีอำนาจอธิปไตย
(เรียกว่ารัฐสมาชิก) ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยสมัครใจ

- ยูเอ็นไม่ใช่รัฐบาลโลกที่มีอำนาจบังคับให้สมาชิกระงับการใดๆ เช่น
เคารพต่อสิทธิมนุษยชน
ยูเอ็นทำประโยชน์ได้เท่ากับที่รัฐบาลของรัฐสมาชิกทำได้และเพียงเท่าที่รัฐบาลต่างๆ
ต้องการให้ยูเอ็นเป็นเท่านั้น
ยูเอ็นสามารถทำสิ่งที่รัฐบาลของรัฐสมาชิกอนุญาตให้ทำเท่านั้น
ถ้ารัฐบาลของรัฐสมาชิกคัดค้านหรือไม่ใส่ใจกับคำแนะนำของยูเอ็น
ยูเอ็นคงทำอะไรได้ไม่มากเพื่อบังคับให้รัฐบาลนั้นเปลี่ยนวิธีการของตน
- ยูเอ็นไม่อนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชน (non-governmental organization – NGO)
หรือประชาชนมีบทบาทตัดสินใจใดๆ ในการพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของยูเอ็น
บางครั้งยูเอ็นอนุญาตให้เอ็นจีโอปราศรัยในที่ประชุม
แต่อิทธิพลของเอ็นจีโอมีจำกัดและการตัดสินใจในขั้นสุดท้ายขึ้นอยู่กับรัฐบาลของรัฐสมาชิก

คู่มือนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ชนพื้นเมืองใช้โอกาสที่มีอยู่ในระบบยูเอ็น อย่างไรก็ตาม
ชนพื้นเมืองจำเป็นต้องตระหนักถึงข้อจำกัดของยูเอ็น รวมทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์การ

ด้วยความเข้าใจเช่นนี้

ชนพื้นเมืองสามารถเพิ่มโอกาสที่ตนจะได้รับผลลัพธ์ตามที่ต้องการเมื่อทำงานกับองค์กร

โครงสร้างของสหประชาชาติ

เนื่องจากยูเอ็นเป็นองค์การขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน

การทำความเข้าใจกับโครงสร้างขององค์การได้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ
แสดงให้เห็นส่วนต่างๆ ของยูเอ็นที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะ

องค์กรสูงสุดของยูเอ็นคือสมัชชา (General Assembly)
ที่ซึ่งรัฐสมาชิกมีสิทธิออกเสียงรัฐละหนึ่งเสียง
สมัชชาสหประชาชาติจัดการประชุมประจำปีระหว่างเดือนกันยายนถึงธันวาคมที่สำนักงานใหญ่ของยูเอ็น
ในกรุงนิวยอร์กเพื่อพิจารณาบททวนกิจกรรมทั้งหมดของยูเอ็น

ในขณะที่สมัชชาเป็นองค์กรสูงสุด คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council)
ถือว่าเป็นองค์กรที่มีอำนาจมากที่สุดของยูเอ็น ดังที่เผยแพร่ในข้อ
คณะมนตรีความมั่นคงจัดการกับประเด็นเรื่องสันติภาพและความมั่นคง
คณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจตัดสินใจที่เป็นพันธะซึ่งรัฐสมาชิกของยูเอ็นต้องปฏิบัติตาม เช่น
การตัดสินใจใช้มาตรการคว่ำบาตรทางการค้ากับประเทศใดประเทศหนึ่ง
เนื่องจากคณะมนตรีความมั่นคงไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยตรง การมองว่าคณะมนตรีฯ
เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องชนพื้นเมืองอย่างไรจึงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก

มีเจ้าหน้าที่และข้าราชการพลเรือนจำนวนมากที่ทำงานกับยูเอ็น
ฝ่ายราชการพลเรือนของยูเอ็นเรียกว่าสำนักงานเลขาธิการ (Secretariat)
เจ้าหน้าที่ยูเอ็นที่มีอาวุโสสูงสุดคือเลขาธิการใหญ่ (Secretary-General)
เลขาธิการใหญ่คนปัจจุบันคือนายโคฟี อานันจากประเทศกานา

ยูเอ็นประกอบด้วยหน่วยงานย่อยจำนวนมากภายใต้กรอบประเด็นที่แตกต่างกันมาก
อย่างเช่นสันติภาพและความมั่นคง การลดอาวุธ เศรษฐกิจ และการพัฒนา สิ่งแวดล้อม
ประเด็นด้านกฎหมาย สิทธิมนุษยชน ประเด็นเกี่ยวกับสตรีและยา
หน่วยงานที่มีจำนวนมากภายใต้ยูเอ็นอยู่ภายใต้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and
Social Council – ECOSOC) ซึ่งขึ้นตรงกับสมัชชาสหประชาชาติ

นอกจากนี้ ยูเอ็นยังประกอบด้วยหน่วยงานที่มีอิสระสูงอีกจำนวนมากด้วย หน่วยงานเหล่านี้บางหน่วยงานถูกเรียกว่าเป็นทบวงการชำนาญพิเศษ (specialized agencies) ซึ่งจัดการกับบางประเด็นโดยเฉพาะ เช่น สุขภาพอนามัย อาหาร การศึกษา การสื่อสารระหว่างประเทศ ทบวงการเหล่านี้ประกอบด้วยองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization - ILO) และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization – WHO) ทั้งนี้ แต่ละองค์การก็มีความสนใจเรื่องสถานการณ์ของชนพื้นเมือง



(1) สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน

ระบบยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice - ICJ)

ซึ่งมีบทบาทจำกัดในการพิจารณากรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนหลายฉบับกำหนดให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศมีหน้าที่พิจารณากรณีพิพาทระหว่างรัฐบาล

เนื่องจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศพิจารณากรณีพิพาทระหว่างรัฐบาลเท่านั้นและไม่รับเรื่องร้อง
ทุกข์จากบุคคลทั่วไป ฉะนั้น

จึงมีแนวโน้มที่ชนพื้นเมืองคงไม่มีโอกาสทำงานกับศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

ประเด็นเรื่องชนพื้นเมืองที่ยูเอ็น

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง

คณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ปีและทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

เนื้อหาสาระ – การคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองเป็นภารกิจที่ค่อนข้างใหม่ของยูเอ็น
เวทีหลักที่มีพิจารณาประเด็นเรื่องชนพื้นเมืองคือคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working
Group on Indigenous Populations)

ชนพื้นเมืองในโลก

คาดว่ามิประชากรชนพื้นเมืองราว 300 ล้านคนอาศัยอยู่ใน 70 กว่าประเทศทั่วโลก ชนพื้นเมือง¹
เป็นผู้สืบทอดมรดกวัฒนธรรมและวิถีความสัมพัทธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมอันเป็นเอกลักษณ์และ
ผู้ดำเนินวิถีปฏิบัติดังกล่าว ชนพื้นเมืองรักษาขนบทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ
และการเมืองที่มีความแตกต่างอย่างเด่นชัดจากประชาชนในสังคมหลักที่พวกเขาอาศัยอยู่
แม้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม
กลุ่มชนพื้นเมืองหลายกลุ่มทั่วโลกล้วนประสบปัญหาเหมือนกันในแง่การคุ้มครองสิทธิของพวกเขา
ในฐานะกลุ่มชนที่มีความแตกต่าง

ชนพื้นเมืองทั่วโลกต่างแสวงหาการยอมรับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต
และสิทธิของพวกเขาในการเป็นเจ้าของที่ดินและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม กระนั้นก็ตาม
สิทธิของชนพื้นเมืองได้ถูกละเมิดตลอดมาในประวัติศาสตร์ แม้ยังมีข้อถกเถียงกันอยู่

¹ มีความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างคำว่า “indigenous people” และ “indigenous peoples” คำว่า peoples ที่มี s บ่งบอกเป็นนัยว่ามีกลุ่มชนพื้นเมืองที่ต่างจากกลุ่มชนอื่นในโลกหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มเป็นประชาชน (people) ที่มีลักษณะที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดและลักษณะทางกฎหมายที่ต่างกัน ดังนั้น เราอาจกล่าวถึงชนเผ่า “ครี (Cree)” และชนเผ่า “ยานอนามิ (Yanonami)” ว่าเป็น people และเมื่อเรารวมประชาชนมากกว่าหนึ่งกลุ่ม เราก็จะได้ “peoples” มุมมองแบบนี้เน้นลักษณะโดยรวมของวัฒนธรรมและสิทธิของชนพื้นเมือง
เรื่องนี้สำคัญมากโดยเฉพาะเวลาพูดถึงการกำหนดการปกครองตนเอง (self-determination) เนื่องจากข้อ 1 ของกฎบัตรสหประชาชาติรับรอง “หลักการของสิทธิอันเท่าเทียมกันและการกำหนดการปกครองตนเองของประชาชน (peoples)”

บางคนเชื่อว่าชนพื้นเมืองเป็นกลุ่มชนที่ด้อยโอกาสและอ่อนแอมากที่สุดในโลกในปัจจุบัน
บัดนี้ประชาคมโลกเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีมาตรการพิเศษเพื่อคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองในโลก

เกร็ดประวัติศาสตร์

ขอบคุณผู้แทนของชนพื้นเมืองที่ได้เพียรพยายามลอบบีมาตลอดในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา
สิทธิของชนพื้นเมืองได้รับความสนใจมากขึ้นในยูเอ็นและประชาคมโลก

ในปี พ.ศ. 2514
คณะอนุกรรมการพิจารณาว่าด้วยการป้องกันการเลือกปฏิบัติและคุ้มครองชนกลุ่มน้อยที่ประกอบด้วยผู้
เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน 26 คน ได้แต่งตั้งสมาชิกคนหนึ่ง นายมาร์ตินเช โคโบ
ให้ทำหน้าที่เป็นผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษ (Special Rapporteur)
เขาได้รับการขอร้องให้ทำการศึกษาที่ครอบคลุมทุกด้านเกี่ยวกับเรื่องการเลือกปฏิบัติต่อประชากร
ชนพื้นเมืองและเสนอแนะมาตรการการจัดการเลือกปฏิบัติทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ²

การศึกษาของมาร์ตินเช

โคโบจะลึกประเด็นสิทธิมนุษยชนในวงกว้างที่มีผลกระทบกับชนพื้นเมืองด้านสุขภาพอนามัย
ที่อยู่อาศัย และการศึกษา
รายงานวิจัยนี้เรียกร้องให้รัฐบาลกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองที่
ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเคารพต่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และสิทธิและเสรีภาพของชนพื้นเมือง
รายงานซึ่งไม่มีฉบับพิมพ์เหลือแล้วแสดงถึงพัฒนาการที่สำคัญในแง่การยอมรับว่ามีปัญหาด้านสิทธิ
มนุษยชนที่ชนพื้นเมืองกำลังประสบอยู่

คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองในฐานะเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ในปี พ.ศ. 2525 ก่อนที่การศึกษาของมาร์ตินเช โคโบจะเสร็จเรียบร้อย
คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations³ – WGIP)

² อ่านรายงาน “การศึกษาปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อประชากรชนพื้นเมือง”

คณะอนุกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการเลือกปฏิบัติและคุ้มครองชนกลุ่มน้อย
จัดทำโดยผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษ นายมาร์ตินเช โคโบ UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1986/7 (1986)

ได้รับการจัดตั้งโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ
ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในระบบยูเอ็นเรื่องการส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมือง
ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญอิสระจำนวน 5
คนที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การประชุมของ WGIP
เปิดกว้างให้ผู้แทนของชนพื้นเมืองทุกชาติพันธุ์รวมทั้งชุมชนและองค์กรของชนพื้นเมืองเข้าร่วมได้
ดังนั้น บางครั้งการประชุมของ WGIP

กลายเป็นการประชุมเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ใหญ่ที่สุดซึ่งจัดขึ้น โดยยูเอ็น
ชนพื้นเมืองเดินทางมาจากทุกมุมโลกเพื่อมีส่วนร่วมใน WGIP ได้แก่
ชนเผ่าอะบอริจินส์และชาวเกาะทอร์เรส สเตรทจากออสเตรเลีย เมารีจากนิวซีแลนด์
ชนพื้นเมืองอเมริกันจากอเมริกาเหนือและใต้ อินูอิตจากแถบขั้วโลก แชนมิจากยุโรปตอนเหนือ
ไอนุจากญี่ปุ่น และกลุ่มอื่นจากภูมิภาคต่างๆ ในเอเชียและแอฟริกาและสหภาพรัสเซีย
ในการประชุมนานาชาตินี้ ชนพื้นเมืองได้รับรู้ว่าพวกเขาต่างก็มีประสบการณ์และเป้าหมายเดียวกัน

คณะทำงานเป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มที่เกี่ยวกับชนพื้นเมืองมากมาย
ผลงานที่อาจถือว่าสำคัญที่สุดคือการพิจารณาทบทวนและจัดเก็ลร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติภายใต้ความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมจากรัฐบาล ชนพื้นเมือง
และภาคเอกชน

ร่างปฏิญญาได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการและถูกส่งต่อไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในปี พ.ศ. 2538 คณะกรรมการฯ ได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาทบทวนร่างปฏิญญา
อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับคณะทำงานและร่างปฏิญญาได้ในแผ่นพับที่ 5

ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา
มีข้อเสนอแนะจำนวนมากที่แนะนำให้จัดทำการศึกษาและการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ
นางสาวอิเรกา-ไอริน แดส์ ประธานของคณะทำงานระหว่างปี พ.ศ. 2526-2542
เป็นผู้เขียนรายงานวิจัย 2 ฉบับ ได้แก่
การศึกษาเรื่องการคุ้มครองมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษของชนพื้นเมืองและการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชนพื้นเมืองและที่ดินของพวกเขา มิเกล อัลฟองโซ-มาร์ติเนซ
ประธานของคณะทำงานในปี พ.ศ. 2543 ได้ดำเนินการศึกษาเรื่องสนธิสัญญา ข้อตกลง
และรูปแบบเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ ระหว่างรัฐและประชากรชนพื้นเมืองจนเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2542
สืบค้นรายงานดังกล่าว 3 ฉบับในเว็บไซต์ของ OHCHR

ทั้งการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอโอกาสในการตรวจสอบประเด็นใหม่ ๆ เรื่องสิทธิมนุษยชนหรือคำถามที่ละเอียดอ่อนในบริบทที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากนัก การประชุมผู้เชี่ยวชาญ 2 ครั้ง ครั้งแรกเรื่องการปกครองตนเองของชนพื้นเมืองในปี พ.ศ. 2532 และครั้งที่สองเรื่องสิทธิในที่ดินของชนพื้นเมืองในปี พ.ศ. 2539 นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แบ่งกในระดับประเทศและถือว่าเป็น การเสนอข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินกิจกรรมของยูเอ็นในอนาคต

ชนพื้นเมืองที่ต้องการช่วยกำหนดนโยบายระหว่างประเทศสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ได้ด้วยการให้ข้อมูล มุมมอง และข้อคิดเห็นต่างๆ

ชนพื้นเมืองที่ยูเอ็น

ปัจจุบันมีองค์กรชนพื้นเมืองประมาณ 16 องค์กรที่มีสถานะเป็นผู้ให้คำปรึกษากับคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (รายชื่อองค์กรเหล่านี้อยู่ในตอนท้ายของแผ่นพับนี้)

สถานะผู้ให้คำปรึกษาหมายความว่าองค์กรเหล่านี้สามารถเข้าร่วมและแสดงข้อคิดเห็นในการประชุมระหว่างประเทศและระหว่างรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีผู้ร่วมประชุมหลายร้อยคนที่ผู้แทนของชนพื้นเมืองและองค์กรชนพื้นเมืองที่มีส่วนร่วมในการประชุมของยูเอ็น เช่น คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง เอ็นจีโอที่สนใจเรื่องสิทธิมนุษยชนก็สามารถช่วยส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมืองและสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของชนพื้นเมืองอย่างแข็งขัน

นอกจากการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยผู้แทนจำนวนมากในคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองและการประชุมอื่นๆ ชนพื้นเมืองกำลังโดดเด่นมากขึ้นในฐานะผู้มีบทบาทในเวทีโลก ในปี พ.ศ. 2532 หัวหน้าเทด โมเสสแห่งแกรนด์แคนซิลของชนเผ่าครีในประเทศแคนาดาเป็นคนพื้นเมืองคนแรกที่ได้รับเลือกตั้งให้รับตำแหน่งในที่ประชุมของยูเอ็น

เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับผลพวงของการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของชนพื้นเมือง นับแต่นั้นมา จำนวนคนพื้นเมืองที่ดำรงตำแหน่งในที่ประชุมเรื่องชนพื้นเมืองก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

คนพื้นเมืองนับร้อยคนได้เข้าร่วมและบางคนก็ได้ปราศรัยในการประชุมโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (World Conference on Human Rights) ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเวียนนาเมื่อเดือนมิถุนายน 2536 การประชุมนี้ยอมรับว่ารัฐสมาชิกของยูเอ็นทุกรัฐต้องรับผิดชอบต่อการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนพื้นเมือง และเสนอแนะให้จัดตั้งเวทีถาวรสำหรับชนพื้นเมืองที่ยูเอ็น นอกจากนี้ ชนพื้นเมืองได้เข้าร่วมการประชุมโลกที่สำคัญๆ อีกด้วย เช่น การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Earth Summit) ที่เมืองริโอเดอจาเนโรในปี พ.ศ. 2535 การประชุมสตรีโลกที่กรุงปักกิ่งในปี พ.ศ. 2538 และการประชุมสุดยอดว่าด้วยเรื่องสังคมในปี พ.ศ. 2539 ชนพื้นเมืองจะโดดเด่นในการประชุมโลกว่าด้วยการต่อต้านการเหยียดผิว (World Conference against Racism) ในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งจะจัดขึ้นที่เมืองเดอร์บัน ประเทศแอฟริกาใต้

ขั้นตอนล่าสุดในการเพิ่มบทบาทของผู้แทนของชนพื้นเมืองในกิจกรรมของยูเอ็นคือการก่อตั้งเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง (Permanent Forum on Indigenous Issues) ในปี พ.ศ. 2543 เวทีถาวรซึ่งเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาขึ้นตรงกับคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 16 คน ในจำนวนนี้มี 8 คนที่ได้รับการเสนอชื่อโดยชนพื้นเมือง อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเวทีถาวรนี้ได้ในแผ่นพับที่ 6

ปีและทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

สหประชาชาติประกาศให้ปี พ.ศ. 2536 เป็นปีสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก ในพิธีเปิดงานที่กรุงนิวยอร์ก

ผู้นำของชนพื้นเมืองกล่าวสุนทรพจน์ต่อสมัชชาเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของสหประชาชาติ ริโกเบอร์ตา เมนชู ทัม ชาวอินเดียนเชื้อสายมายันที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปี พ.ศ. 2535 ได้รับแต่งตั้งเป็นทูตสหประชาชาติในปีนั้น

ในปี พ.ศ. 2537 สมัชชาสหประชาชาติเฉลิมฉลองทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก (พ.ศ. 2538-2547)

เพื่อเพิ่มพันธกรณีของสหประชาชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองทั่วโลก (อ่านแผ่นพับที่ 7) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของทศวรรษสากล ทบวงการชำนาญพิเศษของยูเอ็นกำลังทำงานร่วมกับชนพื้นเมืองเพื่อออกแบบและดำเนินโครงการสุขภาพอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การจ้างงาน การพัฒนา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งเสริมการคุ้มครองชนพื้นเมืองและขนบธรรมเนียม ค่านิยม และวิถีดั้งเดิมของพวกเขา

แม้ว่าชนพื้นเมืองมีโอกาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหประชาชาติมากกว่าในอดีต ปัญหาที่พวกเขาเผชิญอยู่กลายเป็นประเด็นขัดแย้งที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทั้งในแง่การเมือง เช่น กรณีการยกร่างปฏิญญา และในแง่วิชาการ เช่น กรณีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและปัญญา ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกันระหว่างทบวงการต่างๆ ของยูเอ็นและองค์กรและชุมชนของชนพื้นเมืองเพื่อให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาไปให้ได้

องค์กรชนพื้นเมืองต่อไปนี้มีสถานะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) แห่งสหประชาชาติ

Aboriginal and Torres Strait Islander Commission

Asociación Kunas Unidos por Nabguana

Four Directions Council

Grand Council of the Crees (Quebec)

Indian Council of South America

Indian Law Resource Centre

Indigenous World Association

International Indian Treaty Council

International Organization of Indigenous Resource Development

Inuit Circumpolar Conference

National Aboriginal and Islander Legal Services Secretariat

National Indian Youth Council

Saami Council

Sejekto Cultural Association of Costa Rica

Yachay Wasi

World Council of Indigenous Peoples

ยื่นคำร้องขอสถานะที่ปรึกษาได้ที่แผนกองค์กรพัฒนาเอกชนของ Department of Economic, Social, and Cultural Affairs – DESA ที่สหประชาชาติในกรุงนิวยอร์ก ผู้รับผิดชอบแผนกนี้คือนางสาว Hanifa Mezoui โทรศัพท์ (212) 963 4842 แฟกซ์ (212) 963 92 48 ส่วนในกรุงเจนีวา ติดต่อได้ที่เจ้าหน้าที่ประสานงานเอ็นจีโอ นาง Raymonde Martineau ที่ Office of Director-General โทรศัพท์ +41-22-917 21 27 แฟกซ์ +41-22-917 05 83 อีเมล martineau@unog.ch. องค์กรที่ประสงค์จะได้รับสถานะที่ปรึกษาต้องกรอกแบบสอบถาม หลังจากกรอกเรียบร้อยแล้ว

ส่งแบบสอบถามไปที่คณะกรรมการองค์กรพัฒนาเอกชน
คณะกรรมการนี้จะเสนอเรื่องพร้อมคำแนะนำกับ ECOSOC ซึ่งจะเป็นผู้ตัดสินใจขั้นเด็ดขาด
หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม เข้าไปที่เว็บไซต์ของยูเอ็น www.unog.ch (ยูเอ็นและเอ็นจีโอ)

แผ่นพับที่ 2

ชนพื้นเมือง สหประชาชาติ และสิทธิมนุษยชน

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

สิทธิมนุษยชน

การรอนสิทธิ

สากล

กฎหมายสิทธิมนุษยชน

แบ่งแยกไม่ได้ สัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

โอนแก่กันไม่ได้

สนธิสัญญา

ภาคี

ข้อสงวน

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

**ปณิญา การประกาศ กฎเกณฑ์มาตรฐาน แนวทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ และหลักการ
ความรับผิดชอบด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐ**

สาระสำคัญ – เป็นที่เข้าใจกัน โดยทั่วไปว่าสิทธิมนุษยชนคือสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีติดตัวมาแต่กำเนิด แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับประโยชน์สูงสุดจากสิทธิมนุษยชนของตนโดยปราศจากการแบ่งแยกเนื่องจากเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเชื่อเรื่องการเมืองหรือเรื่องอื่นๆ ถิ่นกำเนิดหรือสถานะทางสังคมเดิม ทรัพย์สิน ชาติตระกูล หรือสถานะอื่นๆ

สิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองทางกฎหมายด้วยกฎหมายสิทธิมนุษยชนซึ่งคุ้มครองบุคคลและกลุ่มบุคคลจากการปฏิบัติที่ก้าวท้าวเสรีภาพขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีของมนุษย์

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนปรากฏอยู่ในสนธิสัญญา

กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ สาระสำคัญของหลักการและแหล่งอื่นของกฎหมาย
กฎหมายสิทธิมนุษยชนกำหนดพันธกรณีของรัฐในการปฏิบัติตามวิถีทางที่กำหนดไว้และห้ามมิให้รัฐดำเนินกิจกรรมที่เจาะจง อย่างไรก็ตาม กฎหมายมิได้สถาปนาสิทธิมนุษยชนขึ้นมา
สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ โดยทั่วไป

สนธิสัญญาและแหล่งอื่นของกฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคลและกลุ่มบุคคลอย่างเป็นทางการจากการปฏิบัติหรือการละเว้นการกระทำของรัฐบาลที่ก้าวท้าวกับประโยชน์สูงสุดที่พวกเขาพึงได้รับจากสิทธิมนุษยชน

ต่อไปนี้เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดบางประการของสิทธิมนุษยชน

- สิทธิมนุษยชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าของแต่ละคน
- สิทธิมนุษยชนเป็นสากล (universal) นั่นคือ
สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่มวลมนุษย์พึงได้รับโดยเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ
- สิทธิมนุษยชนโอนแก่กันไม่ได้ (inalienable) นั่นคือ
ไม่มีบุคคลใดที่สามารถให้ผู้ใดเอาสิทธิของตนไปได้ ยกเว้นในบางสถานการณ์ เช่น
สิทธิเสรีภาพอาจถูกจำกัดหากถูกตัดสินว่ากระทำความผิดทางอาญาโดยศาล
- สิทธิมนุษยชนแบ่งแยกไม่ได้ สัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (indivisible, interrelated and interdependent)
เพราะว่าการเคารพสิทธิมนุษยชนบางสิทธิแต่ไม่เคารพสิทธิอื่นถือว่าไม่เพียงพอ ในทางปฏิบัติ

การละเมิดสิทธิใดสิทธิหนึ่งมักมีผลกระทบกับสิทธิอื่นอีกหลายสิทธิ ดังนั้น สิทธิมนุษยชนทั้งปวงควรได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกันและจำเป็นอย่างยิ่งต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าของทุกคนไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ติดตัวมาแต่กำเนิดอย่างเป็นทางการปรากฏอยู่ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและเครื่องมืออื่นๆ ที่กำหนดแม่แบบทางกฎหมายของสิทธิมนุษยชนเริ่มปรากฏตั้งแต่ปี พ.ศ. 2488 การสถาปนาสหประชาชาติทำให้เกิดเวทีที่ดีเลิศสำหรับการพัฒนาและการรับรองเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มีเครื่องมืออื่นที่ผ่านการรับรองในระดับภูมิภาคซึ่งสะท้อนถึงข้อห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชนของภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง รัฐส่วนใหญ่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายฉบับอื่นที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างเป็นทางการอีกด้วย ภาษาที่รัฐใช้มักได้รับมาจากเครื่องมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศโดยตรง กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศประกอบด้วยสนธิสัญญาและธรรมเนียมปฏิบัติรวมทั้งปฏิญญา แนวทางปฏิบัติ และหลักการเป็นสำคัญ

สนธิสัญญา

สนธิสัญญา

(treaty)

เป็นข้อตกลงที่รับรองโดยรัฐซึ่งผูกมัดให้รัฐภาคีปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเป็นการเฉพาะ สนธิสัญญาระหว่างประเทศมีชื่อเรียกต่างๆ นานา อาทิ กติกา (covenant) กฎบัตร (charter) พิธีสาร (protocol) อนุสัญญา (convention) ข้อตกลงและความตกลง (accord และ agreement) สนธิสัญญามีผลผูกพันทางกฎหมายกับรัฐที่ยินยอมตามปฏิบัติตามบทบัญญัติของสนธิสัญญา หรืออีกนัยหนึ่ง รัฐเหล่านั้นที่เป็นภาคี (party) ในสนธิสัญญา รัฐอาจเป็นภาคีในสนธิสัญญาด้วยการให้สัตยาบัน (ratification) หรือภาคยานุวัติ (accession) การให้สัตยาบันเป็นการแสดงการยินยอมปฏิบัติตามข้อผูกพันของสนธิสัญญาของรัฐอย่างเป็นทางการ มีเพียงรัฐที่ลงนามในสนธิสัญญาแล้วเท่านั้น (ระหว่างเวลาที่สนธิสัญญาเปิดโอกาสให้รัฐลงนาม) ที่สามารถให้สัตยาบันได้ การให้สัตยาบันประกอบด้วยการปฏิบัติตามกระบวนการ 2 ขั้นตอน ในระดับประเทศ การให้สัตยาบันต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลหรือองค์กรภายใต้รัฐธรรมนูญ (ปกติคือประมุขแห่งรัฐหรือรัฐสภา) ส่วนในระดับนานาชาติ

เอกสารให้สัตยาบันถูกส่งไปยังสถานที่สำหรับเก็บรักษาเอกสารนี้เป็นทางการ นั่นคือ
รัฐหรือองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

ภาคยานุวัติเป็นข้อตกลงยินยอมผูกพันตามสนธิสัญญาที่กระทำโดยรัฐที่ยังไม่ได้ลงนามในสนธิสัญญา
รัฐที่ให้สัตยาบันกับสนธิสัญญาก่อนและหลังจากสนธิสัญญาเริ่มมีผลบังคับใช้
มีวิธีปฏิบัติในการการภาคยานุวัติเหมือนกัน

เพื่อให้สนธิสัญญาระหว่างประเทศส่วนใหญ่มีผลบังคับใช้
ต้องมีการออกกฎหมายแห่งชาติฉบับอื่นด้วย ในบางรัฐ
สนธิสัญญามีอำนาจเหนือกฎหมายของประเทศ ในรัฐอื่นๆ
สนธิสัญญามีสถานะเทียบเท่ารัฐธรรมนูญ กระนั้นก็ตาม ในบางประเทศ
มีเพียงบทบัญญัติบางข้อของสนธิสัญญาเท่านั้นที่ถูกรวมไว้ในกฎหมายของประเทศ

ในการให้สัตยาบัน รัฐอาจมีข้อสงวน (reservation) กับสนธิสัญญานั้น
ซึ่งแสดงว่าขณะที่รัฐยินยอมผูกพันตามข้อกำหนดส่วนใหญ่
รัฐนั้นอาจไม่ยินยอมปฏิบัติตามข้อกำหนดบางข้อ อย่างไรก็ตาม
ข้อสงวนนี้อาจลบล้างวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของสนธิสัญญานั้นได้ นอกจากนี้
รัฐมีพันธกรณีตามบทบัญญัติของสนธิสัญญาที่ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (อ่านหัวข้อต่อไป) หรือกฎเกณฑ์ที่มีอาจโต้แย้งได้ (peremptory rules) ของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น การห้ามการทรมาน

อ่านรายละเอียดในแผ่นพับเกี่ยวกับองค์กรที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและชนพื้นเมือง
(แผ่นพับที่ 4)
เพื่อศึกษาว่าหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสามารถคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองอย่างไรได้บ้าง

กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (customary international law) (หรือเรียกง่ายๆ ว่า “จารีต (custom)”) เป็นคำที่ใช้อธิบายหลักปฏิบัติของรัฐที่ยึดถือกันโดยทั่วไปและปฏิบัติตลอดมา
ซึ่งเกิดขึ้นจากความสำนึกถึงข้อผูกพันทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น
ในขณะที่ปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่ใช่สนธิสัญญาที่มีข้อผูกพันให้ภาคีปฏิบัติตาม

บทบัญญัติบางข้อมีลักษณะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศซึ่งยึดถือปฏิบัติโดยรัฐตลอดมา

ปฏินญา ข้อมติ ฯลฯ ที่รับรองโดยหน่วยงานของยูเอ็น

หลักเกณฑ์ทั่วไปของหลักการและวิธีปฏิบัติทางกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐส่วนใหญ่เห็นพ้องกันมักระบุไว้ในปฏินญา (declaration) คำประกาศ (proclamation) กฎเกณฑ์มาตรฐาน (standard rule) แนวทางปฏิบัติ (guideline) ข้อเสนอแนะ (recommendation) และหลักการ (principle) แม้ไม่มีข้อผูกพันทางกฎหมายที่รัฐต้องปฏิบัติตาม สิ่งเหล่านี้แสดงถึงเจตนารมณ์ของประชาคมโลกและฉะนั้น

จึงมีอำนาจทางจริยธรรมที่แรงกล้าซึ่งบังคับให้รัฐปฏิบัติตามในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คุณค่าของเครื่องมือเหล่านี้ขึ้นอยู่กับ การรับรองและยอมรับโดยรัฐจำนวนมาก
ถึงแม้ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย
เครื่องมือเหล่านี้อาจถูกมองว่าเป็นการประกาศหลักการที่ประชาคมโลกยอมรับโดยทั่วไป

ความรับผิดชอบของรัฐในเรื่องสิทธิมนุษยชน

พันธกรณีในการคุ้มครอง ส่งเสริม
และดูแลให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากสิทธิมนุษยชนเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของรัฐ
รัฐมีหน้าที่มอบสิทธิมนุษยชนที่มีมากมายแก่ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในดินแดน
ในขณะที่รัฐต้องให้สิทธิมนุษยชนแก่กลุ่มคนบางกลุ่ม เช่น
สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิที่รัฐต้องให้แก่พลเมืองของรัฐ
รัฐมีพันธะต้องดูแลคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วยการมอบการเยียวยาให้แก่บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิและ
ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในดินแดน

ตามบทบัญญัติของกฎหมายระหว่างประเทศ

การได้รับประโยชน์สูงสุดจากสิทธิบางอย่างอาจถูกจำกัดในบางสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น
ถ้าบุคคลถูกตัดสินว่ากระทำความผิดทางอาญาหลังจากผ่านการพิจารณาคดีอย่างตรงไปตรงมา
รัฐอาจจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายของบุคคลนั้นตามกฎหมายด้วยการจำคุก
การจำกัดสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอาจกระทำได้อีกต่อเมื่อการจำกัดนั้นถูกกำหนดโดย
กฎหมายเท่านั้น
แต่ก็เป็นไปเพื่อเคารพสิทธิของผู้อื่นและดำเนินการตามข้อกำหนดที่เที่ยงธรรมในทางศีลธรรม

ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และสวัสดิภาพของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอาจถูกจำกัดโดยกฎหมาย แต่การจำกัดจะกระทำได้อีกต่อเมื่อการจำกัดนั้นสอดคล้องกับลักษณะของสิทธิและเพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

ในการประกาศภาวะฉุกเฉินที่ชอบธรรม รัฐสามารถใช้มาตรการที่จำกัดหรือรอนสิทธิบางอย่างได้ **การรอนสิทธิ (derogation)**

เช่นนี้กระทำภายใต้ขอบเขตความจำเป็นของสถานการณ์และมีอาจเกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือพื้นเพทางสังคม เมื่อมีการรอนสิทธิ ต้องรายงานให้เลขาธิการใหญ่ของสหประชาชาติได้รับทราบ อย่างไรก็ตาม ตามข้อ 4 วรรค 3 ของกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) สิทธิมนุษยชนบางอย่างที่เรียกว่า non-derogable rights มีอาจถูกงดเว้นหรือจำกัดแม้ในภาวะสงครามหรือสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ สิทธิเหล่านี้ประกอบด้วยสิทธิในการดำรงชีพ เสรีภาพจากการทรมาน เสรีภาพจากการถูกจับเป็นทาสหรือทำให้ตกอยู่ภาวะจำยอม และเสรีภาพทางความคิด ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และการนับถือศาสนา ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกฎหมายมนุษยธรรม กฎหมายสิทธิมนุษยชนก็ยังคงมีอำนาจบังคับใช้ด้วย

(คัดลอกจาก “Human Rights: A Basic Handbook for UN Staff,” OHCHR, United Nations Staff College Project)

สหประชาชาติและสิทธิมนุษยชน

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

กฎบัตรสหประชาชาติ	หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญา
ระบบที่มีพื้นฐานจากกฎบัตร	กติกาสัญญา
ระบบที่มีพื้นฐานจากสนธิสัญญา	ปฏิญญา
คณะกรรมการที่สาม	การรับรอง
มติเห็นชอบ	ฉันทานุมัติ

ข้อคัดค้านใจ

การยกอ้าง

ปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน

สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

คณะทำงานประชากรพื้นเมือง

สาระสำคัญ

ตามกฎบัตรสหประชาชาติ

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งขององค์การคือส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

มีหน่วยงานจำนวนหนึ่งในระบบของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

หน่วยงานเหล่านี้รวมอยู่ภายใต้ระบบที่มีพื้นฐานจากกฎบัตรและสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

รัฐบาลกำหนดมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ระบุในเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนผ่านหน่วยงานเหล่านี้ เครื่องมือบางอย่างมีผลผูกพันทางกฎหมาย เช่น

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) ส่วนเครื่องมืออื่นๆ เช่น ปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายแต่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่รัฐบาลควรพยายามทำให้ได้

ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่ยูเอ็น

ด้วยความน่าสะพรึงกลัวของสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังคงอยู่ในความทรงจำ บรรดาผู้ก่อตั้งสหประชาชาติได้ทำให้ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนเป็นที่ประจักษ์ในอุดมการณ์และโครงสร้างขององค์การ พวกเขาเชื่อว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะนำมาซึ่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพแก่ประชาชน

ตอนต้นของเอกสารพื้นฐานของยูเอ็น กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) ประกาศว่า

“พวกเรา ปวงชนของสหประชาชาติ
มีเจตนารมณ์ที่จะ..ยืนยันท้าถึงความศรัทธาในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน
ศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ สิทธิอันเสมอภาคของชายและหญิง
และของชาติใหญ่และเล็ก....และส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและมาตรฐานการดำรงชีพ
พหุวัฒนธรรมในเสรีภาพอันยิ่งใหญ่กว่าเดิม...”

ไม่นานหลังจากการสถาปนา

ยูเอ็นกำหนดมาตรฐานสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของปวงชนและชาติทั้งปวง
ภายหลังจากการสถาปนา องค์การได้ขยายขอบเขตของมาตรฐานเหล่านี้เสมอมา

โครงสร้างสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น

นับว่าเป็นประโยชน์ที่เราเข้าใจความแตกต่างระหว่างหน่วยงานและกลไกต่างๆ
ของระบบสิทธิมนุษยชนของยูเอ็นที่สร้างขึ้นตามมติและการตัดสินใจของระบบสหประชาชาติ
รวมทั้งหน่วยงานและกลไกที่มีผลผูกพันทางกฎหมายตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน
หน่วยงานของระบบสหประชาชาติเรียกว่าเป็นหน่วยงานที่มีพื้นฐานจากระบบกฎบัตร (charter-based system)
ส่วนหน่วยงานต่อมาที่กล่าวถึงเรียกว่าเป็นหน่วยงานที่มีพื้นฐานจากระบบสนธิสัญญา (treaty-based system)

กฎบัตรยูเอ็นอนุญาตให้ยูเอ็นตั้งหน่วยงานจำนวนหนึ่งเพื่ออภิปรายและดำเนินการเกี่ยวกับประเด็น
เรื่องสิทธิมนุษยชนและยกร่างมาตรฐานใหม่ๆ
หน่วยงานที่มีพื้นฐานจากกฎบัตรที่สำคัญที่สุดคือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights – CHR) ซึ่งประชุมประจำปีเป็นเวลา 6 สัปดาห์ที่กรุงเจนีวา
และคณะกรรมการที่สาม (Third Committee) ของสมัชชาสหประชาชาติ
หน่วยงานที่สำคัญที่สุดสำหรับชนพื้นเมืองคือคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations – WGIP)

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญๆ

มีหน่วยงานพิเศษที่สร้างขึ้นมากำกับดูแลการดำเนินการตามสนธิสัญญาของรัฐบาล

หน้าที่หลักของหน่วยงานที่สร้างขึ้นตามสนธิสัญญาคือพิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับราย
งานที่ได้รับจากรัฐบาล เพื่อบ่งชี้ว่ารัฐบาลปฏิบัติตามสนธิสัญญาที่เป็นภาคีเช่นไร

หน่วยงานเหล่านี้บางหน่วยงานพิจารณาเรื่องร้องทุกข์จากบุคคลธรรมดาที่กล่าวหาว่าละเมิดสิทธิของตน (อ่านแผ่นพับที่ 4 เรื่องหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและชนพื้นเมือง)

สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน

สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน (Office of High Commissioner for Human Rights) เป็นสำนักงานถาวรที่มีพนักงานประจำเป็นเจ้าหน้าที่ของยูเอ็นและมีสำนักใหญ่อยู่ในกรุงเจนีวา สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างของยูเอ็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ เป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานเลขาธิการของยูเอ็น และบริหารและประสานงานตามแผนงานด้านสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น จัดการประชุม จัดการศึกษาและรายงาน รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ผู้บริหารสูงสุดของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ คือข้าหลวงใหญ่ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อาวุโสสูงสุดของยูเอ็นที่รับผิดชอบประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ข้าหลวงใหญ่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านระบบของยูเอ็น ข้าหลวงใหญ่คนปัจจุบันคือนางแมรี โรบินสัน เธอได้รับตำแหน่งนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543

ปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน

ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ครั้งแรกของยูเอ็นด้านสิทธิมนุษยชนคือการมีมติรับรองปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ของสมัชชาสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2491 ตอนนั้นสมาชิกของยูเอ็นถกกันเรื่องการใช้ถ้อยคำว่า Universal Declaration แต่ท้ายที่สุด ปฏิญญาก็ผ่านการรับรองด้วยเสียงส่วนใหญ่ Universal Declaration เป็นถ้อยคำที่กล่าวถึงสิทธิของมนุษย์ทุกคนอย่างจับใจและเปี่ยมด้วยความหมายอันลึกซึ้ง นอกจากนั้น ปฏิญญาสากลฯ ทำให้คนธรรมดาที่มีถิ่นในกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งพวกเขาไม่เคยได้รับมาก่อนเลย เครื่องมือสิทธิมนุษยชนอื่นจำนวนมากล้วนมีพื้นฐานมาจากปฏิญญาสากลนี้

สิทธิขั้นพื้นฐานบางสิทธิที่อ้างถึงในปฏิญญาฯ มีดังนี้

- สิทธิในความเสมอภาคและอิสรภาพจากการเลือกปฏิบัติ
- สิทธิในการดำรงชีพ เสรีภาพ และความปลอดภัยส่วนบุคคล

- เสรีภาพจากการทรมานและการปฏิบัติอย่างย่ำแย่
- สิทธิในการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในกฎหมาย
- สิทธิในการพิจารณาคดีอย่างตรงไปตรงมา
- สิทธิในความเป็นส่วนตัว
- สิทธิในศาสนาและการนับถือศาสนา
- สิทธิในการแสดงความคิดเห็น
- สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบและการคบหาสมาคม
- สิทธิในการมีส่วนร่วมในการปกครอง
- สิทธิในความมั่นคงทางสังคม
- สิทธิในการทำงาน
- สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่ดีเพียงพอ
- สิทธิในการศึกษา

กติกา

ภายหลังจากรับรองปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน ยูเอ็นได้ยกร่างสนธิสัญญาอีก 2 ฉบับซึ่งเรียกว่ากติกา (covenant) กติกาประกอบด้วยข้อกำหนดของปฏิญญาสากลฯ และทำให้ปฏิญญาสากลฯ มีผลผูกพันทางกฎหมายกับประเทศที่ตกลงเป็นภาคีในกติกา กติกาทั้งสองคือกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR) ซึ่งผ่านการรับรองโดยสมัชชาสหประชาชาติเมื่อปี พ.ศ. 2509 แต่ไม่ถูกบังคับใช้จนกระทั่งปี พ.ศ. 2519 หลังจากมีประเทศที่ตกลงร่วมเป็นภาคีมากพอ

เครื่องมือสิทธิมนุษยชนอื่นๆ

เครื่องมืออื่นระบุอย่างชัดเจนว่าสิทธิเหล่านี้เป็นของคนบางกลุ่มอย่างไรบ้าง เช่น สตรีและเด็ก เครื่องมือใหม่ เช่น ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา แนะนำแนวคิดที่ผู้ยกร่างของปฏิญญาสากลฯ ในปี พ.ศ. 2491 ไม่ได้คำนึงถึง สนธิสัญญาและปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่สำคัญมีดังนี้

- อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide)
- อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination – CERD)
- อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือลงโทษอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – CAT)
- อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อสตรีในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – CEDAW)
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)
- อนุสัญญา 169
ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศเอกราช (ILO 169)
- ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา (Declaration on the Right to Development)
- ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา (Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities)
- ปฏิญญาว่าด้วยการจัดการไม่ยอมรับความแตกต่างและการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเรื่องศาสนาหรือความศรัทธา (Declaration on the Elimination of All Forms of Intolerance and Discrimination Based on Religion or Belief)

มีเครื่องมือสิทธิมนุษยชนอื่นๆ อีกจำนวนมาก การทำงานเพื่อพัฒนามาตรฐานใหม่ แม้ว่าเรื่องซ้ำมากขึ้น ยังคงดำเนินต่อไป
มาตรฐานชุดใหม่ที่สำคัญมากที่สุดสำหรับชนพื้นเมืองปรากฏอยู่ในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง (Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) (อ่านร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองในแผ่นพับที่ 5)

ในส่วนกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในแผ่นพับนี้
เราอธิบายเรื่องความแตกต่างระหว่างเครื่องมือที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย – สนธิสัญญา กติกา อนุสัญญา และพิธีสาร
และเครื่องมือที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแต่มีพลังโน้มน้าวในแง่ศีลธรรมให้ปฏิบัติตาม เช่น

ปัญญาและหลักการ ถ้าคุณคิดว่าสิทธิของคุณถูกละเมิดไม่ว่าลักษณะใดก็ตาม การที่เครื่องมือดังกล่าวมีผลผูกพันตามกฎหมายหรือไม่ทำให้เกิดความแตกต่างได้ ถ้าเครื่องมือมีผลผูกพันตามกฎหมาย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อาจเป็นไปได้ที่คุณอาจยื่นคำร้องกับหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาของยูเอ็น แล้วคุณสามารถโต้แย้งว่ารัฐบาลละเมิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หากเครื่องมือละเมิดสิทธิที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ก็ไม่มีหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาที่คุณสามารถไปร้องขอความช่วยเหลือได้

เครื่องมือมีผลผูกพันตามกฎหมายหรือไม่เป็นประเด็นที่สร้างความแตกต่างกับความสามารถของคุณในการดำเนินการบางอย่าง

คุณจำเป็นต้องรู้ว่าประเทศของคุณเป็นภาคีของเครื่องมือใดบ้างที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย

ถ้าประเทศเป็นภาคีในกลไกการร้องทุกข์ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

หรืออนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน

คุณอาจยื่นคำร้องได้

แม้แต่ในกรณีที่ไม่มีการกลไกสำหรับการยื่นร้องทุกข์

ดังที่ปรากฏในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

คุณสามารถส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องเพื่อกล่าวหาว่าประเทศของคุณละเมิดพันธกรณีตามกฎหมาย

ตั้งคม

อย่างไรก็ตาม

หากคุณเชื่อว่ารัฐบาลกำลังละเมิดสิทธิที่ระบุในเครื่องมือที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย

กรณีนี้จะไม่มีความหมายใดให้คุณยื่นคำร้อง

แม้ว่าปณิธานว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองยกร่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ปณิธานนี้จะไม่มีการร้องทุกข์ที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย

คุณสามารถเรียกร้องความสนใจในระดับประเทศและระหว่างประเทศเกี่ยวกับการละเมิดปณิธาน

ฯ แต่ก็จะไม่ส่งผลกระทบเชิงการเมืองมากกว่าในแง่กฎหมาย

รูป 2 แสดงให้เห็นเครื่องมือบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะ
ตารางนี้ระบุว่าเครื่องมือใดมีผลผูกพันตามกฎหมายและเครื่องมือใดไม่ผูกพันตามกฎหมาย
และทางเลือกสำหรับการดำเนินการตามข้อกำหนดของเครื่องมือแต่ละประเภท ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับว่าประเทศของคุณเป็นภาคีในเครื่องมือที่พิจารณาหรือเปล่า

ประเภทของเครื่องมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ประเภทของเครื่องมือ	ชื่อของเครื่องมือ	การดำเนินการกับการละเมิดที่ อาจกระทำได้
มีผลผูกพันตามกฎหมาย และกลไกการร้องทุกข์	• อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง • อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ • อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน	• ร้องทุกข์กับหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญา • แสดงทัศนะหรือวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน • การวิพากษ์วิจารณ์ของสาธารณชนในยูเอ็นหรือสื่อมวลชนเกี่ยวกับการละเมิด
มีผลผูกพันตามกฎหมายแต่ไม่มีกลไกการร้องทุกข์	• กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม • อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก • อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ	• แสดงทัศนะหรือวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาของรายงาน • การวิพากษ์วิจารณ์ของสาธารณชนในยูเอ็นหรือสื่อมวลชนเกี่ยวกับการละเมิด • เ็นจีโอส่งรายงานไปยังคณะกรรมการ
ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย	• ปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน • ปฏิญญาอื่นๆ • ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชน	• การวิพากษ์วิจารณ์ของสาธารณชนในยูเอ็นหรือสื่อมวลชนเกี่ยวกับการละเมิด

	นพื้นเมือง (ยังหาหรือกันอยู่)	
--	-------------------------------	--

มาตรฐานสิทธิมนุษยชนมีการกว้างและหาข้อยุติอย่างไร

องค์กรนิติบัญญัติของยูเอ็น เช่น สมัชชาสหประชาชาติ ECOSOC
หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เหมือนกับรัฐสภา
รัฐสมาชิกมีส่วนร่วมในการอภิปรายและอาจลงคะแนนเสียง
องค์กรเหล่านี้พิจารณาประเด็นที่เป็นข้อห่วงใยและกำหนดผลลัพธ์ของการประชุมซึ่งแจกแจงอยู่ใน
ข้อมติ (resolution) หรือข้อตัดสินใจ (decision)
เมื่อมีมติที่อนุมัติด้วยเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงขององค์กรใด
ก็กล่าวได้ว่ามตินั้นผ่านความเห็นชอบ (adopted)
ถ้าสมาชิกทั้งหมดเห็นพ้องกับผลการประชุมที่เสนอ การลงคะแนนเสียงก็ไม่จำเป็น
และกล่าวได้ว่ามีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ (consensus)

การเขียนหรือร่างมาตรฐานสิทธิมนุษยชนอาจเป็นกระบวนการที่ยุ่งยากและกินเวลานาน
รัฐบาลที่เกี่ยวข้องเป็นตัวแทนของประชาชนจากทั่วทุกมุมโลกที่มีระบบการเมือง เศรษฐกิจ
และวัฒนธรรมที่ต่างกัน โดยทั่วไป มักเชื่อกันว่าเพื่อให้เครื่องมือสิทธิมนุษยชนบังเกิดผล
เครื่องมือเหล่านั้นควรได้รับการสนับสนุนจากหลายรัฐบาล แท้จริงแล้ว
รัฐบาลทั้งหลายอยากให้ทุกฝ่ายเห็นพ้องกับถ้อยคำที่ใช้ ดังนั้น
ถ้ามีรัฐบาลเพียงรัฐบาลเดียวหรือไม่ก็รัฐบาลที่ไม่พอใจกับบางส่วนของเครื่องมือที่กำลังร่าง
รัฐบาลเหล่านี้สามารถทำให้เกิดความล่าช้าได้
หลังจากที่รัฐบาลที่ปรับปรุงถ้อยคำเห็นพ้องกับการใช้ถ้อยคำ
ถ้อยคำต้องผ่านการพิจารณาและเห็นชอบโดยสมัชชาสหประชาชาติ

แผ่นพับที่ 3

หน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมายสหประชาชาติและชนพื้นเมือง

ระบบที่มีพื้นฐานจากกฎบัตร – วิธีการใช้ระบบ

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

กฎบัตรสหประชาชาติ

คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง

คณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

สมัชชา

คณะทำงานยกร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง

ชนพื้นเมือง

เวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง

สาระสำคัญ

หน่วยงานของยูเอ็นที่สำคัญที่สุดที่ทำงานเพื่อชนพื้นเมืองคือคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (*Working Group on Indigenous Populations - WGIP*) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (*Commission on Human Rights - CHR*) และคณะทำงานยกร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง (*Working Group on the draft Declaration on the Rights of Indigenous Peoples*) ของ CHR ภายหลังจากการมีมติรับรองข้อตัดสินใจโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและ ECOSOC ในปี พ.ศ. 2543 จะมีการจัดตั้งเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง (*Permanent Forum on Indigenous Issues*)

ในแผ่นพับที่ 2 (เรื่อง “ชนพื้นเมือง ยูเอ็น และสิทธิมนุษยชน”) มีการทำความเข้าใจกับความแตกต่างระหว่างหน่วยงานและกลไกด้านสิทธิมนุษยชนของยูเอ็นที่จัดตั้งขึ้นตามข้อมติและข้อตัดสินใจของระบบยูเอ็น (หน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมาย) และหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย (หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญา) แผ่นพับนี้เน้นกล่าวถึงหน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมาย

ในขณะที่หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญามีอิสระจากรัฐบาล
 หลายหน่วยงานของระบบที่มีพื้นฐานจากกฎบัตรได้รับอิทธิพลจากรัฐบาลอย่างเด่นชัด ในระดับสูง
 หน่วยงานดังกล่าวประกอบด้วยรัฐบาล
 และมีบ่อยครั้งที่หน่วยงานเหล่านี้ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองไม่น้อยเลย
 ในขณะที่หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญอิสระ
 ส่วนใหญ่หน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎบัตรดำเนินงานผ่านการจัดการประชุมใหญ่และการประชุมย่อยซึ่ง
 มีผู้แทนจากรัฐบาลและเอ็นจีโอเข้าร่วมเพื่อแสดงท่าทีสนับสนุนจุดยืนของตน

แผ่นพับนี้เน้นกล่าวถึงองค์ประกอบหลักของระบบที่มีพื้นฐานจากกฎบัตรเท่านั้น
 หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุดของ ยูเอ็นคือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
 ซึ่งจัดการประชุมประจำปีเป็นเวลา 6 สัปดาห์
 มีสมาชิกของคณะกรรมการที่ประกอบด้วยรัฐบาลที่เป็นสมาชิกของยูเอ็นจำนวน 53
 รัฐบาลที่ได้รับเลือกตั้งโดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี
 คณะกรรมการขึ้นตรงกับคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council – ECOSOC) องค์การระดับสูงที่สุดของยูเอ็นคือสมัชชา (General Assembly – UNGA)
 ซึ่งจัดการประชุมประจำปีระหว่างเดือนกันยายนถึงธันวาคม
 และมีหน้าที่รับรองข้อเสนอจากหน่วยงานอื่นของระบบสิทธิมนุษยชนของยูเอ็นในขั้นสุดท้าย
 (แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ อยู่ในแผ่นพับที่ 1 เรื่อง “ชนพื้นเมืองและระบบสหประชาชาติ – ข้อมูลทั่วไป”)

มีหน่วยงานและกลไกอื่นอีกมากมายซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
 หน่วยงานที่สำคัญที่สุดคือคณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
 คณะอนุกรรมการได้รับการขนานนามว่าหน่วยงาน “ผู้เชี่ยวชาญ” นั่นคือ
 คณะอนุกรรมการประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่ไม่ใช่รัฐบาล และทำหน้าที่เป็น
 “ทีมที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในสหวิทยาการ” ของคณะกรรมการ
 และจัดประชุมประจำปีเป็นเวลา 3 สัปดาห์ในเดือนสิงหาคม
 คณะอนุกรรมการมีหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ได้แก่
 คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (WGIP) คณะทำงานจัดประชุมประจำปีนาน 1
 สัปดาห์ทันทีภายหลังการประชุมของคณะอนุกรรมการเสร็จสิ้น
 อีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นคือคณะทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเพื่อยก
 ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของประชากรชนพื้นเมือง (อ่านแผ่นพับที่ 6 เรื่อง “ร่างปฏิญญา”)

สมัชชาสหประชาชาติประชุมที่กรุงนิวยอร์ก

ส่วน

ECOSOC

ประชุมที่กรุงนิวยอร์กและกรุงเจนีวาสลับกัน และหน่วยงานอื่นประชุมที่กรุงเจนีวา

คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

สถานะของ ECOSOC

ผู้สังเกตการณ์

กองทุนอาสาเพื่อประชากรชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ

สาระสำคัญ

หน่วยงานเพื่อชนพื้นเมืองของยูเอ็นที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุดคือคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (WGIP) WGIP ช่วยให้ชนพื้นเมืองสามารถหยิบยกประเด็นที่เป็นข้อห่วงใยขึ้นมาถกกันที่ยูเอ็นได้ ชนพื้นเมืองทำเช่นนี้ได้ด้วยการสร้างเครือข่าย ปราศรัย และให้ข้อมูล

คณะทำงานที่สร้างขึ้นโดยคณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนประชุมเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2525 คณะทำงานประกอบด้วยกรรมการจำนวน 5 คนที่มาจากคณะอนุกรรมการ กรรมการแต่ละคนเป็นผู้แทนของภูมิภาคทางภูมิศาสตร์จาก 5 ภูมิภาคที่ได้รับการแต่งตั้งโดยยูเอ็นเพื่อเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2543 ประธานของคณะทำงานคือนายอัลฟองโซ มาร์ตินเนซจากประเทศคิวบา ผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆมาจากประเทศกรีซ ญี่ปุ่น เซเนกัล และโรมาเนีย

การประชุมของคณะทำงานได้กลายเป็นการประชุมเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ใหญ่ที่สุดของสหประชาชาติงานหนึ่ง ในแต่ละปี มีผู้ร่วมประชุมกว่า 1,000 คนเพื่อแสดงความคิดเห็นและรับฟังทัศนะของผู้อื่น ตัวแทนของชนพื้นเมืองเดินทางมาจากทุกภูมิภาคของโลกและกลายเป็นผู้ชำนาญการใช้เวทีของยูเอ็นอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เราควรตระหนักว่ารัฐบาลและเอ็นจีโอที่มีส่วนร่วมในคณะทำงานมีสถานะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น นั่นหมายความว่า พวกเขาไม่สามารถควบคุมกระบวนการพิจารณาหรือผลการประชุมซึ่งควบคุมโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน

การมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชน

คณะกรรมการเปิดกว้างมากสำหรับการมีส่วนร่วมของเอ็นจีโอ

ปกติเอ็นจีโออนุญาตให้เอ็นจีโอเข้าไปมีส่วนร่วมได้โดยอาศัยสถานะพิเศษที่อนุมัติโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC)

ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากผ่านกระบวนการสมัครที่ซับซ้อนและกินเวลานานมาก

เป็นที่รับรู้กันตั้งแต่แรกว่าการกำหนดการได้รับสถานะของ ECOSOC

อย่างเป็นทางการเพื่อมีส่วนร่วมในคณะกรรมการไม่เพียงทำให้ชนพื้นเมืองตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบเท่านั้น แต่อาจทำให้กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการไร้ประสิทธิผลอีกด้วย ดังนั้น

คณะกรรมการจึงเปิดกว้างให้ชนพื้นเมืองและบุคคลต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น นักวิชาการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้

วาระการทำงานของคณะกรรมการ

ตามธรรมเนียมปฏิบัติมีประเด็นสำคัญ 2 เรื่องในวาระการทำงานของคณะกรรมการ ประเด็นแรกคือ “การพิจารณาทบทวนการพัฒนา”

ซึ่งเป็นโอกาสให้ชนพื้นเมืองและผู้แทน โฉมหน้าผู้เกี่ยวข้องให้สนใจกับประเด็นข้อห่วงใยและเพื่อให้รัฐบาลนำเสนอทัศนคติของตนเกี่ยวกับการพัฒนา ประเด็นที่สองคือ “การกำหนดมาตรฐาน” ซึ่งให้ความสำคัญกับร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง (อ่านแผ่นพับที่ 5 เรื่อง “ร่างปฏิญญา”)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา คณะทำงานพยายามมุ่งเน้นการหารือเรื่อง “การพิจารณาทบทวนการพัฒนา” ด้วยการดำเนินงานตามหัวข้อที่กำหนดในแต่ละปี ในปี พ.ศ. 2543 หัวข้อคือเรื่อง “เด็กและเยาวชนชนพื้นเมือง” ในปี พ.ศ. 2544 หัวข้อคือเรื่อง “ชนพื้นเมืองและสิทธิการพัฒนา” ด้วยการทุ่มเทความพยายามกับหัวข้อเดียว องค์กรชนพื้นเมืองที่เป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งจัดการกับประเด็นเหล่านี้สามารถสนับสนุนคณะกรรมการได้มากขึ้นและมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลกับองค์กรอื่นที่ทำงานในสาขาเดียวกัน

ในขณะที่การหยิบยกประเด็นข้อห่วงใยอื่นเป็นสิ่งที่กระทำได้

การตรวจสอบว่าหัวข้อประจำปีคืออะไรเป็นสิ่งดีที่สุดในตัววิธีนี้

ผู้แทนของชนพื้นเมืองที่มีความสนใจเฉพาะบางเรื่องสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเด็นอื่นที่คณะทำงานและผู้มีส่วนร่วมสนใจคือ

- การศึกษาเรื่องสนธิสัญญา
โดยมุ่งเน้นสนธิสัญญาที่ตกลงกันโดยรัฐบาลอาณานิคมและชนพื้นเมืองในทวีปอเมริกาเหนือและใต้
- การจัดงานและเนื้อหาสาระของทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก (พ.ศ. 2538-2547)
(อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับทศวรรษฯ ได้ในแผ่นพับที่ 7 เรื่องทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก)
- มรดกทางวัฒนธรรมและทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง
- รายงานเกี่ยวกับเรื่องสิทธิในที่ดินที่ผ่านการอนุมัติในปี พ.ศ. 2540
- เวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมืองในระบบยูเอ็น (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในแผ่นพับที่ 6 เรื่อง “เวทีถาวร”)

การมีส่วนร่วมของประชากรชนพื้นเมืองในคณะทำงาน

คณะทำงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานเพื่อชนพื้นเมืองที่สำคัญที่สุดของยูเอ็น เปิดโอกาสให้ชนพื้นเมืองจากทั่วโลกร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ของตน เพื่อร่วมเผชิญกับความท้าทายที่เหมือนกันอย่างเป็นเอกภาพและบันทึกข้อห่วงใยของพวกเขาไว้ที่ยูเอ็น การที่ชนพื้นเมืองใช้ประโยชน์จากโอกาสที่คณะทำงานมอบให้เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นอกจากนี้ การรับรู้ข้อจำกัดของคณะทำงานในฐานะเป็นกลไกจัดการกับปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนบางเรื่อง ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

มีวิธีการหลักๆ 3 วิธีในการมีส่วนร่วมในคณะทำงาน นั่นคือ ติดต่อกับผู้อื่น ปราศรัย และให้ข้อมูล

การติดต่อกับผู้อื่นและสร้างเครือข่าย

คณะทำงานเปิดโอกาสให้มีการพบปะกันระหว่างผู้คนจำนวนมากที่มีความสนใจเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ชนพื้นเมืองประสบ ซึ่งรวมทั้งชนพื้นเมืองจากทั่วทุกมุมโลก ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นสมาชิกของคณะทำงานอย่างเป็นทางการ

นักวิชาการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องชนพื้นเมือง
เจ้าหน้าที่ยูเอ็นที่ทำงานเกี่ยวกับประเด็นชนพื้นเมืองที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนในกรุง
เจนีวาหรือทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็น เช่น
องค์การอนามัยโลกหรือองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และผู้แทนรัฐบาล
เนื่องจากมีทบวงการชำนัญพิเศษจำนวนมากตั้งอยู่ไม่ไกลนัก การนัดหมายคงทำได้ไม่ยาก
(รายชื่อเว็บไซต์ขององค์การระหว่างประเทศที่อาจเป็นประโยชน์กับชนพื้นเมืองแนบมาพร้อมกับชุดเอกสารนี้ด้วย)

มีเอ็นจีโอที่ตั้งอยู่ในกรุงเจนีวาซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือชนพื้นเมืองในขณะทำงานสามารถป
ฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
คุณควรติดต่อเอ็นจีโอเหล่านี้หลังจากเดินทางไปเจนีวาหรือก่อนหน้านั้นถ้าทำได้
เอ็นจีโอเหล่านี้มีดังนี้ Indigenous Peoples' Documentation Centre Service (doCip) (เว็บไซต์
www.docip.org แฟกซ์ 41-22-740-3454 โทรศัพท์ 41-22-740-3433) และ International Service for
Human Rights (ISHR) (เว็บไซต์ www.ishr.ch แฟกซ์ 41-22-733-0826 โทรศัพท์ 41-22-733-5123)
doCip มีอุปกรณ์ word processing เครื่องถ่ายเอกสาร บริการแฟกซ์ บริการอีเมล
บริการจัดทำเอกสารและสารสนเทศ และที่พักอาศัยในเจนีวา
และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นชนพื้นเมืองในการประชุมยูเอ็นทั้งหมด

มีโอกาสมากมายในการพูดคุยกับผู้คนระหว่างการประชุมของคณะทำงาน
คุณจะติดต่อพูดคุยกับคนพื้นเมืองคนอื่นตลอดเวลา
คุณไม่ควรลังเลที่จะมองหาผู้ร่วมประชุมคนอื่นและแสดงทัศนคติของคุณกับบุคคลนั้น
นี่คือสิ่งที่ผู้คนคาดหวังที่ยูเอ็นและนี่คือวิธีการดำเนินธุรกิจของเรา
คุณอาจพบกับคนในร้านกาแฟที่อยู่ติดกับห้องประชุม
คุณอาจนัดรับประทานอาหารกับพวกเขาอย่างไม่เป็นทางการ
และคุณอาจพบกับพวกเขาบริเวณต้อนรับแขกซึ่งปกติจัดไว้ระหว่างการประชุมของคณะทำงาน
คุณอาจเข้าไปหาพวกเขาในห้องขณะกำลังประชุมกันอยู่และขอพูดคุยกับพวกเขาอีกด้วย
ถ้าพวกเขาไม่ยุ่งมากเกินไป พวกเขาจะออกมาจากห้องเพื่อสนทนากับคุณ
ถ้าเป็นเรื่องที่สามารถคุยกันให้จบได้อย่างรวดเร็ว พวกเขาจะคุยกับคุณตรงนั้นเลย

ถ้าคุณอยากคุยกับผู้เชี่ยวชาญของคณะอนุกรรมการหรือคนจากยูเอ็น
คุณควรคิดมาก่อนว่าอยากคุยเรื่องอะไร คิดให้ดีกว่าคุณอยากสื่ออะไรกับพวกเขา
ขอให้อธิบายความที่จะสื่อชัดเจน แล้วสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา

การปราศรัย

การประชุมหลักของคณะทำงานเป็นการปราศรัยของบุคคลอย่างเป็นทางการที่มีชีวิตกันยาว
โดยมากผู้กล่าวปราศรัยเป็นผู้แทนของชนพื้นเมือง
แต่บางคนก็เป็นผู้เชี่ยวชาญของคณะกรรมการและผู้แทนของรัฐบาล
ถ้าคุณมีส่วนร่วมในคณะทำงาน
คุณจำเป็นต้องสื่อความคิดของคุณในการประชุมหลักด้วยการกล่าวปราศรัย

ตอนแรกคุณอาจพบว่าวิธีการทำงานของคณะทำงานค่อนข้างสับสน
การปราศรัยถูกจัดตามลำดับที่มีผู้ร้องขอ นั่นหมายความว่า การถกประเด็นจะไม่มีคำตอบเนื่อง
นาที่หนึ่งคุณอาจฟังคนพื้นเมืองพูดถึงความยากลำบากของตน
นาที่ต่อมาคุณอาจฟังผู้แทนของรัฐบาลกล่าวถึงแผนงานของรัฐบาลในประเทศของตน
ต่อมาสมาชิกของคณะทำงานอาจแทรกด้วยการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้
มีบ่อยครั้งที่ดูเหมือนว่าคนส่วนใหญ่ในที่ประชุมไม่ค่อยสนใจฟังผู้ปราศรัย

เพื่อให้คำปราศรัยของคุณมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ไม่ว่าจะพูดที่ไหน)
คุณอาจพิจารณาคำแนะนำต่อไปนี้

- หาวิธีใส่ชื่อของคุณในรายชื่อผู้ปราศรัย และทำเช่นนั้นแต่เนิ่นๆ ในทางทฤษฎี
รายชื่อนี้จะกำหนดเวลาปราศรัยคร่าวๆ เท่านั้น เช่น บ่ายวันอังคาร อย่าสนใจเรื่องนี้มาก
คุณต้องเผื่อเวลาก่อนและหลังเวลานัดหมายหลายชั่วโมง
เพื่อให้แน่ใจว่าตัวคุณอยู่ในห้องประชุมเมื่อถูกเชิญขึ้นไปพูด ถ้าคุณไม่อยู่ตรงนั้น
คุณอาจหมดสิทธิ์และไม่มีโอกาสอ่านคำปราศรัย
ถ้าจำเป็นต้องออกจากห้องประชุมเพียงครั้งเดียว
คุณควรเตรียมคนที่อ่านคำปราศรัยแทนคุณหากชื่อของคุณถูกประกาศโดยไม่คาดคิด
- เตรียมคำปราศรัยล่วงหน้าจนพอสมควร
ตรวจให้แน่ใจว่าคำปราศรัยชัดเจนและมีประเด็นโต้แย้งที่ดีและประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่สนับสนุน
ประเด็นของคุณ เตรียมสำเนาที่อ่านได้ง่ายไว้ตรงหน้าเพื่อรอเวลาเรียกตัวไปพูด
สำเนาเอกสาร 10 แผ่นสำหรับคำถามและแผนกจัดการประชุม
จงระลึกไว้ว่ามีคนหลายคนที่ไม่สามารถพูดภาษาของคุณได้คล่องและต้องอาศัยคำถามเพื่อให้เข้าใจ
สิ่งที่คุณกำลังพูด ถ้าคำถามมีเอกสาร
คำถามจะทำงานได้ง่ายขึ้นและคำถามของคุณก็จะสื่อออกไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- เชื่อกันว่าได้รับอนุญาตให้พูดนานแค่ไหน ปกติอาจใช้เวลา 5 หรือ 10 นาที
ซ้อมกล่าวคำปราศรัยก่อนเพื่อให้แน่ใจว่าไม่เกินเวลาที่กำหนด ถ้าคุณเลยเวลา
ประธานอาจขัดจังหวะและบอกให้คุณพูดให้จบ ถ้าคุณเก็บส่วนที่ดีที่สุดในตอนท้าย
คุณอาจไม่มีโอกาสพูดส่วนนั้น
- พูดช้าๆ และชัดๆ บางคนตื่นเต้นขณะกำลังปราศรัยและมักจะพูดเร็วกว่าปกติ ถ้าเป็นเช่นนั้น
อาจไม่มีใครเข้าใจสิ่งที่พูดและคำปราศรัยอาจสูญเปล่า ฟังผู้ปราศรัยที่เก่งๆ กล่าวคำแถลง
ถ้าคุณได้ยินบางคนพูดได้ดี พยายามเลียนแบบเทคนิคบางอย่างของเขา
- เตรียมสำเนาถ้อยแถลงของคุณอย่างน้อย 20 แผ่นเพื่อแจกให้ผู้สนใจหลังจากปราศรัยเสร็จแล้ว
คุณอาจพบว่ามีคนเดินเข้ามาหาและขอสำเนาจากคุณ เมื่อเป็นเช่นนั้น
คุณไม่จำเป็นต้องลุกจากเก้าอี้ มีช้อยกเว้นหนึ่งคือรัฐบาล
ขอให้แน่ใจว่าผู้แทนรัฐบาลจากประเทศของคุณได้รับสำเนาเสมอ ด้วยวิธีนี้
คำแถลงของคุณจะกลับไปหาคนที่อยู่ในตำแหน่งที่สามารถดำเนินการบางอย่างได้

คุณควรตระหนักว่าการประชุมของคณะทำงานมีผลเพียงเล็กน้อยในประเทศของคุณ
แม้ว่าคณะทำงานเป็นเวทีให้คุณหยิบยกข้อห่วงใยของคุณเพื่อหาหนทางแก้ไขและเพื่อให้รัฐบาลลง
มือทำบางอย่าง ด้วยข้อเท็จจริงนี้
การกระตุ้นให้สื่อมวลชนในประเทศของคุณรายงานข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของคณะทำงานจึงเป็นเรื่อง
สำคัญ

มีห้องสื่อมวลชนอยู่ในอาคารสำนักงานของยูเอ็นในกรุงเจนีวาที่ให้บริการแก่องค์กรสื่อมวลชนระดับ
โลกมากมาย
พนักงานที่ห้องสื่อมวลชนสามารถช่วยแนะนำให้คุณรู้จักกับตัวแทนขององค์กรเหล่านี้
อาจมีตัวแทนของสื่อมวลชนประจำอยู่ในห้องสื่อมวลชนที่มาจากประเทศของคุณ
คุณอาจใส่ข่าวแจกไว้ในช่องใส่เอกสารในห้องสื่อมวลชน แต่ถ้าจะให้ดีที่สุด
ควรติดต่อกับนักหนังสือพิมพ์โดยตรง นอกจากนี้
จะมีประโยชน์มากหากคุณสามารถคุยกับตัวแทนของสื่อมวลชนในเจนีวาที่ยินดีช่วยเหลือคุณก่อนการ
ปราศรัย และอย่าลืมแจกสำเนาให้พวกเขาด้วย

จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สนับสนุนในประเทศของคุณควรทำงานคู่ขนานไปพร้อมกับคุณด้วย
ในขณะที่คุณอยู่ในเจนีวา พวกเขาอาจติดต่อสื่อมวลชนท้องถิ่น
แจ้งให้สื่อมวลชนรู้ล่วงหน้าว่าคุณจะปราศรัยเรื่องอะไรที่การประชุมของคณะทำงาน
และกระตุ้นให้สื่อมวลชนลงข่าวเรื่องนี้

การให้ข้อมูลกับสื่อมวลชนท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิหลังของคณะทำงานอาจเป็นประโยชน์
 เพื่อช่วยให้พวกเขาเข้าใจบริบทของคำปราศรัยของคุณ
 ทำตัวให้วางสำหรับนักหนังสือพิมพ์ที่อยากคุยกับคุณทางโทรศัพท์
 และอย่าลืมใส่เบอร์โทรศัพท์ของคุณในเอกสารที่แจกให้สื่อมวลชนด้วย
 เพื่อให้พวกเขาติดต่อกับคุณได้

การให้ข้อมูล

งานของคณะทำงานไม่ได้มีแค่การประชุมประจำปีเท่านั้น คณะทำงานจัดทำการศึกษาด้วย เช่น
 การศึกษาเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง
 คำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการกับชนพื้นเมืองของสนธิสัญญาในอดีต และสิทธิในที่ดิน
 การศึกษาเหล่านี้จัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญของคณะทำงานก่อนและหลังการจัดการประชุมประจำปี
 และมีการแจกรายงานผลการศึกษาในการประชุมประจำปี
 รายงานนี้มักมีพื้นฐานจากข้อมูลที่ได้รับจากชนพื้นเมือง ผู้รอบรู้เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ
 และรู้สึกว่าคุณสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สามารถชี้นำผลการศึกษาในทางที่ดีด้วยการส่งข้อ
 มูลไปให้ภายในเวลาที่เหมาะสม
 สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนอาจขอข้อมูลจากเอ็นจีโอชนพื้นเมืองเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ
 เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมแบบนี้มีประโยชน์กับโครงการและการสนับสนุนระยะยาวมากกว่า
 วิธีนี้ไม่ใช่วิธีที่ได้ผลดีนักในการดึงดูดให้ผู้คนสนใจกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนบางประเด็น
 ถึงกระนั้น
 กิจกรรมนี้อาจมีอิทธิพลกับความคิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในหลายประเทศเกี่ยวกับวิธีการจัดการ
 กับประเด็นเช่นนี้ในระยะยาวที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

ตารางต่อไปนี้จะออกแบบโดยพนักงานของกองทุนอาสาเพื่อประชากรชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชา
 ชาติ (UN Voluntary Fund for Indigenous Populations) สรุปกิจกรรมต่างๆ
 ที่อาจเกิดขึ้นในการประชุมของคณะทำงาน

ลုပ်บ้	การแลกเปลี่ยนข้อมูล	สร้างความร่วมมือ
➤ ผู้เชี่ยวชาญของคณะทำงาน	➤	➤
➤ รัฐบาล	เรียนรู้เกี่ยวกับข้อห่วง	กับชุมชนและองค์กร

➤ ระบบยูเอ็น	ไขของชุมชนและองค์กรชนพื้นเมืองอื่น ➤ เผยให้คนอื่นทราบข้อห่วงใยของคุณ ➤ แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชนของคุณ	ชนพื้นเมืองที่มีเป้าหมายเดียวกัน ➤ เรียนรู้จากประสบการณ์และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดของแต่ละคน
ช่วยสร้างการรับรู้เกี่ยวกับระบบยูเอ็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นชนพื้นเมือง ➤ ด้วยการมีส่วนร่วมในการอภิปรายเรื่องปัญหาของชนพื้นเมืองในระบบยูเอ็นอื่น ➤ ด้วยการทำให้แน่ใจว่าประเด็นชนพื้นเมืองบรรจุเป็นวาระของยูเอ็นและทบทวนการชำนาญพิเศษ	เรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิของคุณ ➤ ด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบยูเอ็นสิทธิของชนพื้นเมืองและสิทธิมนุษยชน	มีส่วนร่วมในการจัดงานชุมนุม เช่น ➤ การประชุมชนพื้นเมือง (Indigenous Caucus) ➤ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนำเสนอหัวข้อต่างๆ ➤ การฝึกอบรม

กองทุนอาสาเพื่อประชากรชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ

กองทุนอาสาเพื่อประชากรชนพื้นเมือง (Voluntary Fund for Indigenous Populations) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2528

เพื่อช่วยเหลือชุมชนและองค์กรชนพื้นเมืองที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาประเด็นต่างๆ ของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองด้วยการสนับสนุนทางการเงินกับกลุ่มเหล่านี้ กองทุนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เอ็นจีโอ และองค์กรภาคเอกชนหรือภาครัฐโดยสมัครใจ เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนนี้รวมอยู่ในชุดข้อมูลนี้

หากคุณต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกองทุนหรืออยากได้ใบสมัคร ติดต่อสำนักเลขานุการของกองทุนอาสาเพื่อประชากรชนพื้นเมืองตามที่อยู่ด้านล่าง

Trust Funds Unit

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights

CH-1211 Geneva 10 - Switzerland

โทรศัพท์ (41 22) 917- 9164/917- 9145 แฟกซ์ (41 22) 917-90 17

Email: eortado-rosich.hchr@unog.ch/emonsalve.hchr@unog.ch

คณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สาระสำคัญ

คณะอนุกรรมการเป็นหน่วยงานกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง

ภารกิจของคณะอนุกรรมการประกอบด้วยการทำให้ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนอยู่ในความสนใจของสาธารณชนและเปิดโอกาสให้ชนพื้นเมืองมีส่วนร่วมในระบบสิทธิมนุษยชนของยูเอ็นในการตัดสินใจว่าคุณควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือไม่ ควรพิจารณาว่าการดำเนินการคุ้มกับค่าใช้จ่ายหรือไม่

เนื่องจากคณะอนุกรรมการจัดประชุมทันทีหลังจากการประชุมของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองเสร็จสิ้น

คณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนหรือคณะอนุกรรมการเป็นการประชุมเรื่องสิทธิมนุษยชนของ ยูเอ็นที่สำคัญอีกการประชุมหนึ่ง คณะอนุกรรมการเป็นหน่วยงานกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง และประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 26

คนจากทุกทวีปทุกมุมโลกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน

คณะอนุกรรมการจัดการประชุมประจำปีเป็นเวลา 3 สัปดาห์ในเดือนสิงหาคมที่กรุงเจนีวา ซึ่งเป็นการประชุมต่อเนื่องภายหลังจากการประชุมของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองเสร็จสิ้น

คณะอนุกรรมการและคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง

วาระการทำงานของคณะอนุกรรมการครอบคลุมประเด็นส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ หัวข้อหนึ่งในวาระการทำงานคือสิทธิมนุษยชนของชนพื้นเมือง

ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาและดำเนินการตามคำแนะนำของคณะทำงาน ตัวอย่างเช่น
คณะกรรมการจะแนะนำหัวข้อหลักสำหรับการประชุมของคณะทำงานครั้งต่อไป
หรืออาจขอให้สมาชิกของคณะทำงานที่กำลังศึกษาค้นคว้านำเสนอรายงานผลการศึกษาเบื้องต้นใน
การประชุมครั้งต่อไปของคณะทำงานหรือคณะกรรมการ นอกจากนี้
คณะกรรมการยังมีหน้าที่แนะนำโครงการศึกษาใหม่ๆ
ให้กับหน่วยงานที่คณะกรรมการขึ้นตรง นั่นคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในอดีต
คณะกรรมการเคยแนะนำให้ศึกษาเกี่ยวกับชนพื้นเมืองในเรื่องสิทธิในที่ดิน วัฒนธรรม
และทรัพย์สินทางปัญญา และสนธิสัญญา

คณะกรรมการและองค์กรพัฒนาเอกชน

เอ็นจีโอเฝ้ามองว่าคณะกรรมการเป็นเวทีของ “พวกเขา” มาก
รัฐบาลไม่ค่อยแสดงบทบาทมากนักในคณะกรรมการ
ในขณะที่เอ็นจีโอล็อบบี้ผู้เชี่ยวชาญอย่างแข็งขันและปราศรัยบ่อยครั้ง

การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการ

เอ็นจีโอที่เข้าร่วมประชุมกับคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองอาจอยากใช้เวลาพำนักร่วมในกรุง
เจนีวาเพื่อร่วมการประชุมของคณะกรรมการ อย่างไรก็ตาม
คุณควรพิจารณาว่าการมีโอกาสร่วมในกิจกรรมเพิ่มเติมคุ้มค่ากับการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อพำนักร่วม
ในเจนีวาต่อไปอีก 3 สัปดาห์หรือไม่ นอกจากนั้น
คณะกรรมการไม่ได้ใช้วิธีการรับรองฐานะที่ผ่อนคลายเหมือนกับคณะทำงาน ฉะนั้น
จะมีแต่เอ็นจีโอที่ได้รับสถานะ ECOSOC เท่านั้นที่มีสิทธิปราศรัยและยื่นเอกสาร
(อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการยื่นใบสมัครเพื่อขอสถานะ ECOSOC ในแผ่นพับที่ 1 เรื่อง
“ชนพื้นเมืองและระบบยูเอ็น – ข้อมูลทั่วไป”)

สำหรับชนพื้นเมือง

ประโยชน์ที่สำคัญที่ได้รับจากการเข้าร่วมการประชุมของคณะกรรมการคือโอกาสสื่อสารข้อ
ห่วงใยไปยังกลุ่มคนจากหลากหลายสาขาที่ทำงานในแวดวงสิทธิมนุษยชน

ด้วยการสนทนาก่อนห้องประชุมของคณะกรรมการและสร้างความผูกพันฉันมิตรกับผู้อื่นที่ปกป้องสิทธิมนุษยชน คนกลุ่มนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 26 คน ซึ่งหลายคนก็เห็นอกเห็นใจชนพื้นเมืองอยู่แล้ว

ถึงแม้ว่าพวกเขาอาจไม่ได้เป็นสมาชิกของคณะทำงาน มีเอ็นจีโอที่ไม่ใช่ชนพื้นเมืองจำนวนมากที่เป็นห่วงว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชนพื้นเมืองและพร้อมจะให้การสนับสนุนเพื่อบรรลุเป้าหมายของชนพื้นเมือง

การกล่าวปราศรัยที่คณะกรรมการก็อาจกระทำได้เช่นกัน

ถ้าองค์กรของคุณไม่มีสถานะเป็นทางการ

คุณอาจปราศรัยได้หากคุณสามารถหาเอ็นจีโออีกรายหนึ่งที่มีสถานะของยูเอ็น ซึ่งพร้อมที่จะใส่ชื่อคุณในฐานะผู้แทนคนหนึ่งและยินยอมให้ควปราศรัยของพวกเขาแก่คุณเพื่อบรรจุในวาระที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการเช่นนี้คงไม่ยากนัก แต่ไม่ควรรอนานที่สุดท้าย เอ็นจีโอ เช่น Indigenous Peoples' Centre for Documentation, Research and Information (doCip) หรือ International Service for Human Rights (ISHR) อาจช่วยแนะนำคุณให้รู้จักกับองค์กรที่อาจช่วยให้การรับรองฐานะของคุณ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

ผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษ

กลไกการร้องทุกข์

กฎระเบียบ 1503

การดำเนินการอย่างเร่งด่วน

สาระสำคัญ – คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights – CHR) เป็นองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุดและมีบทบาทมากที่สุด ประเด็นชนพื้นเมืองกำลังเป็นภารกิจที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น CHR เป็นหน่วยงานที่มีกลไกการร้องทุกข์ที่ชนพื้นเมืองสามารถใช้ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจถูกส่งไปยังหน่วยงานสืบสวนของ CHR

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นเวทีสิทธิมนุษยชนที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดของยูเอ็น ปกติมีผู้ร่วมประชุมในการประชุมของคณะกรรมการมากกว่า 3,000 คน

คณะกรรมการการจัดประชุมประจำปีเป็นเวลา 6 สัปดาห์ระหว่างเดือนมีนาคมและเมษายน
ในที่ประชุม สมาชิกและผู้สังเกตการณ์กล่าวปราศรัยเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการประกอบด้วยรัฐสมาชิก 53 รัฐ

รัฐสมาชิกแต่ละรัฐส่งคณะผู้แทนของรัฐบาลมาประจำ

รัฐสมาชิกของยูเอ็นที่เหลือส่วนใหญ่ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมด้วยใน
ฐานะผู้สังเกตการณ์ นอกจากนี้ ก็มีเอ็นจีโอจำนวนมากเข้าร่วมประชุมด้วย
โดยเอ็นจีโอทั้งหมดเป็นตัวแทนของประเด็นสิทธิมนุษยชนแทบทุกเรื่องจากทั่วโลก

แขกวิไอพีหลายคนที่เข้าร่วมการประชุม อาทิ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีต่างประเทศ
และรัฐมนตรียุติธรรม กล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมด้วย

วาระการทำงานของคณะกรรมการครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

มีการกล่าวปราศรัยอย่างเป็นทางการนานหลายชั่วโมง

มีเอกสารหลายพันหน้าที่เตรียมไว้สำหรับการประชุม ห้องส่วนตัวด้านหลังและร้านกาแฟรอบๆ
ห้องประชุมคลาคล่ำด้วยนักการทูตและคนอื่นที่กำลังลือบปี่และเจรจากัน ในช่วงท้ายของโปรแกรม
การประชุมมักลากยาวไปจนถึงตอนค่ำ ในแต่ละปี คณะ

กรรมการรับการรับรองข้อมติและข้อคัดค้านใจประมาณ 100 เรื่อง นับว่าเป็นบรรยากาศที่เคร่งเครียด
เร้าร้อน และมีประเด็นการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมาก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและประเด็นชนพื้นเมือง

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

คณะกรรมการทุ่มเทเวลาและความสนใจให้กับประเด็นชนพื้นเมืองเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2539 คณะ
กรรมการบรรจุหัวข้อ “ประเด็นชนพื้นเมือง” เป็นวาระพิเศษเป็นครั้งแรก
ที่ประชุมมีมติออกมาภายใต้หัวข้อนี้ เช่น ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง
คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง เวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง
ทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ถึงแม้ว่าคณะกรรมการเป็นหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนของยูเอ็นที่สำคัญมากที่สุด
เอ็นจีโอที่เป็นตัวแทนของชนพื้นเมืองมักไม่ประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวความคิดเรื่องสิทธิ
มนุษยชนในเวทีนี้ โดยมากการทำงานของคณะกรรมการถูกกำหนดโดยรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนี้
การทำงานของคณะกรรมการจึงต่างจากคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานว่าด้วยประชากรชน
พื้นเมืองมาก

คณะกรรมการใช้ข้อกำหนดเรื่องสถานะเป็นทางการของผู้ร่วมประชุมเหมือนกับของคณะอนุ
กรรมการ

ผู้แทนของเอ็นจีโอที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้มีเพียงเอ็นจีโอที่ได้รับการรับรองฐานะจากเอ็นโอ
ที่มีสถานะ ECOSOC เท่านั้น อย่างไรก็ตาม
การได้รับการรับรองฐานะจากองค์กรชนพื้นเมืองหรือเอ็นจีโอระหว่างประเทศอีกองค์กรหนึ่งที่มีส
ถานะนี้ก็เป็นไปได้ ดังที่ได้อธิบายข้างต้นในหัวข้อเรื่องคณะอนุกรรมการ

เอ็นจีโอจำนวนมากไปที่คณะกรรมการเพื่อกล่าวปราศรัย

แต่เนื่องจากมีเรื่องราวเกิดขึ้นมากมายในที่ประชุม

ปกติรัฐบาลมักสนใจฟังคำปราศรัยจากบุคคลหรือองค์กรที่มาจากประเทศของตนเท่านั้น

เมื่อคำนึงว่าเอ็นจีโอมีเวลาพูดแค่ 5 นาทีในแต่ละหัวข้อที่บรรจุในวาระเท่านั้น
และการเดินทางไปเจนีวาและพำนักรที่นั่นเสียค่าใช้จ่ายสูง ควรชั่งน้ำหนักดี ๆ

ระหว่างประโยชน์ที่อาจได้รับจากการมีส่วนร่วมและค่าใช้จ่าย

เอ็นจีโอที่มีอิทธิพลกับที่ประชุมคณะกรรมการมากที่สุดจึงมักเป็นเอ็นจีโอใหญ่ๆ เช่น Amnesty
International, International Commission of Jurists
หรือเอ็นจีโอที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้คนสนใจในขณะนั้น เช่น
เอ็นจีโอที่กล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางประเทศ

ดังที่กล่าวไปแล้ว

คุณสามารถเผยแพร่ข้อห้วงใยของคุณให้ผู้คนรับรู้ด้วยการดำเนินการหลายอย่างที่เกี่ยวพันกับกรรม
วิธีการสิทธิมนุษยชน

การปราศรัย

เนื่องจากคณะกรรมการเป็นเวทีสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุดในระบบยูเอ็น

การปราศรัยที่คณะกรรมการมีน้ำหนักมากกว่าการปราศรัยที่เวทีอื่นในระบบยูเอ็น

การสร้างเครือข่ายกับองค์กรชนพื้นเมืองและสิทธิมนุษยชนอื่น

ชนพื้นเมืองที่แจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับข้อห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชนของตนมีจำนวนมากขึ้น วัตถุประสงค์คือเพื่อโน้มน้าวข้อมติเรื่องประเด็นชนพื้นเมือง นอกจากนี้ชนพื้นเมืองยังมีการพบปะพูดคุยกันเองและกับรัฐบาลอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับการเตรียมงานในคณะทำงานกร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองของคณะกรรมการ นอกจากนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยังเปิดโอกาสให้คุณได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนกลุ่มอื่นที่ลือชื่ออย่างแข็งขันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันกับของคุณ

การลobbีรัฐบาลของคุณ

รัฐบาลเป็นผู้กำหนดวาระการทำงานและผลลัพธ์ของคณะกรรมการ
ถ้าคุณอยากบรรลุผลสำเร็จกับเรื่องใดในที่ประชุมของคณะกรรมการ
ขอแนะนำให้คุณทำงานผ่านรัฐบาลของคุณเอง
รัฐบาลหลายรัฐบาลชอบแสดงตัวว่าเป็นผู้ห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชนและอาจสนใจรับข้อเสนอจาก
อื่นจิโอ

หากวัตถุประสงค์ของคุณสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือไม่ขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาล
รัฐบาลของคุณอาจยินดีเสนอเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการ ตัวอย่างเช่น
รัฐบาลอาจยินดีช่วยให้มีการบรรจุแนวคิดบางอย่างไว้ในข้อมติที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการ

คุณไม่จำเป็นต้องไปที่เจนีวาเพื่อโน้มน้าวรัฐบาลแบบนี้ อย่างไรก็ตาม คุณต้องติดตามประเด็นต่างๆ
อย่างใกล้ชิด คุณสามารถทำให้ผู้คนที่รู้ว่าคุณคิดอย่างไรด้วยการติดต่อกระทรวงต่างประเทศโดยตรง
ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของคุณไม่ใช่สิ่งที่รัฐบาลเตรียมนำไปเสนอต่อคณะกรรมการ
การบอกเล่าเพื่อให้รัฐบาลรับรู้มุมมองของคุณและการดำเนินการที่คุณปรารถนาว่าเป็นสิ่งที่มีประ
สิทธิภาพ

การลobbีองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ

เอ็นจีโอที่ไม่ใช่ชนพื้นเมืองบางองค์กรที่ได้รับการรับรองสถานะให้มีส่วนร่วมในการประชุมของยูเอ็น (เช่น Amnesty International และ International Commission on Jurists) มีประสบการณ์มากมายในการทำงานกับระบบสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น

เอ็นจีโอเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและคณะอนุกรรมการเป็นประจำ แต่เข้าร่วมการประชุมของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองน้อยกว่า องค์กรเหล่านี้มักสนใจสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในบางประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม มีบางองค์กรที่สนใจสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของชนพื้นเมืองด้วย ตัวอย่างเช่น รายงานของ Amnesty International เกี่ยวกับหลายประเทศมักดึงดูดความสนใจเรื่องการละเมิดสิทธิของชนพื้นเมือง

เอ็นจีโอเหล่านี้บางรายมีสำนักงานถาวรอยู่ในเจนีวา บางองค์กรก็มีเครือข่ายอยู่ในประเทศอื่น ซึ่งอาจรวมถึงประเทศของคุณด้วย

คุณควรแจ้งให้พวกเขาได้รับรู้ข้อห่วงใยของคุณและขอให้พวกเขาสะท้อนข้อห่วงใยของคุณในการประชุมของยูเอ็นที่สำคัญๆ ตัวอย่างเช่น ถ้าองค์กรใดแถลงต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่ารัฐบาลของคุณเพิกเฉยต่อการส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมือง รัฐบาลคงได้รับผลกระทบอย่างไม่ต้องสงสัย

เสียงวิจารณ์จากภายนอกแบบนี้มักมีผลกระทบกับรัฐบาลมากกว่าเสียงวิจารณ์ในประเทศ

การแจ้งให้องค์กรเหล่านี้ทราบเกี่ยวกับข้อห่วงใยของคุณจะเป็นการส่งสารของคุณไปยังผู้คนที่เห็นอกเห็นใจประเด็นสิทธิมนุษยชนของคุณที่มีจำนวนมากขึ้น

การกระทำเช่นนี้อาจกระตุ้นให้เกิดการณรงค์ของนานาชาติที่ทำให้ผู้คนตระหนักถึงการละเมิดสิทธิของคุณเพิ่มขึ้น ท้ายที่สุด การณรงค์แบบนี้อาจนำไปสู่การดำเนินการที่ช่วยให้คุณบรรลุเป้าหมายได้

การให้ข้อมูลแก่ผู้เสนอรายการประชุมพิเศษของคณะกรรมการ

การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนไม่จำกัดเพียงการจัดประชุมประจำปีที่กรุงเจนีวา คณะกรรมการมีคณะทำงานจำนวนมากที่ประชุมกันเพื่อยกร่างมาตรฐานใหม่ เช่น ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง หรือเพื่อหารือประเด็นสำคัญๆ เช่น สิทธิในการพัฒนา

ข้าราชการพลเรือนนานาชาติที่ทำงานอยู่ที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนดำเนินแผนงานตามข้อมติของคณะกรรมการในแต่ละปี ด้วยการทำรายงาน จัดการประชุม และเริ่มผลักดันโครงการต่างๆ

องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของภารกิจของคณะกรรมการคือการสืบสวนและการรายงานเรื่องปัญหาสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการดำเนินการเรื่องนี้ผ่านสิ่งที่เรียกว่า “กลไก” หลายอย่าง

ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลหรือคณะทำงานที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคคลมีชื่อเรียกต่างๆ นานา ผู้เชี่ยวชาญที่รู้จักกันดีที่สุดคือ

“ผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษ (special rapporteur)”

กลไกบางกลไกทำงานเฉพาะในบางประเทศ บางกลไกเจาะลึกบางประเด็น เช่น การทรมาน การหายตัวไปที่มีการขึ้นใจหรือความรุนแรงต่อสตรี

ถึงแม้ข้อมูลต่อไปนี้อ้างถึงผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษเท่านั้น

เกณฑ์การพิจารณากลไกอื่นก็เหมือนกัน ไม่ว่าจะเรียกชื่อกลไกว่าอะไรก็ตาม

ในอดีต ชนพื้นเมืองไม่ได้ใช้ประโยชน์จากผู้เสนอรายงานฯ มากนัก ผู้เสนอรายงานฯ แต่ละคนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล

ไม่ว่าเอ็นจีโอจะเป็นผู้มอบให้หรือพวกเขาเป็นผู้ร้องขอจากรัฐบาลก็ตาม

ข้อมูลนี้ถูกรวบรวมและจัดทำเป็นรายงานที่นำเสนอในการประชุมประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รายงานนี้อาจแจกแจงรายการข้อกล่าวหาทั้งหมดที่ถูกส่งให้ผู้เสนอรายงานฯ

เกี่ยวกับเรื่องการละเมิดที่ผู้เสนอรายงานฯ รับผิดชอบ บางครั้งผู้เสนอรายงานฯ

อาจเดินทางไปประเทศบางประเทศเพื่อศึกษารายละเอียดในเชิงลึกโดยได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล

เมื่อมีโอกาสเช่นนี้ ผู้เสนอรายงานฯ จะเขียนรายงานเพิ่มเติม

รายงานเหล่านี้อาจรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความล้มเหลวของรัฐบาลหรือผู้เสนอรายงานฯ

อาจดำเนินการเพียงแค่อ้างอิงข้อร้องเรียนและคำชี้แจงของรัฐบาลเท่านั้น

ผู้เสนอรายงานฯ บางคนอาจทำงานเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของชนพื้นเมืองมากกว่าคนอื่น

ผู้เสนอรายงานฯ ที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องชนพื้นเมือง ได้แก่ ผู้เสนอรายงานฯ

ว่าด้วยการบังคับคดีแบบรวบรัดหรือโดยพลการ ผู้เสนอรายงานฯ

ว่าด้วยการไม่ยอมรับความแตกต่างด้านศาสนา ผู้เสนอรายงานฯ

ว่าด้วยผลกระทบของการเคลื่อนย้ายที่ผิดกฎหมายและการทิ้งผลิตภัณฑ์และของเสียที่เป็นพิษและอัน

ตรายซึ่งกระทบต่อสิทธิมนุษยชน ผู้เสนอรายงานฯ ว่าด้วยรูปแบบของการเหยียดผิวในปัจจุบัน

และผู้เชี่ยวชาญอิสระของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา รูป 1

แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสนอรายงานฯ

ที่ทำงานเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ

ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองพร้อมกับคำอธิบายสั้นๆ ที่ระบุถึงอำนาจหน้าที่ของแต่ละคน

ชนพื้นเมืองอาจส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้เสนอรายงานฯ แต่ละคนตามที่อยู่ด้านล่าง

(ผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษที่เกี่ยวข้อง)

c/o Office of the High Commissioner for Human Rights

UNOG-OHCHR, Palais Wilson, CH-1211 Geneva

โทร 41-22-917-9000 แฟกซ์ 41-22-917-9003

E-mail: www.webadmin.hchr@unog.ch

รายงานเหตุการณ์อย่างไร

การส่งข้อมูลผ่านองค์กรที่เป็นตัวแทนน่าจะมีประสิทธิผลมากกว่าการดำเนินการโดยบุคคล
เนื่องจากการดำเนินการลักษณะนี้เท่ากับเน้นว่าปัญหาถูกละเลยใหญ่โตและผลกระทบไม่ได้เกิดขึ้นกับ
บุคคลเพียง 1-2 คนเท่านั้น ข้อมูลน้อยที่สุดที่ส่งไปยังผู้เสนอรายงานฯ เหมือนกันทุกประการ
ไม่ว่าจะเป็นผู้เสนอรายงานฯ ที่รับผิดชอบเฉพาะบางประเทศหรือบางประเด็น ข้อมูลดังกล่าวมีดังนี้

- ข้อมูลบ่งชี้ว่าใครคือผู้เสียหาย
- ข้อมูลบ่งชี้ว่าใครคือผู้กระทำการละเมิด
- ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กรที่รายงานข้อมูล (ด้วยเหตุนี้
รายงานที่ปิดบังชื่อของผู้แจ้งจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้)
- คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมแวดล้อมของเหตุการณ์การละเมิดโดยละเอียด

รายละเอียดอื่นๆ เกี่ยวกับการละเมิดอาจเป็นข้อมูลที่กลไกที่เกี่ยวข้องเฉพาะบางประเด็นต้องการ
(เช่น สถานที่กักขังผู้เสียหายทั้งในอดีตและปัจจุบัน ใบรับรองแพทย์ที่ออกให้ผู้เสียหาย
ข้อมูลบ่งชี้ตัวพยานที่พบเห็นการละเมิด

มีการดำเนินมาตรการใดบ้างเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ฯลฯ)

ในหลักการ รายงานเหตุการณ์จะไม่ได้รับการพิจารณาหากเป็นการยื่นเอกสารตามข้อมติ 1503 ของ ECOSOC (อ่านเรื่อง “ระเบียบการ 1503” ด้านล่าง) และ/หรือพิธีสารของกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (อ่านข้อมูลเรื่อง “หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและชนพื้นเมือง” ในแผ่นพับที่ 4)

ตามกฎหมายทั่วไป

รายงานเหตุการณ์ที่ใช้ภาษาคำทอหยาบคายหรือมีจุดมุ่งหมายทางการเมืองอย่างชัดเจนจะไม่ได้รับการพิจารณา

รายงานเหตุการณ์ควรชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์และกล่าวถึงรายละเอียดอย่างชัดเจนและไม่เอนเอียง

รายงานจากคำบอกเล่าของพยานหรือข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมควรรวมไว้ในเอกสารแนบท้าย ไม่ควรรายงานเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

แต่ควรระบุว่ารัฐบาลมีความรับผิดชอบอย่างไรบ้างในเหตุการณ์นี้

การส่งรายงานไปให้ผู้เสนอรายงานฯ

ในกรณีที่รัฐบาลได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องแล้วเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม

ผู้ร้องทุกข์อาจส่งข้อมูลไปให้เมื่อใดก็ได้ แต่เมื่อคำนึงว่าผู้เสนอรายงานฯ

อาจอยากเพิ่มคำชี้แจงของรัฐบาลเกี่ยวกับข้อกล่าวหาในรายงานด้วย

และต้องเขียนรายงานให้เสร็จทันการประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างเดือนมีนา

คม – เมษายน ควรส่งข้อมูลทุกอย่างให้ครบภายในเดือนตุลาคม/พฤศจิกายนอย่างช้าสุด

ข้อมูลที่ส่งหลังจากนี้อาจไม่ได้รับการพิจารณาจนกว่าจะถึงรอบการประชุมครั้งต่อไปของคณะกรรมการหรือหนึ่งปีหลังจากนั้น

ข้อมูลที่คุณส่งให้จะรวมอยู่ในรายงานที่เกี่ยวข้องพร้อมกับคำชี้แจงของรัฐบาล ถ้ามี

ผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษและอำนาจหน้าที่

ผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษ	อำนาจหน้าที่ ¹
การบังคับคดีนอกเหนือกระบวนการพิจารณาของศาล แบบรวบรัด หรือโดยพลการ	ตรวจสอบสถานการณ์การบังคับคดีนอกเหนือกระบวนการพิจารณาของศาล แบบรวบรัด หรือโดยพลการ

¹ คำอธิบายเรื่องอำนาจหน้าที่คัดลอกมาจากข้อมติและสิ่งพิมพ์ของยูเอ็น

	พร้อมกับจัดทำข้อสรุปและข้อเสนอแนะประจำปี และส่งไปให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รวมทั้งรายงานอื่นที่ต้องจัดทำในฐานะผู้เสนอรายงานฯ เพื่อให้คณะกรรมการทราบเกี่ยวกับสถานการณ์ สถานการณ์การบังคับคดีนอกเหนือ กระบวนการพิจารณาของศาล แบบรวบรัด หรือโดยผลการที่ร้ายแรงที่ควรได้รับความสนใจทันที ● ตอบสนองกับข้อมูลที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกรณีที่มีการคาดคะเนว่าการบังคับคดี นอกเหนือกระบวนการพิจารณาของศาล แบบรวบรัด หรือโดยผลการใกล้จะยุติขึ้นหรืออาจเป็นภัยคุกคามหรือเมื่อการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว ● ส่งเสริมให้มีการเสวนากับรัฐบาลมากขึ้น และติดตามผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ระบุ ในรายงานหลังจากการตรวจเยี่ยมในบางประเทศ
ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายและการทิ้ง ที่ผิดกฎหมายของผลิตภัณฑ์และของเสียมีพิษและอันตรายต่อประชาชนสูงสุดที่ได้รับจากสิทธิมนุษยชน	● สืบสวนและตรวจสอบผลกระทบของการทิ้ง ผลิตภัณฑ์และของเสียมีพิษที่ผิดกฎหมายในประเทศแถบแอฟริกาและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนสูงสุดที่ได้รับจากสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิในการมีชีวิตและมีสุขภาพที่ดีของทุกคน ● สืบสวน ติดตาม ตรวจสอบ และรับรายงาน และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายและการทิ้งผลิตภัณฑ์และของเสียมีพิษและอันตรายในประเทศแถบแอฟริกาและประเทศกำลังพัฒนาอื่น

	● จัดทำข้อเสนอแนะและข้อเสนอเกี่ยวกับมาตรการที่เพียงพอในการควบคุม ลด และขจัดการเคลื่อนย้าย ถ้าย้อน และทั้งผลิตภัณฑ์และของเสียมีพิษและอันตรายใน ประเทศแถบ แอฟริกาและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ● จัดทำรายชื่อประเทศและบริษัทข้ามชาติที่พัวพันกับการทิ้งที่ผิดกฎหมายของผลิตภัณฑ์และของเสียมีพิษและอันตรายในประเทศแถบแอฟริกาและประเทศกำลังพัฒนาอื่น และสรุป ขอดผู้เสียชีวิต ทูพพลภาพ หรือบาดเจ็บในประเทศกำลังพัฒนาจากกระทำเช่นนี้
รูปแบบในปัจจุบันของการเหยียดผิว การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และความเกลียดกลัวต่างชาติ และการไม่ยอมรับความแตกต่างที่เกี่ยวข้อง	● ตรวจสอบเหตุการณ์เกี่ยวกับรูปแบบในปัจจุบันของการเหยียดผิว การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และรูปแบบการเลือกปฏิบัติใดๆ ต่อชนผิวดำ อาหรับ หรือมุสลิม ความเกลียดกลัว ต่างชาติ ความเกลียดกลัวชนผิวดำ และลัทธิต่อต้านยิว และการไม่ยอมรับความแตกต่างที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมาตรการแก้ไขปัญหของรัฐบาล
การไม่ยอมรับความแตกต่างทางศาสนา	● ตรวจสอบเหตุการณ์และการดำเนินการของรัฐบาลในทุกรัฐบาลโลกที่ขัดต่อข้อกำหนดของปฏิญญาว่าด้วยการจัดการไม่ยอมรับความแตกต่างและการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบที่มี พื้นฐานจากศาสนาและความศรัทธา และแนะนำมาตรการเยียวยาที่เหมาะสม
ผู้เชี่ยวชาญอิสระของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา	● ส่งรายงานที่ละเอียดทุกแง่มุมให้สมาชิกครอบคลุ มเรื่องผลกระทบของความยากจน การปรับ โครงสร้าง โลกาภิวัตน์ การเงินและการค้าเสรี

	และการลดการกำกับดูแลของรัฐต่อ ประโยชน์สุขที่ได้รับจากสิทธิในการพัฒนาในประเทศกำลังพัฒนา
--	--

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสนอรายงานฯ ทั้งหมดอยู่ในเว็บไซต์ของ OHCHR www.unhchr.ch ไปที่หัวข้อ OHCHR Programme และ Extra-conventional mechanisms

ระเบียบปฏิบัติ “การดำเนินการเร่งด่วน” ภายใต้กลไกพิเศษ

กลไกพิเศษ บางครั้งเรียกว่า “ระเบียบการพิเศษ” ครอบคลุมผู้เสนอรายงานฯ ผู้แทน ผู้เชี่ยวชาญ และคณะทำงาน

ข้อมูลที่แจ้งไปยังกลไกพิเศษบางครั้งอาจมีข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงที่กำลังจะกระทำ (เช่น การบังคับคดีนอกเหนือจากกระบวนการพิจารณาของศาลที่ใกล้จะเกิดขึ้น ความหวังไขว่คว้าผู้ที่ถูกคุมขังอาจถูกทรมาน หรือเสียชีวิตจากโรคโดยที่ไม่มีใครเหลียวแล ฯลฯ) และกรณีการหายตัวไป เหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นาน ในกรณีเหล่านี้ ผู้เสนอรายงานฯ หรือประธานของคณะทำงานอาจติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วยการส่งสารไปทางแฟกซ์หรือโทรเลข

เพื่อขอคำชี้แจงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวและวิงวอนให้รัฐบาลดำเนินการที่จำเป็นเพื่อรับรองสิทธิของผู้เสียหาย การวิงวอนเช่นนี้จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นการป้องกันไว้ก่อน

การวิงวอนมิใช่เป็นการลงความเห็นว่าคุณสรุปควรเป็นเช่นไร

ปกติการวิงวอนมักเป็นวิธีการที่ใช้โดยกลไกเฉพาะเรื่อง โดยเฉพาะผู้เสนอรายงานฯ ว่าด้วยการบังคับคดีนอกเหนือกระบวนการพิจารณาของศาล แบบรวบรัด หรือโดยผลการผู้เสนอรายงานฯ ว่าด้วยการทรมาน

รวมทั้งคณะทำงานว่าด้วยการหายตัวไปที่ถูกบังคับหรือโดยไม่สมัครใจและการคุมขังโดยพลการ อย่างไรก็ตาม บางครั้งกลไกเฉพาะเรื่องและกลไกระดับประเทศก็ใช้วิธีการแบบนี้ด้วยเช่นกัน ในบางกรณี เมื่อพบเหตุการณ์แวดล้อมสนับสนุนการใช้แนวทางนี้

การวิงวอนอาจเป็นการดำเนินการโดยผู้เสนอรายงานฯ หลายคนและ/หรือร่วมกับคณะทำงาน หลักเกณฑ์สำหรับการแทรกแซงที่เร่งด่วนมีความแตกต่างกันตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละคนได้รับ

คำร้องขอสำหรับการแทรกแซงที่เร่งด่วนดังกล่าวข้างต้นอาจจะส่งไปที่

(ผู้เสนอรายงานการประชุมพิเศษหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง)

c/o OHCHR-UNOG, 1211 Geneva 10

Switzerland แฟกซ์ (41-22) 917-9003

E-mail: webadmin.hchr@unog.ch

ในบริเวณด้านบนของรายงานเหตุการณ์ที่ส่งไป ควรระบุคำว่า “สำหรับการดำเนินการเร่งด่วน” เพื่อให้รายงานถูกส่งไปยังผู้รับผิดชอบโดยตรงอย่างลับไว

ระเบียบการร้องทุกข์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ระเบียบ 1503)

บุคคลหรือเอ็นจีโออาจส่งเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในปี พ.ศ. 2513 มีการกำหนดกระบวนการที่เรียกว่า “ระเบียบ 1503” (เรียกตามหมายเลขของข้อมติที่กำหนดโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม)

มีการแก้ไขระเบียบนี้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการนำไปปฏิบัติในการประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนครั้งที่ 56 ประจำปี พ.ศ. 2543 ระบบการร้องทุกข์มีประโยชน์กับชนพื้นเมืองเฉพาะในบางกรณีเท่านั้น

คณะกรรมการจะพิจารณาเฉพาะกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ถือว่า

“เลวร้ายและมีหลักฐานพิสูจน์ที่น่าเชื่อถือ”

ประเด็นที่สนใจมุ่งไปที่สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มิใช่สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งเป็นข้อห่วงใยของชนพื้นเมืองมากกว่า

ปกติคณะกรรมการพิจารณาการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติ การพิจารณาคดีที่ไม่ตรงไปตรงมา การทรมาน การฆาตกรรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคุมขังโดยพลการ และการปราบปรามการประท้วงที่รุนแรงซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษต้องแสวงหาการเยียวยาในประเทศจนถึงที่สุดแล้ว นั่นคือ

พวกเขาต้องแสดงให้เห็นว่าตนได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้เพื่อแก้ไขปัญหาในประเทศแล้ว

การยื่นรายงานเหตุการณ์ตามระเบียบ 1503 ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเท่านั้นจึงได้รับการพิจารณา

- รายงานเหตุการณ์จะไม่ได้รับการพิจารณาหากขัดต่อหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติหรือมีข้อบ่งชี้ว่ามีแรงจูงใจทางการเมือง

- รายงานเหตุการณ์จะได้รับการพิจารณาคือเรื่องมีเหตุอันควรให้เชื่อหลังจากพิจารณาคำชี้แจงของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง
มีรูปแบบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เลวร้ายและมีหลักฐานพิสูจน์ที่น่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก
- รายงานเหตุการณ์อาจเป็นการยื่นข้อมูลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อ้างว่าเป็นผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นผู้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดโดยตรงและเชื่อถือได้
- รายงานเหตุการณ์ที่ปกปิดชื่อผู้ร้องจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้เช่นเดียวกับรายงานที่มีแหล่งที่มาจากการรายงานข่าวของสื่อมวลชน
- รายงานเหตุการณ์ต้องชี้แจงข้อเท็จจริง จุดประสงค์ของการยื่นคำร้อง และสิทธิที่ถูกละเมิดตามกฎหมาย
คำร้องที่ใช้ภาษาคำทอหยาบคายหรือถ้อยคำสบประมาทรัฐที่เป็นคู่กรณีจะไม่ได้ได้รับการพิจารณา
- ผู้ยื่นคำร้องต้องแสวงหาการเยียวยาในประเทศจนถึงที่สุดก่อนจะพิจารณายื่นคำร้อง
เว้นแต่สามารถแสดงเหตุผลที่เชื่อได้ว่ามาตรการแก้ไขระดับชาติอาจไม่บังเกิดผลหรือกินเวลานานเกินควร

ส่งรายงานเหตุการณ์ที่ต้องการรับการพิจารณาตามระเบียบ 1503 ไปที่

Support Services Branch
OHCHR-UNOG
1211 Geneva 10, Switzerland
แฟกซ์ (41 22) 917 90-11

กระบวนการทั้งหมดเป็นความลับทุกขั้นตอน จริงๆ แล้ว เป็นที่รู้กันว่าระเบียบนี้เป็น “ระเบียบที่เป็นความลับ” นอกจากนี้ ยังมีลักษณะเป็นการเมืองมากกว่าตุลาการอีกด้วย จุดมุ่งหมายของระเบียบนี้คือการบ่งชี้ประเทศที่มีการละเมิดร้ายแรงมากกว่าการให้การเยียวยาแก่ผู้ร้องทุกข์เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในบางกรณี รัฐบาลอาจต้องการให้อีกรัฐบาลหนึ่งถูกบ่งชี้ว่าเป็นเช่นนี้ด้วยเหตุผลทางการเมือง

อาจมีข้อโต้แย้งว่า

ถึงแม้ว่าสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอาจไม่ได้ถูกคุกคามอย่างเป็นทางการในประเทศ

การตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบของบางกลุ่มหรือบางคนร้ายแรงมากจนถึงขั้นเรียกว่าเป็น “รูปแบบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เลวร้ายและมีหลักฐานพิสูจน์ที่น่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก” ถึงแม้ว่าจะเป็นไม่ได้ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะวิจารณ์รัฐบาลของคุณตามระเบียบนี้ คำร้องที่ยื่นตามระเบียบ 1503 จะถูกถ่ายทอดกลับไปยังรัฐบาลที่เกี่ยวข้องโดยสหประชาชาติ ซึ่งเท่ากับเป็นการประกาศว่ารัฐบาลอาจจำเป็นต้องชี้แจงเรื่องดังกล่าวในเวทีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ คำร้องจะดึงดูดความสนใจของรัฐบาลอื่นที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการ

สมัชชา (General Assembly)

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

ประชุมครบองค์คณะ

คณะกรรมการที่สาม

สาระสำคัญ

สมัชชาเป็นองค์กรสูงสุดของสหประชาชาติ

คณะกรรมการที่สามของสมัชชารับผิดชอบเรื่องสิทธิมนุษยชน

สมัชชาเป็นองค์กรสูงสุดของสหประชาชาติที่จัดการประชุมในนิวยอร์กระหว่างเดือนกันยายนถึงธันวาคมของทุกปี กระนั้นก็ตาม สมัชชาอาจประชุมในช่วงเวลาอื่นก็ได้ตลอดทั้งปี การประชุมนี้ไม่ใช่การประชุมเดี่ยว แต่ประกอบด้วยคณะกรรมการที่ประชุมพร้อมๆ กันจำนวนมาก คณะกรรมการแต่ละคณะรับผิดชอบเฉพาะบางประเด็นในการกิจของสหประชาชาติ

และการประชุมครบองค์คณะ

(Plenary)

ที่ซึ่งคณะกรรมการแต่ละคณะจะนำเสนอรายงานสิทธิมนุษยชนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่สาม ซึ่งดูแลประเด็นด้านสังคม เช่น ผู้อพยพ อาชญากรรม สตรี และการพัฒนาทางสังคม

คณะกรรมการที่สามได้รับรายงานจากหน่วยงานที่ขึ้นตรงทั้งหมด

เช่น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

(ผ่านคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม)

และหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการที่สามมีมติเห็นชอบกับข้อเท็จจริงจำนวนมากเช่นเดียวกับคณะกรรมการ

ซึ่งท้ายที่สุดจะต้องผ่านการรับรองจากที่ประชุมครบองค์คณะ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สหประชาชาติมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐาน
ดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางประเทศ
และจัดการประชุมอภิปรายเชิงปรัชญาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน
รวมทั้งดูแลการบริหารงานทั่วไปและประสานการดำเนินกิจกรรมของยูเอ็น

การมีส่วนร่วมในสังคม

ไม่มีอะไรที่บุคคลธรรมดาหรือเอ็นจีโอสามารถทำได้โดยตรงมากนักที่สมาชิก

เอ็นจีโอไม่มีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมของสมาคม

คุณสามารถล๊อบบี้อย่างไม่เป็นทางการตามทางเดินในอาคาร

แต่การกระทำแบบนี้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อคุณมีประเด็นที่เจาะจงมากเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม

คุณสามารถหยิบยกข้อห่วงใยเพื่อหารือกับสมาชิกของรัฐบาลของคุณ

เพื่อโน้มน้าวให้พวกเขาแสดงท่าทีสนับสนุนคุณในการประชุมสมัชชาที่นิวยอร์ก

แผ่นพับที่ 4

หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและชนพื้นเมือง

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ	
คณะกรรมการ	หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญา
รายงาน	
คำร้อง	กลไกการร้องทุกข์
ทักษะ	พิธีสารแรกๆที่เลือกได้

สาระสำคัญ

ระบบสิทธิมนุษยชนที่มีพื้นฐานจากสนธิสัญญาของยูเอ็นประกอบด้วยระเบียบทางกฎหมายซึ่งชนพื้นเมืองสามารถใช้เพื่อแสวงหาการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

แผนพื้้นนี้จะเกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ 6

ฉบับที่รองรับประเด็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ การทรมาน การเลือกปฏิบัติทางเพศ และสิทธิเด็ก เริ่มแรกจะอธิบายเกี่ยวกับกลไกการร้องทุกข์ที่รองรับชนพื้นเมืองที่เชื่อว่าสิทธิของตนตามที่กำหนดในสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนถูกละเมิด

เสร็จแล้วจึงแจกแจงระบบการรายงานที่สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนทุกฉบับใช้เหมือนกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าชนพื้นเมืองสามารถหยิบยกข้อห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศได้อย่างไร

หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น

มีสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ 6 ฉบับ (เครื่องมือที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย) ในระบบสิทธิมนุษยชนของยูเอ็นที่รองรับเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ การทรมาน การเลือกปฏิบัติทางเพศ และสิทธิเด็ก เพื่อใช้ประโยชน์จากสนธิสัญญาอย่างเต็มที่ คุณจำเป็นต้องรู้ว่าประเทศของคุณเป็นภาคีในสนธิสัญญาใด

ประเทศของคุณเป็นภาคีในสนธิสัญญาด้วยการให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ ทั้งนี้ เนื่องจากคุณสามารถใช้ระบบสนธิสัญญาเพื่อแสวงหาการเยียวยาได้ก็ต่อเมื่อประเทศไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีที่ตนรับรองด้วยการเข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญา นอกจากนี้ เรื่องนี้เกี่ยวกับกลไกการร้องทุกข์เช่นกัน

คุณสามารถยื่นคำร้องได้ก็ต่อเมื่อประเทศของคุณยอมรับบทบัญญัติเรื่องการร้องทุกข์ในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง

คุณสามารถตรวจสอบสถานะการให้สัตยาบันของสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญๆ ได้ที่เว็บไซต์ของ OHCHR www.unhchr.ch ไปที่หัวข้อ OHCHR Programmes และ Conventional Mechanisms

มีคณะกรรมการกำกับดูแลสำหรับสนธิสัญญาแต่ละฉบับที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินการโดยรัฐภาคี (ประเทศที่รัฐบาลรับรองสนธิสัญญา)

เพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ (เรียกว่าหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาหรือ treaty bodies) มีขนาดต่างกันตามจำนวนสมาชิกซึ่งอาจมีตั้งแต่ 10 ถึง 23 คน และมีองค์คณะที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี แม้ว่ากรรมการจะได้รับเลือกตั้งโดยรัฐภาคี

พวกเขาปฏิบัติหน้าที่ตามความชำนาญของตนและไม่ใช่ในฐานะผู้แทนของรัฐบาล โดยทั่วไป คณะกรรมการไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจใดที่พัวพันประเทศของตนเอง คณะกรรมการจัดประชุมที่กินเวลานานหลายสัปดาห์ในแต่ละปี

โดยการประชุมส่วนใหญ่จัดขึ้นที่กรุงเจนีวา

แต่คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีประชุมที่กรุงนิวยอร์ก และในแต่ละปี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประชุม 1 ครั้งที่กรุงนิวยอร์กและ 2 ครั้งที่กรุงเจนีวา

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและหน่วยงานกำกับดูแล

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน	ชื่อของหน่วยงานกำกับดูแล
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee – HRC)
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR)	คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination – CERD)	คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or	คณะกรรมการว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน

Punishment – CAT)	
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีใน ทุกรูปแบบ(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women – CEDAW)	คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีในทุกรูปแบบ
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child – CRC)	คณะกรรมการสิทธิเด็ก

ถ้อยคำฉบับเต็มของสนธิสัญญาแต่ละฉบับปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ของ OHCHR www.unohchr.ch
ไปที่หัวข้อ Treaties และ Concluding Observations ของหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญา

หน้าที่ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการกำกับดูแลมี

2

วิธีที่ใช้ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการตามพันธกรณีของสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนของรัฐภาคี

วิธีแรกคือพิจารณาจากร้องที่ยื่น โดยบุคคลที่ร้องเรียนว่าสิทธิของตนตามสนธิสัญญาถูกละเมิด

กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD)

อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน (CAT)

และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) มีกลไกการร้องทุกข์

ส่วนกติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR)

และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ไม่มีกลไกการร้องทุกข์

ถึงแม้ว่าขณะนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนกำลังพิจารณาร่างระเบียบการร้องทุกข์สำหรับ

ICESCR

วิธีที่สองที่คณะกรรมการกำกับดูแลใช้ตรวจสอบรัฐภาคีคือพิจารณาจากรายงานที่รัฐบาลส่งให้เป็น

ประจำเพื่อตรวจสอบว่ารัฐบาลกำลังดำเนินการตามสนธิสัญญาอย่างไรบ้าง

รัฐภาคีในสนธิสัญญาที่ระบุในตารางถูกกำหนดให้ส่งรายงานเหล่านี้ตามกฎหมาย

เนื่องจากสนธิสัญญาทุกฉบับมีระเบียบการรายงาน ในรายงาน

รัฐบาลต้องแจ้งให้หน่วยงานกำกับดูแลทราบว่าได้มีการดำเนินมาตรการใดบ้างเพื่อปฏิบัติตามพันธ

กรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่ระบุในสนธิสัญญา

ขณะที่คำร้องมักเน้นเพียง

1-2

ประเด็น

(อ่านด้านล่าง)

คณะกรรมการสามารถให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับรายงานของรัฐบาลเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ระบุในสนธิสัญญา
ดังนั้น

ความคิดเห็นของคณะกรรมการเท่ากับเป็นการทบทวนว่าประเทศคุ้มครองสิทธิที่ระบุในสนธิสัญญา
หรือไม่และอย่างไรโดยละเอียด

การร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนกับกลไกการร้องทุกข์

ICCPR, CERD, CAT และ CEDAW
มีกลไกการร้องทุกข์ที่ช่วยให้บุคคลสามารถร้องเรียนว่าสิทธิของตนตามที่ระบุอยู่ในสนธิสัญญาได้ถูกละเมิด

คณะกรรมการจะพิจารณาคำร้องที่กล่าวโทษประเทศที่ตกลงปฏิบัติตามทั้งสนธิสัญญาและระบบการร้องทุกข์
เนื่องจากกลไกการร้องทุกข์เป็นสิทธิที่เลือกได้

ประเทศสามารถเป็นภาคีในสนธิสัญญาและยินยอมปฏิบัติตามข้อกำหนดของสนธิสัญญา

แต่อาจตัดสินใจว่าจะไม่ผูกพันกับระบบการร้องทุกข์ของสนธิสัญญา

นั่นหมายความว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องไม่สามารถพิจารณาคำร้องทุกข์กล่าวโทษรัฐบาลของบุคคล
ข้อกำหนดที่เลือกได้ถูกกำหนดไว้ในพิธีสารแรกๆที่เลือกได้ (first Optional Protocol) ใน
ICCPR, ข้อ 14 ของ CERD, และข้อ 22 ของ CAT และพิธีสารที่เลือกได้ใน CEDAW

เครื่องมือทั้งสามมีระเบียบการรับคำร้องเหมือนกันหมด

คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณาคำร้องและคำชี้แจงของรัฐบาลและมีผลสรุปออกมาเป็นทัศนะเพื่อ
ตอบชี้ว่ามีการละเมิดเกิดขึ้นจริงหรือไม่ กระบวนการนี้เป็นแบบกึ่งตุลาการ
การพิจารณาคำร้อง ไม่กำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องหรือคู่กรณีต้องปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการ
และทัศนะของคณะกรรมการ ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายกับรัฐบาล อย่างไรก็ตาม
ทัศนะมีลักษณะชวนให้เชื่อ

การไม่ใส่ใจกับทัศนะของคณะกรรมการอาจทำให้รัฐบาลที่ไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ
ถูกวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ถ้าคณะกรรมการพบว่าสิทธิที่ระบุในสนธิสัญญาถูกละเมิด

จะยังเกิดความคาดหวังว่ารัฐบาลจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขสถานการณ์

กลไกการร้องทุกข์ของ ICCPR เป็นกลไกที่ดีที่สุดในระบบสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้สรุปผลการพิจารณาคำร้องประมาณ 1,000 เรื่องจากประชาชนในหลายประเทศเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน คำร้องที่มีจำนวนน้อยกว่าแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถูกยื่นที่ CERD และ CAT ชนพื้นเมืองควรระวังว่ากลไกการร้องทุกข์ของ CERD อนุญาตให้กลุ่มบุคคล ไม่เพียงบุคคลธรรมดาเท่านั้น ยื่นคำร้องกับคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

หลายหน่วยงานที่รับคำร้องต่างๆ ได้พัฒนาแบบฟอร์มที่เป็นต้นแบบขึ้นมา เพื่อช่วยให้การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกระทำได้ง่ายขึ้น มีการเตรียมแบบฟอร์มเหล่านี้ไว้พร้อมสรรพสำหรับบุคคลที่อยากรายงานกรณีการละเมิด คุณสามารถหาแบบฟอร์มที่เป็นต้นแบบนี้ได้ในเว็บไซต์ของ OHCHR www.unohchr.ch ไปที่หัวข้อ OHCHR Programme, Conventional Mechanisms/ Communication และ Complaints Procedures อย่างไรก็ตาม คำร้องจะได้รับการพิจารณาแม้ไม่ได้ยื่นแบบฟอร์มนี้ คำร้องทุกคำร้องควรระบุชื่อของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องและส่งไปที่

ชื่อของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง
OHCHR-UNOG, 1211 Geneva 10
Switzerland
แฟกซ์ 41-22-917-90-11

การร้องทุกข์ภายใต้กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและพิธีสารแรกๆ ที่เลือกได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนติดตามตรวจสอบการดำเนินการของ ICCPR ที่มีผลบังคับใช้กับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พิธีสารแรกๆ ที่เลือกได้และกฎข้อกำหนดของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนกำหนดขั้นตอนการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ข้อ 1 ของพิธีสารแรกๆ ที่เลือกได้จำกัดสิทธิในการยื่นคำร้องให้บุคคลทั่วไปเท่านั้น ซึ่งป้องกันไม่ให้ชนพื้นเมืองร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิร่วม (collective rights)

ข้อกำหนดที่สำคัญใน ICCPR

ก่อนเตรียมคำร้อง คุณควรตรวจสอบสิทธิที่ระบุอยู่ในกติกาเสียก่อน ข้อกำหนดต่อไปนี้จาก ICCPR เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะ

ข้อ 1 สิทธิในการกำหนดเจตจำนงด้วยตนเอง (self-determination)
รวมถึงสิทธิในการตัดสินใจเลือกสถานะทางการเมืองและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของบุคคล

ข้อ 6 สิทธิในการดำรงชีพ

ข้อ 7 สิทธิในการเป็นอิสระจากการทรมานหรือการปฏิบัติและการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

ข้อ 9 สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของบุคคลและอิสรภาพจากการจับกุมโดยพลการ

ข้อ 10 สิทธิของบุคคลทุกคนที่ถูกรีดรอนเสรีภาพในการได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและความเคารพ

ข้อ 14 สิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในศาล
รวมทั้งสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างตรงไปตรงมาและเปิดเผย
และสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากลำโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ข้อ 18 สิทธิในการมีอิสระทางความคิด ความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี และการนับถือศาสนา

ข้อ 24 สิทธิในการได้รับมาตรการคุ้มครองในฐานะผู้เยาว์ของเด็กทุกคน

ข้อ 27 สิทธิของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ศาสนา
หรือภาษาในการได้รับประโยชน์สุขจากวัฒนธรรม การแสดงตัว
และการปฏิบัติศาสนกรรม และการใช้ภาษาของตน
(คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตัดสินว่าชนพื้นเมืองได้รับการคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดนี้
ถึงแม้ว่าพวกเขาอาจไม่ใช่ “ชนกลุ่มน้อย” จริงๆ ในประชากรทั้งหมด)

การยื่นคำร้องกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

เมื่อพิจารณาคำร้อง

ขั้นตอนแรกที่คณะกรรมการจะดำเนินการคือตัดสินว่าคำร้องรับฟังเป็นพยานหลักฐาน (admissible) ได้หรือไม่ เกณฑ์การพิจารณาเรื่องรับฟังเป็นพยานหลักฐาน ได้มีดังนี้

- รายงานเหตุการณ์ต้องไม่ปกปิดชื่อผู้ร้องทุกข์และจะไม่ได้รับการพิจารณาหากไม่ใช่คำร้องที่ยื่นโดยบุคคลคนเดียวหรือหลายคนที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐที่เป็นภาคีในพิธีสารที่เลือกได้
- ปกปิดรายงานเหตุการณ์ควรยื่น โดยบุคคลที่อ้างว่าสิทธิของตนถูกละเมิดโดยรัฐ เมื่อผู้เสียหายไม่สามารถยื่นคำร้อง คณะกรรมการ อาจพิจารณาคำร้องที่ยื่น โดยบุคคลอื่นที่ต้องพิสูจน์ว่าเป็นการดำเนินการในนามของผู้เสียหาย บุคคลที่สามที่ไม่มีการเชื่อมโยงอย่างชัดเจนกับบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิไม่สามารถยื่นคำร้อง
- คำร้องจะไม่ได้รับการพิจารณาหากปัญหาเดียวกันนี้กำลังถูกสืบสวนภายใต้ระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศอีกระเบียบหนึ่ง และผู้เสียหายต้องแสวงหามาตรการเยียวยาจนถึงที่สุดแล้วก่อนที่คณะกรรมการจะรับพิจารณา
- แม้ก่อนตัดสินว่าคำร้องสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ คณะกรรมการหรือคณะทำงานว่าด้วยรายงานเหตุการณ์ (Working Group on Communications) อาจขอข้อมูลหรือความคิดเห็นจากผู้เสียหายหรือรัฐที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบเวลา สำหรับการยื่นข้อมูลดังกล่าว ถ้ารัฐอยากชี้แจงอะไรในขั้นตอนนี้ ผู้ยื่นคำร้องจะได้รับสำเนาคำชี้แจงจากรัฐเพื่อแสดงความคิดเห็น ต่อไป
- ถ้ากรณีนี้ถูกส่งกลับไปยังผู้ยื่นคำร้องเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมก่อนที่จะตัดสินว่ารับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ จะยังไม่มีข้อมูลที่ถ่ายทอดให้รัฐทราบ
- คณะกรรมการอาจตัดสินใจยกคำร้องโดยไม่ต้องมีคำตัดสินเป็นลายลักษณ์อักษร ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้ร้องทุกข์ถอนคำร้องหรือแสดงท่าทีว่าไม่อยากเดินเรื่องต่อแล้ว

การประเมินคำร้อง

หลังจากประกาศว่ารายงานเหตุการณ์รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

คณะกรรมการขอให้รัฐที่เกี่ยวข้องอธิบายหรือชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาให้ชัดเจนและระบุว่าได้ดำเนินการเช่นไรเพื่อแก้ไขปัญหานั้น รัฐภาคีต้องส่งคำตอบกลับภายใน 6 เดือน แล้วผู้ยื่นคำร้องจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับคำตอบของรัฐ หลังจากนั้น คณะกรรมการจะแสดงทัศนะที่เป็นอันสิ้นสุดและจะส่งผลสรุปไปยังรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ยื่นคำร้อง

คณะกรรมการให้น้ำหนักเท่ากันระหว่างผู้ยื่นคำร้องและรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิของผู้ยื่นคำร้อง แต่ละฝ่ายมีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับข้อโต้แย้งของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

ซึ่งประกอบด้วยทศนะเกี่ยวกับรายงานเหตุการณ์ที่ประกาศว่ารับฟังเป็นพยานหลักฐานได้และผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติต่างๆ

รวมทั้งคำตัดสินที่ประกาศว่าคำแถลงอื่นรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

จะถูกเปิดเผยต่อสาธารณะทันทีหลังจากสิ้นสุดการประชุมเพื่อรับรองคำวินิจฉัย

จากนั้นคำวินิจฉัยจะรวมอยู่ในรายงานประจำปีของคณะกรรมการที่ส่งให้สมาชิก

การเผยแพร่คำร้องต่อสาธารณชน

ก่อนหน้านี้ไม่นาน

การพิจารณาคำร้องถือเป็นความลับสุดยอดจนกระทั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตัดสินกรณีหนึ่ง และเผยแพร่ทศนะสู่สาธารณชนด้วยการตีพิมพ์

ปรากฏว่าบุคคลที่ยื่นคำร้องไม่สามารถดึงดูดให้ประชาชนสนับสนุนการร้องทุกข์ของพวกเขาตลอดเวลาที่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนี้

ในปัจจุบัน

คณะกรรมการไม่ยื่นกรณเรื่องการรักษาความลับขณะกำลังพิจารณาคำร้องอีกต่อไปแล้ว

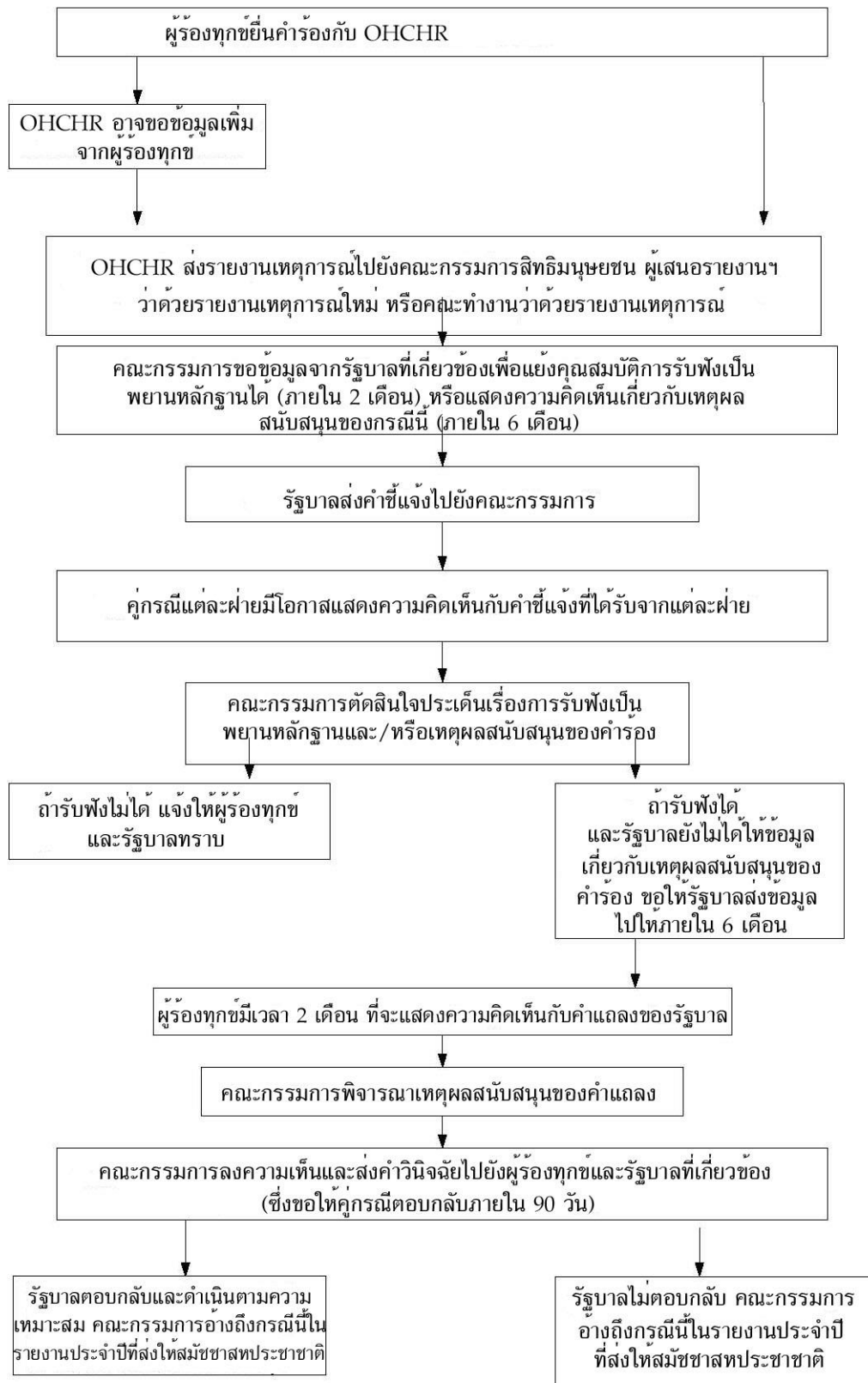
การตัดสินของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยังคงเป็นความลับ

แต่ผู้ยื่นคำร้องอาจเปิดเผยข้อมูลการยื่นคำร้องหรือกระบวนการพิจารณาคำร้องให้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

เว้นแต่ว่าคณะกรรมการร้องขอเป็นอย่างอื่น

รัฐบาลที่เกี่ยวข้องก็มีเสรีภาพในการเผยแพร่ข้อมูลกับสาธารณชนเช่นกัน

กระบวนการรับเรื่องร้องทุกข์ภายใต้กติกาสากล ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง



การยื่นคำร้องภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบติดตามตรวจสอบการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD) รัฐภาคีในอนุสัญญาตกลงที่จะห้ามและจัด “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” ในทุกรูปแบบและรับรองสิทธิของทุกคน...ด้วยความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย” โดยครอบคลุมสิทธิทุกอย่างที่ระบุอยู่ในกติกาต่างๆ และเครื่องมืออื่น ข้อ 5 ในอนุสัญญาแจกแจงรายการสิทธิต่างๆ เช่น ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย สิทธิได้รับความคุ้มครองจากความรุนแรงและการถูกทำร้ายร่างกายโดยรัฐ สิทธิในทรัพย์สินของตนที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น สิทธิในการนับถือศาสนา สิทธิในที่อยู่อาศัย สิทธิในบริการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล และสิทธิในการเข้าถึงสถานที่หรือสถานบริการที่เปิดให้สาธารณชนใช้บริการ เช่น โรงแรมหรือสวนสาธารณะ

ระเบียบการยื่นคำร้องกับคณะกรรมการเหมือนกับระเบียบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ความแตกต่างที่สำคัญคือกลไกการร้องทุกข์ภายใต้ CERD อนุญาตให้กลุ่มคน ไม่จำกัดเฉพาะบุคคล ยื่นคำร้องได้ เช่นเดียวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คำร้องต้องแสดงว่าได้มีการแสวงหาการเยียวยาที่มีอยู่ในประเทศจนถึงที่สุดแล้ว เช่น การยื่นคำร้องหรืออุทธรณ์ในระบบศาล กับคณะกรรมการหรือคณะตุลาการสิทธิมนุษยชน คำร้องต้องเป็นลายลักษณ์อักษรและสามารถใช้แบบฟอร์มที่เหมือนกันได้ โดยเปลี่ยนแปลงชื่อของเครื่องมือที่ใช้ตามสมควร ข้อพิจารณาเรื่องคุณสมบัติรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาเหมือนกับข้อพิจารณาที่ใช้กับพิธีสารแรกๆ ที่เลือกได้ การใช้คำร้องจำกัดเฉพาะกรณีการกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเกิดขึ้นหลังจากวันที่ประเทศมีมติรับรองกลไกการร้องทุกข์

การยื่นคำร้องภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน

คณะกรรมการว่าด้วยการต่อต้านการทรมานติดตามการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน (CAT) อนุสัญญานี้ห้ามการกระทำทรมานในทุกรูปแบบที่นิยามว่าเป็น “ความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส....กระทำต่อบุคคลโดยเจตนา.... เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานบังเกิดขึ้นหรือยุงส่งเสริมโดย....เจ้าหน้าที่รัฐ

โดยมีเหตุผลเพื่อเก็บเอาข้อมูลหรือคำสารภาพ...” ระเบียบการยื่นคำร้องเหมือนกับระเบียบของ ICCPR และ CERD คำร้องต้องเป็นลายลักษณ์อักษรและอาจใช้แบบฟอร์มเดียวกัน ข้อกำหนดเรื่องคุณสมบัติการรับฟังเป็นพยานหลักฐานเหมือนกับข้อกำหนดการร้องทุกข์ภายใต้ ICCPR และ CERD

การยื่นคำร้องในระบบสิทธิมนุษยชน

ก่อนยื่นคำร้องภายใต้สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 3 ฉบับที่มีกลไกการร้องทุกข์ ได้แก่ ICCPR, CERD และ CAT คุณควรตรวจสอบว่าสิทธิต่างๆ ระบุไว้อย่างไรในสนธิสัญญาเหล่านั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่คุณห่วงใย ชนพื้นเมืองอาจพิจารณายื่นคำร้องเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ อาทิ

การพิพากษาแบบบังคับ (mandatory sentencing) – ในบางกรณี ชนพื้นเมืองถูกจำคุกเพราะผิดเพียงเล็กน้อย

การพิพากษาแบบบังคับอาจลงเอยด้วยการต้องระวางโทษจำคุกที่ไม่สอดคล้องกับความหนักเบาของอาชญากรรมที่ถูกกล่าวหา ข้อกำหนดที่อาจเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีข้อ 2(1), 9(1), 10(3), 14(4), 24(1) และ 26 ของ ICCPR และข้อ 5(ก) และ 2(1)(ค) ของ CERD จงจำไว้ว่าคำร้องจะไม่ได้รับการพิจารณาภายใต้สนธิสัญญามากกว่า 1 ฉบับ ในประเทศที่มีการพิพากษาแบบบังคับที่มีพื้นฐานจากกฎหมายในประเทศ จะไม่มีการเยียวยาในประเทศให้กับบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายลักษณะนี้ เว้นแต่จะมีการอุทธรณ์คำพิพากษาที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ

ภาวะการตายของทารก

– สิทธิที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอัตราการตายของทารกของชนพื้นเมืองที่ผิดปกติเป็นประเด็นที่กล่าวถึงในข้อกำหนดของ ICESCR และ CRC เป็นสำคัญ เครื่องมือทั้งคู่นี้ไม่มีกลไกการร้องทุกข์ อย่างไรก็ตาม อาจแย้งได้ว่าข้อกำหนดของ ICCPR บางข้ออาจเกี่ยวข้องกับกรณีนี้ โดยเฉพาะข้อ 2(1), 6(1), 24(3) และ 27 นอกจากนั้น ข้อ 2(1)(ก) และ 5(จ)(4) ของ CERD อาจใช้กับกรณีนี้ได้อีกด้วย

สิทธิในทรัพย์สิน

– การกระทำใดของรัฐบาลที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อชนพื้นเมืองในแง่สิทธิในทรัพย์สินอาจเป็นการละเมิด CERD โดยเฉพาะข้อ 2(1)(ก), 2(1)(ค), 5(จ)(5)-(6) และ 5(จ)(6)

การกระทำโดยรัฐบาลเช่นนี้อาจทำให้ไม่มีหนทางรับการเยียวยาในประเทศใด ในกรณีนี้
ถือว่าไม่สามารถแสวงหาการเยียวยาจนถึงที่สุด

การเสียชีวิตขณะคุมขัง – ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ข้อกำหนดของ ICCPR
อาจเกี่ยวข้องกับข้อห่วงใยเรื่องการเสียชีวิตของชนพื้นเมืองที่ถูกคุมขัง

ข้อกำหนดดังกล่าวประกอบด้วยข้อ 2(1), 6(1), 10(2)ข, 10(3), 14(4), 24(1), 26 และ 27
ในกรณีดังกล่าว

ผู้ร้องทุกข์ต้องแน่ใจว่ามีการแสวงหาการเยียวยาในประเทศจนถึงที่สุดแล้วก่อนยื่นคำร้องกับคณะ
กรรมการ

ถ้อยคำ – ข้อ 14(3)(ก) ของ ICCPR

กำหนดว่าจำเลยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากถ้อยคำโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหากไม่สามารถเข้าใจหรือ
พูดภาษาที่ใช้ในศาลได้ อาจมีการเยียวยาในประเทศสำหรับการละเมิดนี้
ด้วยการอุทธรณ์กับศาลสูงว่ามีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีโดยมิชอบหรือการพิพากษาลงโ
ทษที่เสี่ยงภัยและไม่เป็นที่น่าพอใจ ถ้าจำเลยในสถานการณ์นี้ถูกคุมขัง
การเยียวยาในประเทศที่อาจนำไปสู่การปล่อยตัวเร็วขึ้นควรเป็นทางเลือกที่ควรดำเนินการเป็นอันดั
บแรก อย่างไรก็ตาม
สภาพการณ์ดังกล่าวอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการร้องเรียนตามข้อกำหนดของกติกาที่เป็นได้

วิธีการทำให้การร้องทุกข์มีโอกาสดำเนินการได้มากที่สุด

ควรรวบรวมคำให้การของผู้ยื่นคำร้องหรือพยาน สมาชิกในครอบครัว

หรือบุคคลอื่นที่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ้างถึงในคำร้อง

คุณควรพิจารณาเพิ่มข้อมูลที่เป็นรายงานทางการแพทย์หรือจิตวิทยา ถ้อยคำที่คัดลอกจากกฎหมาย
นโยบาย ประมวลและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

และคำตัดสินของศาลที่เกี่ยวข้องในประเทศเพื่อสนับสนุนคำร้อง นอกจากนี้

ข้อโต้แย้งของคุณอาจมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นหากคุณสามารถอ้างอิงกิจกรรมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

เช่น คำตัดสินใจของคณะกรรมการของยูเอ็นหรือกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่นๆ เช่น

ศาลสิทธิมนุษยชนของยุโรป หากคำตัดสินที่เป็นบรรทัดฐานเหล่านี้สนับสนุนถ้อยแถลงของคุณ

คำตัดสินเหล่านี้อาจโน้มน้าวใจคณะกรรมการที่รับเรื่องอุทธรณ์และอาจส่งผลให้คำวินิจฉัยเข้าข้างคุณ

นอกจากนี้

คุณอาจแสวงหาคำแนะนำจากบุคคลต่างๆ

ในประเทศที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและเข้าใจระบบของยูเอ็น
บริการด้านกฎหมายอาจสามารถให้ความช่วยเหลือในกรณีนี้ได้

ในบางประเทศ

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและระบบการรายงาน

สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญๆ

6

ฉบับที่กล่าวถึงในแผ่นพับนี้มีรูปแบบการจัดการของระบบการรายงานเพื่อตรวจสอบการดำเนินการ
เพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีในสนธิสัญญาของรัฐบาล

รัฐภาคีในสนธิสัญญาเหล่านี้ต้องยื่นรายงานกับคณะกรรมการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องทุก 4 หรือ 5 ปี
(อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบกำหนดให้ส่งรายงานทุก 2 ปี)

รายงานของรัฐภาคีควรรวบรวมรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามของรัฐบาลในแง่สิทธิมนุษย
ชนที่ระบุในสนธิสัญญา ความคืบหน้า และปัญหาและอุปสรรคที่ประสบ
หลังจากพิจารณารายงานของรัฐภาคีแล้ว

คณะกรรมการจะลงความเห็นเป็นข้อสังเกตท้ายที่สุด(Concluding Observation)

ซึ่งเป็นเอกสารที่เผยแพร่ทั่วไปที่แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ รับรู้พัฒนาการที่ดี
เน้นประเด็นที่เป็นข้อห่วงใย และให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเกี่ยวกับบางประเด็น

ในทางทฤษฎี ระบบการรายงานส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลและการเสวนาเชิงสร้างสรรค์
ระบบการรายงานควรช่วยให้ทุกคนที่สนใจสามารถตรวจสอบว่ารัฐภาคีปฏิบัติตามพันธกรณีในสน
ธิสัญญามากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ ยังคงมีปัญหาอีกมากมายดังนี้

- หลายประเทศส่งรายงานช้ากว่ากำหนด ในบางกรณี การส่งรายงานล่าช้าหลายปี
- ปกติคณะกรรมการไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะพิจารณาบททวนรายงานทั้งหมดได้ทันตามกำหนด
- รัฐบาลไม่ใส่ใจกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำของคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ
- กระบวนการไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ

การใช้ระบบการรายงานเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ส่วนอื่นของแผ่นพับนี้ที่อธิบายเรื่องกลไกการร้องทุกข์แสดงให้เห็นเค้าโครงของข้อกำหนดที่เป็นป
ระโยชน์กับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะ

ซึ่งปรากฏอยู่ในกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
 อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน
 และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
 ข้อกำหนดเหล่านี้แสดงถึงประเด็นข้อห่วงใยที่สามารถดำเนินการผ่านระบบการรายงาน
 หัวข้อนี้เสนอสาระสำคัญของข้อกำหนดที่เป็นประโยชน์ต่อชนพื้นเมืองภายใต้สนธิสัญญาที่ไม่มีกลไก
 การร้องทุกข์ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกติกาว่าด้วยสิทธิทางการเมือง สังคม
 และวัฒนธรรม

การรายงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญานี้เป็นหนึ่งในเครื่องมือสิทธิมนุษยชนที่มีผลผูกพันทางกฎหมายที่สำคัญที่เพิ่งผ่านการรับรองเมื่อไม่นานมานี้ อนุสัญญาเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของเด็ก (นิยามของคำว่า “เด็ก” คืออายุตั้งแต่ 0 ถึง 18 ปี) หน่วยงานกำกับดูแลของอนุสัญญาหรือคณะกรรมการสิทธิเด็กได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากรัฐบาล เอ็นจีโอ และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UN Children’s Fund - UNICEF)

ข้อกำหนดที่เป็นประโยชน์กับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะประกอบด้วย

ข้อ 3(1) – การกระทำเกี่ยวกับเด็กควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดเป็นอันดับแรก

ข้อ 6 – สิทธิในการดำรงชีพของเด็กทุกคนและพันธกรณีของรัฐบาลในการจัดให้มีการคุ้มครองขั้นสูงสุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อรับประกันความอยู่รอดและการพัฒนาของเด็กทุกคน

ข้อ 24(1) และ (2ก) – สิทธิของเด็กทุกคนในการได้รับมาตรฐานสุขอนามัยสูงสุดเท่าที่จะจัดให้ได้ และพันธกรณีของรัฐบาลในการลดภาวะการตายของทารกและเด็ก

ข้อ 30 – สิทธิของเด็กทุกคนในการเป็นส่วนหนึ่งของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ศาสนา หรือภาษา เพื่อได้รับประโยชน์สูงสุดจากวัฒนธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการใช้ภาษาของตน (ถ้อยคำนี้เหมือนกับข้อ 27 ของ ICCPR – อ่านเนื้อหาที่อยู่ในตอนต้นของแผ่นพับนี้)

ข้อ 33 – มาตรการเพื่อคุ้มครองเด็กจากการใช้สารเสพติดที่ผิดกฎหมาย

ข้อ 34 – การคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์และการล่วงละเมิดทางเพศ

ข้อ 37 (ข) –

พันธกรณีของรัฐบาลในการดำเนินการเพื่อรับรองว่าไม่มีเด็กคนใดถูกริดรอนเสรีภาพอย่างผิดกฎหมายและโดยพลการ การจับกุม คุมขัง หรือจำคุกเด็กต้องปฏิบัติตามกฎหมายและใช้เป็นมาตรการสุดท้ายโดยจำกัดระยะเวลาให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข้อ 40 (2) (ข)(6) – สิทธิของเด็กที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดกฎหมายในการได้รับ “ความช่วยเหลือโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจากล่ามหากเด็กไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้กัน” (ถ้อยคำนี้เหมือนกับข้อ 14 (จ) ของ ICCPR – อ่านเนื้อหาที่อยู่ในตอนต้นของแผนฉบับนี้)

การรายงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เครื่องมือนี้ผ่านการรับรองพร้อมกับกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (พ.ศ. 2509) เพื่อเน้นย้ำสถานะที่เท่าเทียมกันของสิทธิที่แตกต่างกันหลายประเภท ในทางปฏิบัติหลายรัฐบาลไม่พิจารณาว่าสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเป็นสิทธิมนุษยชน บางรัฐบาลมักพิจารณาประเด็นเหล่านี้ในแง่การกำหนดนโยบายและแผนงานมากกว่าในแง่สิทธิ ผลลัพธ์ก็คือรัฐบาลตัดสินใจว่าต้องดำเนินการเมื่อไรและจัดสรรทรัพยากรระดับใดให้แก่ประเด็นเหล่านี้ แต่แนวทางเช่นนี้ทำให้การเข้าถึงของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอยู่ตลอดไป แทนที่จะดูแลให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับสิทธิตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เนื่องจากรัฐบาลตกลงยอมรับว่าสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ระบุในกติกาเป็นสิทธิมนุษยชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ชนพื้นเมืองและผู้อื่นที่กังวลใจเรื่องสิทธิด้านนี้ของตนต้องกดดันรัฐบาลให้ยึดมั่นในพันธกรณีอย่างแน่วแน่

ในขณะที่ ICESCR แลงเกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ระบบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมอบคุณยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นให้แก่รัฐในการดำเนินการเพื่อเคารพสิทธิเหล่านี้เมื่อเทียบกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในข้อ 2(1) กติกายอมรับว่าทรัพยากรอาจมีจำกัดและประเทศต่างๆ

มีขีดความสามารถในการให้บริการที่ต่างกัน เช่น การรักษาพยาบาลและการศึกษา ในขณะเดียวกัน
 ข้อ 2(1) กำหนดว่ารัฐภาคีแต่ละรัฐให้คำมั่นว่าจะ
 “ดำเนินการตามขั้นตอน”ด้วยทรัพยากรมากที่สุดเท่าที่มีอยู่
 โดยคำนึงถึงการบรรลุการได้มาซึ่งสิทธิที่ได้รับการรับรองในกติกาฉบับปัจจุบัน โดยสมบูรณ์อย่าง
 ป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งโดยเฉพาะรวมถึงการนำมาตรการทางนิติบัญญัติมาใช้ด้วย

รัฐบาลอาจใช้ข้อกำหนดนี้เป็นข้อแก้ตัวในระดับหนึ่งเมื่อไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่เหมาะสม
 อย่างไรก็ดีตาม รัฐบาลที่ล้มเหลวในบางเรื่องที่ร้ายแรง เช่น
 สุขอนามัยของชนพื้นเมืองและการลดภาวะการตายของทารก
 ไม่สามารถแอบอยู่หลังข้อกำหนดนี้ได้ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม
 และวัฒนธรรมกล่าวว่ารัฐไม่สามารถดำเนินมาตรการถอยหลังเข้าคลอง
 หมายความว่ามาตรการที่รัฐดำเนินการส่งผลให้ประโยชน์สุขที่ได้รับจากสิทธิต่างๆ ลดลง
 เว้นแต่รัฐสามารถหาเหตุผลสนับสนุนมาตรการเหล่านั้นได้
 (ถ้อยคำนี้ปรากฏอยู่ในข้อคิดเห็นทั่วไปที่ 3 ของคณะกรรมการเกี่ยวกับข้อ 2(1)
 ของกติกาและลักษณะของพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้กติกา)

ICESCR มีข้อความที่เน้นการไม่เลือกปฏิบัติอีกด้วย (ในข้อ 2(2)
 รับประกันว่าการใช้สิทธิกระทำได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ
 ข้อกำหนดที่เน้นการไม่เลือกปฏิบัตินี้ต้องปฏิบัติตามโดยทันที ไม่ใช่ภายในระยะเวลาหนึ่ง

ข้อกำหนดที่เป็นประโยชน์กับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะประกอบด้วย

ข้อ 6 และ 7 – สิทธิในการทำงาน
 รวมถึงโอกาสในการหาเลี้ยงชีพด้วยการทำงานที่ตนเลือกหรือยอมรับโดยอิสระ
 และสิทธิของทุกคนในการได้รับประโยชน์สุขจากสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและสมปรารถนา

ข้อ 11 – สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ รวมถึงอาหารที่เพียงพอ เสื้อผ้า
 ที่อยู่อาศัย และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 12 – สิทธิในมาตรฐานสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้
 และพันธกรณีของรัฐบาลในการลดภาวะการตายของทารกและส่งเสริมการพัฒนาที่สมบูรณ์
 ของเด็ก

ข้อ 13 – สิทธิในการได้รับการศึกษาของทุกคน

ข้อ

14

–

สิทธิในการได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่เป็นภาคบังคับและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ
สำหรับทุกคน

ข้อ

15

–

สิทธิของทุกคนในการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม
ได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการประยุกต์ใช้ความรู้
และได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองประโยชน์ในแง่ศีลธรรมและวัฒนธรรมเป็นผลจากผล
ผลิตทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม หรือศิลปะที่ตนเป็นผู้ประพันธ์

เพื่ออธิบายความหมายของสิทธิบางอย่างให้กระจ่าง คณะกรรมการใช้สิ่งที่เรียกว่าข้อคิดเห็นทั่วไป
(General Comment) ที่พบได้ในฐานข้อมูลของหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาของเว็บไซต์ของ
OHCHR (www.unohchr.ch)

ข้อคิดเห็นทั่วไปเหล่านี้สามารถช่วยให้ชนพื้นเมืองโครครวญข้อห้วงใยของตนในบริบทของกติกา
คณะกรรมการใช้ข้อคิดเห็นทั่วไปกับหลายประเด็น เช่น
สิทธิในที่อยู่อาศัยและการถูกขับออกจากที่อยู่อาศัย (ข้อคิดเห็นทั่วไปที่ 4 และ 7)
สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ โดยเฉพาะสิทธิในอาหาร (ข้อคิดเห็นทั่วไปที่ 12)
สิทธิในการศึกษา รวมถึงการศึกษาระดับประถมศึกษา (ข้อคิดเห็นทั่วไปที่ 11 และ 13)
และสิทธิในสุขอนามัย (ข้อคิดเห็นทั่วไปที่ 14)

การรายงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบกำกับดูแลการดำเนินการตาม
อนุสัญญานี้ ซึ่งเน้นเรื่องสิทธิสตรีโดยเฉพาะ

สิทธิเหล่านี้ประกอบด้วยสิทธิในการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย การศึกษา
การมีส่วนร่วมทางการเมือง การจ้างงาน สุขอนามัย และเศรษฐกิจ

และสิทธิในเสรีภาพจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

และสิทธิในมาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อแก้ปัญหาความไม่เสมอภาค

อนุสัญญานี้เป็นประโยชน์กับสตรีทุกคนที่เผชิญกับการเลือกปฏิบัติที่มีพื้นฐานจากเรื่องเพศ

ไม่ว่าจะมีประเด็นเรื่องเชื้อชาติเผ่าอยู่ด้วยหรือไม่

ข้อกำหนดที่อาจเกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองที่เป็นสตรี โดยเฉพาะประกอบด้วย

ข้อ

12

—

พันธกรณีของรัฐบาลในการดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในการรักษา พยาบาล และเพื่อรับรองว่าสามารถเข้าถึงการบริการได้ตามสมควรและได้รับโภชนาการที่เพียงพอในระหว่างการตั้งครรภ์และหลังคลอด

ข้อ

14

—

พันธกรณีของรัฐบาลในการพิจารณาปัญหาบางประการที่สตรีในชนบทประสบและส่งเสริมสิทธิสตรีในการพัฒนา เข้าถึงการบริการสุขภาพ และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอ รวมถึงที่อยู่อาศัย น้ำ และสุขภาพ

คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบแถลงอย่างชัดเจนว่าคณะกรรมการพิจารณาข้อ 12 (สุขอนามัย) ข้อ 16 (การไม่เลือกปฏิบัติในการสมรสและชีวิตครอบครัว) ข้อ 15 (ความเท่าเทียมกันในการพิจารณาตามกฎหมาย) เป็นประเด็นที่คณะกรรมการสนใจไม่ต่างจากประเด็นความรุนแรงต่อสตรี ซึ่งคณะกรรมการกล่าวว่า “ขัดขวางการมีสิทธิและเสรีภาพในฐานะบุคคลอย่างร้ายแรง”

ใช้ประโยชน์จากระบบการรายงานได้อย่างไร

การรายงานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของระบบสนธิสัญญา และใครก็ตามที่พยายามติดตามตรวจสอบว่ารัฐภาคีและรัฐบาลรักษาคำมั่นสัญญาหรือไม่ควรใช้กระบวนการนี้ให้เป็นประโยชน์ คุณสามารถทำหลายสิ่งหลายอย่างเพื่อใช้ระบบนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระตุ้นให้รัฐบาลจัดทำรายงานที่ครอบคลุมและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง — ในหลายประเทศ หน่วยงานหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำรายงานเพื่อส่งไปให้คณะกรรมการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสืบเสาะว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบการเตรียมรายงานเหล่านี้และรายงานเหล่านี้จำเป็นต้องทำเมื่อไร

(กระทรวงต่างประเทศมักเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานงานการจัดทำรายงานของประเทศ) เมื่อรู้เช่นนี้แล้ว

คุณก็สามารถตรวจสอบว่ารัฐบาลรับฟังข้อมูลจากองค์กรชนพื้นเมืองหรือเอ็นจีโออื่นที่สนใจเรื่องสิทธิที่กำหนดในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องหรือไม่

คุณอาจพิจารณาเขียนจดหมายส่งไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและนักการเมืองจากทุกพรรคการเมืองอีกด้วย เพื่อให้พวกเขาทราบเกี่ยวกับกระบวนการรายงานและหยิบยกข้อห่วงใยของคุณเพื่อหารือ

นอกจากนี้ คุณอาจกระตุ้นผู้พิพากษา หน่วยงาน และนักวิชาการด้านกฎหมายให้เขียนหนังสือส่งไปยังนักการเมืองและเขียนบทความในสื่อต่างๆ จากการติดต่อและกิจกรรมนี้

ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐตระหนักว่ากระบวนการรายงานได้รับการตรวจสอบอย่างใกล้ชิดโดยประชาชน ก็มีแนวโน้มที่พวกเขาจะเสนอรายงานที่ครอบคลุมและถูกต้องโดยไม่ชักช้าเกินไป

เผยให้สาธารณชนทราบจุดอ่อนในรายงาน

จำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องเปิดโปงจุดอ่อนในรายงานให้เป็นที่รับรู้ทั่วกันทั้งในประเทศและกับคณะกรรมการที่ศึกษารายงานต่างๆ

เอ็นจีโอด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นกระแสหลักจำนวนมากกำลังสนใจกระบวนการนี้มาก

และการแสดงข้อห่วงใยของคุณกับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศและระหว่างประเทศนับว่าเป็นสิ่งที่คุ้มค่า

จัดทำรายงานที่ไม่ใช่รายงานหลัก (เรียกว่ารายงาน “เงา” หรือ “คู่ขนาน” ก็ได้)

คุณสามารถทำประโยชน์ด้วยการจัดทำรายงานที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ในบางประเทศ รายงานที่เป็นทางเลือกได้รับการประสานงานจากองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนหรือองค์กรชุมชนที่ก่อตั้งมานาน ซึ่งสนใจประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนในสนธิสัญญาเป็นพิเศษ ด้วยวิธีการนี้ เราสามารถรวบรวมข้อห่วงใยของกลุ่มต่างๆ ไว้ในรายงาน

ซึ่งเป็นการนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับผลงานของรัฐบาลที่มีความครอบคลุมและนำเสนออีกแง่มุมหนึ่งมากกว่า ถ้าคุณรู้สึกถึงความสนใจและสถานการณ์ของชนพื้นเมืองต่างจากกลุ่มอื่นอย่างเพียงพอ คุณอาจพิจารณาจัดทำเป็นรายงานเงาจะลึกเรื่องชนพื้นเมืองต่างหาก

ซึ่งแยกจากรายงานฉบับรองอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากการประสานงานของเอ็นจีโอด้านสิทธิมนุษยชน รายงานลักษณะนี้เสนอเรื่องราวที่ตรงกับข้อห่วงใยของชนพื้นเมืองมากกว่า

แต่คุณอาจต้องทำงานเพิ่มและยุ่งยากมากกว่าในการแสวงหาเงินทุนสนับสนุน

รายงานที่ไม่ใช่รายงานหลักควรสนองข้อกำหนดของเครื่องมือที่เกี่ยวข้องโดยตรงและควรทำให้กระชับ เน้นข้อมูลที่ถูกต้องที่อ้างอิงจากข้อเท็จจริง

และปลอดภัยการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่จำเป็น

การตีพิมพ์รายงานที่ไม่ใช่รายงานหลักอาจทำเป็นกิจกรรมสาธารณะที่ดึงดูดความสนใจในปัญหาสิทธิมนุษยชนที่อ้างถึงในรายงาน ตัวอย่างเช่น

การเปิดเผยรายงานผ่านทางสื่อมวลชนอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการรณรงค์เพื่อชี้ให้เห็นจุดอ่อนของรายงานของรัฐและการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

การติดต่อคณะกรรมการและการมีส่วนร่วมในการประชุม

ข้อมูลที่ใช้ชี้ให้เห็นจุดอ่อนในรายงานของรัฐ เช่น รายงานที่ไม่ใช่รายงานหลัก อาจถูกส่งไปยังคณะกรรมการกำกับดูแลในกรุงเจนีวาโดยตรง

วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือประสานกับองค์กรอื่นที่เตรียมข้อมูลเกี่ยวกับรายงานของรัฐสำหรับสนธิสัญญาฉบับนี้ ด้วยวิธีการนี้

คณะกรรมการจะได้รับความคิดเห็นที่แตกต่างและครบถ้วนทุกแง่มุมเมื่อเทียบกับรายงานของรัฐ

ข้อมูลที่คุณส่งไปควรอ้างถึงข้อกำหนดบางข้อในสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

คุณควรเรียบเรียงการนำเสนอข้อมูลตามลำดับของสิทธิตามที่ปรากฏในกติกา

ข้อมูลที่คุณนำเสนอควรกระชับและมีการสรุปประเด็นสำคัญด้วย

คุณควรพิจารณาอ้างอิงหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและวัสดุอื่นๆ ที่อาจสนับสนุนจุดยืนของคุณ เช่น ข้อมูลสถิติที่เป็นหลักฐานยืนยัน รายงานที่เป็นทางการ และคดีในศาล คุณควรส่งสำเนา 20 ชุดให้คณะกรรมการพร้อมกับคำร้องขอที่เป็นลายลักษณ์อักษร

เพื่อแจกจ่ายรายงานและข้อมูลให้กรรมการทุกคน

จำเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องต้องได้รับข้อมูลก่อนการประชุมเพื่อพิจารณารายงานของรัฐ

ติดต่อสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนในกรุงเจนีวาเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลแจกจ่ายให้ผู้เกี่ยวข้องทันเวลาหรือไม่ ที่อยู่คือ

ชื่อของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

OHCHR-UNOG, 1211 Geneva 10

Switzerland

แฟกซ์ 41-22-917-90-11

คุณอาจพิจารณาเดินทางไปเจนีวาตอนที่คณะกรรมการกำลังพิจารณารายงาน

เพื่อชี้ให้กรรมการเห็นจุดอ่อนในรายงานและความแตกต่างระหว่างรายงานและข้อเท็จจริง

กฎระเบียบว่าด้วยการมีส่วนร่วมของผู้แทนขององค์กรพัฒนาเอกชนของคณะกรรมการแต่ละคณะไม่เหมือนกันเลย คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กและว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม

และวัฒนธรรมอาจอนุญาตให้คุณปราศรัยในการประชุมที่เป็นทางการ
คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรมจัดสรรเวลาในช่วงบ่ายของวันแรกของการประชุมในแต่ละครั้งเพื่อรับฟังเอ็นจีโอที่
อยากรนำเสนอข้อมูลของตน ถ้าคุณกำลังพิจารณาเดินทางไปเจนีวา
คุณควรติดต่อสำนักงานข้าหลวงใหญ่ล่งหนานน้อย
คณะกรรมการอื่น ไม่เปิดให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ
แต่คุณอาจไปพบกรรมการก่อนหรือหลังจากการประชุมหรือในช่วงเบรกเพื่อพูดคุยเรื่องข้อห่วงใยของ
คุณกับพวกเขา
ประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาต้องเป็นข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้อย่างชัดเจนมากกว่าเป็นเพียงความคิดเห็น
ถ้ามีการจัดทำรายงานที่ไม่ใช่รายงานหลักที่มีแก่นสาร
วิธีการที่ดีที่สุดคือการปราศรัยเพื่อสนับสนุนรายงานฉบับนี้
พร้อมกับเสริมด้วยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานด้วยทักษะส่วนตัวของคุณ

ด้วยการปรากฏตัวในที่ประชุมของคณะกรรมการ
คุณจะทราบอย่างรวดเร็วว่าข้อสรุปและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเป็นเช่นไร
และคุณจะอยู่ในฐานะที่พร้อมเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในประเทศของคุณ

ในเดือนกรกฎาคม 2543 คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรมได้มีมติรับรองรายงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอ็นจีโอในการทำงานของคณะกร
รรมการ (เอกสารเลขที่ E/C.12/2000/6) คุณสามารถหารายงานได้ภายใต้หัวข้อ
“เอกสารอื่นที่เกี่ยวกับสนธิสัญญา”

ในฐานะข้อมูลของหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาของเว็บไซต์ของ OHCHR (www.unhchr.ch)
เอกสารนี้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับวิธีการที่เอ็นจีโอสามารถสนับสนุนการทำงานของคณะ
กรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากเอกสารมีข้อมูลที่สังเคราะห์จากประสบการณ์มากมายของคณะกรรมการในการทำงานกับ
เอ็นจีโอ นอกจากนี้

คุณอาจติดต่อสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้

การเผยแพร่ข้อมูลและกดดันรัฐบาล

การเผยแพร่ข้อมูลและดึงดูดความสนใจจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับการพิจารณารายงานของรัฐบาลของ
คณะกรรมการด้วยการส่งตัวแทนไปที่เจนีวาเพื่อรับฟังการพิจารณาของคณะกรรมการเป็นวิธีการที่

ช่วยให้คุณสามารถเข้าถึงข้อสรุปของคณะกรรมการกำกับดูแลสนธิสัญญาโดยตรง
คุณอาจพิจารณาติดต่อเอ็นจีโอในเจนีวาที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ เช่น Anti-Racism Information Service, Information Service for Human Rights หรือ Indigenous Peoples' Centre for Documentation

ซึ่งอาจติดตามการประชุมของคณะกรรมการแทนคุณและแฟกซ์ข้อสรุปและข้อเสนอแนะไปให้คุณ
ข้อมูลติดต่ออยู่ในรายการเอ็นจีโอและองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ในเจนีวาซึ่งแนบมา
พร้อมกับเอกสารในชุดข้อมูลนี้

คุณอาจพยายามขอข้อมูลผลการประชุมของคณะกรรมการจากหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่จัดทำ
รายงานหรือเว็บไซต์สิทธิมนุษยชนของยูเอ็น
การจัดทำรายงานเหล่านี้อาจกินเวลานานพอสมควร

คุณสามารถใช้ผลสรุปในแง่ลบเกี่ยวกับผลงานของรัฐบาลด้านสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการ
เพื่อสร้างความตระหนักในหมู่สื่อมวลชนและสาธารณชนได้
การส่งข้อมูลไปให้สื่อมวลชนและองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่นเพื่อสร้างความตระหนักก่อนการพิ
จารณารายงานนับว่าคุ้มค่ายิ่ง
จะมีการรับรู้เรื่องจุดอ่อนของรายงานของรัฐบาลบ้างแล้ว
คุณอาจพิจารณาแจกข่าวออกไปภายหลังคณะกรรมการประกาศข้อสรุปและข้อเสนอแนะ
เพื่อกระตุ้นความสนใจของสื่อมวลชนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนต่อไปคือการดำเนินการเพื่อใช้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสนธิสัญญาเป็น
ส่วนหนึ่งของการรณรงค์เพื่อกดดันรัฐบาลให้ตอบสนองกับข้อห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชน
ควรหยิบยกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์เพื่อเรียกร้องความสนใจจากนักการเมืองจากทุกพรรคกา
รในเมืองในระดับ ข้าราชการพลเรือน ผู้ที่มีวิชาชีพในแวดวงกฎหมายและวิชาชีพอื่น
องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน และสื่อมวลชน
ความล้มเหลวของรัฐบาลในการตอบสนองต่อผลการพิจารณาของคณะกรรมการควรถูกสะท้อนกลับ
ไปยังคณะกรรมการสนธิสัญญาในเจนีวา

แผ่นพับที่ 5
ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
คณะทำงานกร่างปฏิญญาที่เปิดรับฟังความคิดเห็นทั่วไป

คณะกรรมการการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

สาระสำคัญ

คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองเริ่มยกร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 การยกร่างเสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ. 2536 และในปี พ.ศ. 2538 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนร่างที่ผ่านการรับรองของผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนของคณะทำงานและคณะกรรมการ

องค์กรชนพื้นเมืองมากกว่า 100 องค์กรเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะทำงาน ขณะนี้ยังคงมีการอภิปรายเกี่ยวกับปฏิญญานี้อยู่ เมื่อได้รับมติเห็นชอบแล้ว คาดว่าปฏิญญาจะเป็นถ้อยแถลงที่ครอบคลุมที่สุดเกี่ยวกับสิทธิของชนพื้นเมืองเท่าที่เคยมีมา

ร่างปฏิญญากำหนดสิทธิร่วมในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ – เครื่องมือใหม่ที่มีความสำคัญมาก

หนึ่งในความคิดริเริ่มเพื่อชนพื้นเมืองที่สำคัญที่สุดของยูเอ็นคือการพัฒนาปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ¹

การใช้เครื่องมือนี้เท่ากับเป็นการส่งสัญญาณที่ชัดเจนที่สุดว่าประชาคมโลกกำลังผูกพันตัวเองในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิร่วม (Collective rights) ของชนพื้นเมือง ในขณะที่ปฏิญญานี้ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายกับรัฐและจึงไม่ถูกกำหนดเป็นพันธกรณีทางกฎหมายของรัฐบาล ปฏิญญามีพลังในแง่ศีลธรรมที่ยิ่งใหญ่มาก

เนื่องจากเครื่องมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในปัจจุบันไม่ครอบคลุมข้อห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชนของชนพื้นเมืองอย่างครบถ้วน

ผู้แทนของชนพื้นเมืองให้เหตุผลว่าความปรารถนาสูงสุดของพวกเขาควรได้รับการคุ้มครองภายใต้

¹ ร่างปฏิญญาฯ ไม่มีชื่อเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ชนพื้นเมืองรู้จักร่างนี้ในนาม “ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ” และชื่อนี้เป็นชื่อที่อ้างถึงในคู่มือนี้ ภาษา และการศึกษา และสิทธิในการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ซึ่งชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ ร่างปฏิญญารองรับสิทธิในการกำหนดการปกครองตนเองและการปกครองตนเองในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของชนพื้นเมืองและการปฏิบัติตามสนธิสัญญาและข้อตกลงที่ตกลงกับชนพื้นเมือง

เครื่องมือใหม่

ร่างปฏิญญารังสรรค์สิ่งใหม่ด้วยการถกกันเรื่องเรื่องสิทธิร่วมในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

สิทธิที่อ้างถึงในร่างปฏิญญาเป็นสิทธิที่ผู้คนนึกว่าไม่สำคัญในสังคมที่มีอิทธิพลสูง

สิทธิในการอยู่รอด อัตลักษณ์ทางการเมืองและวัฒนธรรม และการควบคุมทรัพยากร
ในขณะที่บางรัฐบาลสนับสนุนร่างปฏิญญา บางรัฐบาลคัดค้านข้อกำหนดหลายข้อ
หรืออย่างน้อยที่สุด ก็คัดค้านรายละเอียดที่มีมากมายในบทบัญญัติเหล่านั้น

เนื้อหาของร่างปฏิญญา

ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติประกอบด้วยคำปรารภจำนวน 19
วรรคและข้อกำหนดจำนวน 45 ข้อซึ่งแบ่งเป็น 9 หมวด
หมวดเหล่านี้ครอบคลุมสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองอย่างกว้าง
ขวาง รวมทั้งสิทธิในการอนุรักษ์และพัฒนาลักษณะทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์พิเศษของตน
ความเป็นเจ้าของและการใช้ประโยชน์ในที่ดินดั้งเดิมและทรัพยากรธรรมชาติ
และการป้องกันจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้ ร่างปฏิญญายังครอบคลุมสิทธิที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
ภาษา และการศึกษา และสิทธิในการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ
และสังคมที่ซึ่งชนพื้นเมืองอาศัยอยู่

ร่างปฏิญญารองรับสิทธิในการกำหนดการปกครองตนเองและการปกครองตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
กิจการของชนพื้นเมืองและการปฏิบัติตามสนธิสัญญาและข้อตกลงที่ตกลงกับชนพื้นเมือง

ทั้ง 9 หมวดของร่างปฏิญญาฉบับปัจจุบันครอบคลุมเรื่อง

- สิทธิในการกำหนดการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของรัฐ สัญชาติ
และความเป็นอิสระจากการเลือกปฏิบัติ
- ภัยคุกคามต่อความอยู่รอดของชนพื้นเมืองในฐานะกลุ่มประชาชนที่มีความแตกต่าง
- เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และจิตวิญญาณของชนพื้นเมือง
- การศึกษา สารสนเทศ และสิทธิแรงงาน
- สิทธิในการมีส่วนร่วม การพัฒนาและสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ
- สิทธิในที่ดินและทรัพยากร
- การกำหนดการปกครองด้วยตนเอง สถาบันเพื่อชนพื้นเมือง
- การดำเนินการตามปฏิญญาอย่างมีประสิทธิภาพและบทบัญญัติที่เป็นบทสรุปทั่วไป (2 ส่วน)

ร่างปฏิญญากำหนดว่าสิทธิที่ระบุเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของชนพื้นเมืองทั่วโลก

และส่งเสริมให้มีระเบียบปฏิบัติที่ยุติธรรมและสมเหตุสมผลสำหรับการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างชนพื้นเมืองและรัฐบาล เช่น การไกล่เกลี่ย การเจรจา และกลไกการพิจารณาสีทิมมนุษยชนในภูมิภาคและระหว่างประเทศและกลไกการร้องทุกข์ ถ้อยคำในร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองรวมอยู่ในชุดข้อมูลนี้ด้วย

ขั้นตอนสู่การรับรอง

ในปี พ.ศ. 2528 คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations) ได้ตัดสินใจ หลังจากได้พิจารณาทางเลือกหลายทาง ว่าคณะทำงานควรมุ่งจัดทำ “ร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง”

ให้เสร็จสิ้นเพื่อให้ผ่านความเห็นชอบและประกาศโดยสมัชชาในที่สุด ในปี พ.ศ. 2532 ร่าง “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง” ฉบับแก้ไขได้รับการตีพิมพ์เพื่อการหารือ 4 ปีต่อมา หลังจากประสบความสำเร็จในการกำหนดวิธีการพิจารณาร่างที่มีประสิทธิภาพ

คณะทำงานตกลงยอมรับถ้อยคำในร่างปฏิญญา ผู้แทนของชนพื้นเมืองหลายพันคน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้ผูกพันกับ ECOSOC หรือกลุ่มเอ็นจีโอที่ได้รับการยอมรับ มีส่วนในการให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ของตนเอง

ในปี พ.ศ. 2536

คณะทำงานยื่นถ้อยคำในร่างให้แก่คณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Sub-Commission on the Promotion and Protection of Human Rights)

คณะอนุกรรมการมีมติเห็นชอบกับร่างปฏิญญาในปี พ.ศ. 2537 และส่งต่อถ้อยคำนั้นไปให้แก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights)

มีบทบาทสำคัญในการยกร่างเครื่องมือสิทธิมนุษยชนใหม่ๆ โดยปกติ

คณะกรรมการมักตั้งกลุ่มทำงานยกร่างที่ “เปิดรับฟังความคิดเห็นทั่วไป (open-ended)”

ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของรัฐบาลและเอ็นจีโอที่สนใจทุกคนที่ได้รับอนุมัติสถานะที่ปรึกษาของยู

เอ็น เพื่อขัดเกลาเครื่องมือนี้ ปกติการยกร่างในระดับคณะกรรมการกินเวลาหลายปี

บางครั้งหลายปีทีเดียว เมื่อปฏิบัติการเสร็จแล้ว

คณะทำงานยกร่างยื่นร่างให้แก่คณะกรรมการ ซึ่ง ถ้าพอใจ

ก็จะยื่นร่างที่ผ่านการอนุมัติไปให้สมาชิกเพื่อผ่านการมีมติเห็นชอบและการประกาศในขั้นตอนสุดท้าย

ในปี พ.ศ. 2538

คณะกรรมการตั้งคณะทำงานนอกสมัชชาประชุมที่เป็รับฟังความคิดเห็นทั่วไปเพื่อพิจารณาร่างปฏิญญาที่ยื่นโดยคณะอนุกรรมการ คณะทำงานนี้เรียกว่า**คณะทำงานยกร่างปฏิญญา (working group on the draft Declaration)** นอกจากนี้ คณะกรรมการกำหนดระเบียบการที่เปิดโอกาสให้องค์กรชนพื้นเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการยกร่างอย่างแข็งขันในระดับคณะกรรมการ

องค์กรชนพื้นเมืองที่ไม่มีสถานะที่ปรึกษาของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมก็ได้รับอนุญาตให้มีตัวแทนช่วยยกร่างปฏิญญา องค์กรที่เป็นตัวแทนของชนพื้นเมืองกว่า 100 องค์กรได้รับอนุญาตให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยกร่าง

ปกติคณะทำงานของคณะกรรมการจัดการประชุมประจำปีเป็นเวลา 2 สัปดาห์ในเดือนพฤศจิกายน ในปี พ.ศ. 2540 ข้อกำหนด 2 ข้อได้ผ่านความเห็นชอบ (ข้อ 5 และ 43) ในขณะที่ข้อบังคับ 2 ข้อนี้ไม่ค่อยมีประเด็นโต้แย้งเท่าใดนัก การผ่านความเห็นชอบถือว่าเป็นก้าวสำคัญสำหรับคณะทำงานที่เริ่มเห็นพ้องกับถ้อยคำที่ใช้

ยังคงมีงานอีกมากที่ต้องทำและยังมีความคิดเห็นไม่ลงรอยกันในประเด็นใหญ่ๆ

รัฐบาลส่วนใหญ่ต่างเห็นด้วยว่าการสนับสนุนปฏิญญาของชนพื้นเมืองสำคัญมาก อย่างไรก็ตาม มีการถกเถียงกันว่าชนพื้นเมืองควรมีอำนาจในการตัดสินใจการใช้ถ้อยคำในร่างมากนักแค่ไหน

ชนพื้นเมืองแย้งว่าในฐานะเป็นคนในบังคับและผู้รับประโยชน์ของปฏิญญา พวกเขาควรสามารถควบคุมการใช้ถ้อยคำในปฏิญญา รัฐบาลกล่าวว่า ถึงแม้ว่าเราต้องคำนึงถึงทัศนะของชนพื้นเมือง ผู้มีอำนาจตัดสินใจที่สหประชาชาติคือรัฐบาลเท่านั้น

ตามภาษาของยูเอ็น ร่างปฏิญญายังคงอยู่ในระยะแรกของขั้นตอนการพิจารณา

คณะกรรมการได้วางเป้าหมายว่าปีสุดท้ายของทศวรรษสากลของชนพื้นเมืองโลกในปี พ.ศ. 2547 จะเป็นปีที่ปฏิญญาผ่านการรับรอง

สมัชชายืนยันว่าการรับรองปฏิญญาเป็นจุดประสงค์หลักของทศวรรษสากล ถึงกระนั้น การตัดสินใจจะต้องเผชิญกับความยุ่งยากอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ความท้าทายก็คือทำอย่างไรให้ปฏิญญามีแก่นสารและตอบสนองต่อความปรารถนาสูงสุดต่อผู้ได้รับประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาขณะที่เคารพความคิดเห็นของรัฐบาลทั่วโลกในเวลาเดียวกัน

แผ่นพับที่ 6
เวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

เวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง

ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ

แผนกิจกรรมของทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก (พ.ศ. 2538-2547)

หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สาระสำคัญ

เมื่อเร็วๆ

นี้

คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติจัดตั้งเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง

เวทีถาวรเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาระดับสูงที่มุ่งทำงานเฉพาะประเด็นชนพื้นเมืองเพียงอย่างเดียว เวทีนี้ประกอบด้วยสมาชิก 15 คน ในจำนวนนี้ 8 คนเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านชนพื้นเมืองและได้รับมอบหมายให้ทำงานด้านชนพื้นเมืองในส่วนของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา สุขอนามัย และสิทธิมนุษยชน

ความเป็นมา

การหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมืองเริ่มมาตั้งแต่ช่วงปลายคริสต์ทศวรรษ
ย 1980

ชนพื้นเมืองและบุคคลอื่นในขณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองรู้สึกว่าการสร้างของสหประชาชาติไม่ค่อยเหมาะกับการพิจารณาประเด็นข้อห่วงใยของชนพื้นเมืองอย่างรอบด้าน นอกจากนั้นพวกเขารู้สึกว่าการมีส่วนร่วมของผู้แทนของชนพื้นเมืองในสหประชาชาติถูกจำกัด ดังนั้นชนพื้นเมืองและบุคคลอื่นจึงยื่นข้อเสนอต่อองค์กรใหม่ที่มีมุ่งเน้นประเด็นของชนพื้นเมืองทั่วโลกและเปิดโอกาสให้ชนพื้นเมืองมีส่วนร่วมเพื่อผลในทางปฏิบัติ

ผู้ร่วมการประชุมสิทธิมนุษยชนโลกที่กรุงเวียนนาในปี พ.ศ. 2536 อภิปรายเรื่องการก่อตั้งเวทีถาวร
ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action)
มีข้อเสนอแนะว่าการจัดตั้งเวทีแบบนี้ควรดำเนินการภายใต้กรอบของทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลกของสหประชาชาติ (พ.ศ. 2538-2547)

ในเดือนมิถุนายน 2538 มีการจัดเวิร์กชอปของสหประชาชาติในกรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์กเพื่อหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งเวทีถาวรเพื่อชนพื้นเมือง
ผู้เข้าอบรมประกอบด้วยผู้แทนของรัฐบาล ชนพื้นเมือง และผู้เชี่ยวชาญอิสระ
การอภิปรายครอบคลุมเรื่องขอบเขตที่เป็นไปได้ของเวทีถาวรฯ
เวทีถาวรขึ้นตรงกับหน่วยงานใดของยูเอ็น หน้าที่ของเวทีถาวรฯ และขอบเขตของภารกิจ
รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการโดยเวทีถาวร สมาชิกภาพ การมีส่วนร่วมของชนพื้นเมือง
ความสัมพันธ์กับคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง
และประเด็นเรื่องการเงินและสำนักเลขาธิการของเวที
รายงานของเวิร์กชอปครั้งนี้ถูกส่งไปยังรัฐบาล องค์กรชนพื้นเมือง
องค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชน
ผู้ได้รับรายงานฉบับนี้ได้รับคำเชิญให้แสดงทัศนะของตนด้วย

เมื่อสมัชชาสหประชาชาติรับรองแผนกิจกรรมของทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก
(Programme of Activities for the International Decade of the World's Indigenous Peoples)
สมัชชายอมรับว่าการจัดตั้งเวทีเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของทศวรรษสากล

ในปี พ.ศ. 2538 สมัชชาแนะนำให้เลขาธิการใหญ่ของยูเอ็นพิจารณาทบทวนกลไก
ระเบียบปฏิบัติและแผนงานในระบบยูเอ็นที่มีอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง

ในการทบทวนนี้ มีการปรึกษาหารือกับรัฐบาล หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ของยูเอ็น องค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาล และองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรชนพื้นเมืองด้วย

จากผลการพิจารณาทบทวนของเลขาธิการใหญ่

พบว่ายังไม่มีกลไกที่ใช้ควบคุมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐบาล ระบบยูเอ็น และชนพื้นเมืองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้

รายงานของเลขาธิการใหญ่ยังระบุว่าไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เพียงพอสำหรับรองรับการมีส่วนร่วมและให้คำปรึกษาแก่ชนพื้นเมืองเกี่ยวกับประเด็นที่มีผลกระทบกับสวัสดิภาพของพวกเขา

ในปี พ.ศ. 2540 มีการเวิร์กช็อปเกี่ยวกับเวทีถาวรครั้งที่ 2 ในเมืองซานติเอโก ประเทศชิลี ในเวิร์กช็อปนี้ ผู้แทนของรัฐบาล ชนพื้นเมือง เอ็นจีโอ และองค์กร หน่วยงาน และทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็นวิเคราะห์ผลการทบทวนของเลขาธิการใหญ่และเตรียมข้อเสนอใหม่สำหรับการจัดตั้งเวทีถาวร

เวิร์กช็อปรายงานข้อสรุปจากการหารือให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้รับทราบ พร้อมกับชี้แนะว่าควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

ระหว่างการดำเนินกระบวนการทั้งหมดที่กล่าวนี้

กลุ่มชนพื้นเมืองทั่วโลกได้จัดการประชุมระดับนานาชาติเพื่ออภิปรายเรื่องข้อเสนอการจัดตั้งเวที มีการจัดการประชุมที่ชิลี ปานามา อินเดีย เจนีวา และแทนซาเนีย ผลการประชุมเหล่านี้มีทั้งคำประกาศเจตจำนง คำแนะนำ และข้อเสนอเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของเวที สมาชิกภาพ การมีส่วนร่วมของชนพื้นเมือง ที่ตั้งสำนักงาน และแหล่งเงินทุน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพบปะกันในปี พ.ศ. 2541

และประกาศตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาข้อเสนอการจัดตั้งเวทีถาวร

คณะทำงานประชุมครั้งแรกเริ่มต้นปี พ.ศ. 2542 แล้วประชุมอีกครั้งราวต้นปี พ.ศ. 2543 เมื่อการประชุมครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง

คณะทำงานได้จัดทำข้อเสนอที่มีเค้าโครงชัดเจนซึ่งถูกส่งไปให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาในเวลาต่อมา

ในเดือนเมษายน 2543

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีมติเห็นชอบให้ตั้งเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง (Permanent Forum on Indigenous Issues) ระหว่างทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก (International Decade of

ลักษณะสำคัญ

เวทีถาวรเป็นองค์กรใหม่ในระบบยูเอ็นที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวบางประการ

หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- เวทีถาวรเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาที่ขึ้นตรงกับคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม และได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อภิปรายประเด็นชนพื้นเมืองในส่วนของพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา สุขอนามัย และสิทธิมนุษยชน เวทีถาวรจะทำหน้าที่
- มอบคำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นชนพื้นเมืองซึ่งเป็นทักษะของผู้เชี่ยวชาญแก่คณะมนตรี รวมทั้งโครงการ กองทุน และทบวงการต่างๆ ของสหประชาชาติผ่านคณะมนตรี
 - เพิ่มความตระหนักและส่งเสริมการบูรณาการและประสานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นชนพื้นเมืองในระบบยูเอ็น
 - จัดเตรียมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นชนพื้นเมือง

สมาชิกภาพ

เวทีถาวรประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 16 คน ในจำนวนนี้ 8 คนได้รับเสนอชื่อโดยรัฐบาลและผ่านการคัดเลือกด้วยการลงคะแนนเสียงในคณะมนตรี ส่วนอีก 8 คนได้รับแต่งตั้งโดยประธานของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมภายหลังการปรึกษาหารือกับรัฐบาลอย่างเป็นทางการ ในทางกลับกัน รัฐบาลนำรายชื่อของผู้ได้รับเสนอชื่อไปปรึกษากับองค์กรชนพื้นเมือง กระบวนการคัดเลือกยึดถือหลักการการเป็นผู้แทนตามสัดส่วนที่เป็นธรรม (fair representation) ความหลากหลาย และการกระจายตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ของชนพื้นเมือง ความโปร่งใส และโอกาสเท่าเทียมกันสำหรับชนพื้นเมืองทุกคน

สมาชิกทั้ง 16 คนปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ความสามารถของตนเองในฐานะผู้เชี่ยวชาญอิสระด้านประเด็นชนพื้นเมือง โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี

ทั้งหมดมีโอกาสได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งอีกวาระหนึ่งเป็นเวลา 3 ปี ข้อตัดสินใจต่างๆ
ของเวทีถาวรเป็นมติเอกฉันท์ของสมาชิกทั้ง 16 คน

การมีส่วนร่วม

องค์กรของชนพื้นเมืองอาจเข้าร่วมการประชุมของเวทีถาวรในฐานะผู้สังเกตการณ์ ทั้งนี้
ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่ปรับใช้ในการทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง
(คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองเปิดกว้างให้องค์กรชนพื้นเมืองทุกองค์กรเข้าร่วมประชุมได้
ไม่ว่าองค์กรชนพื้นเมืองได้รับอนุมัติสถานะที่ปรึกษาจากคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมหรือไม่)
รัฐ องค์กรและหน่วยงานของยูเอ็น องค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาล
และเอ็นจีโอที่ได้รับสถานะที่ปรึกษาจากคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมอาจร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์

สถานที่ประชุม

เวทีถาวรจัดประชุมประจำปีเป็นเวลา 10 วันทำงาน
การประชุมอาจจัดขึ้นที่สำนักงานของยูเอ็นในกรุงเจนีวา สำนักงานใหญ่ของ
ยูเอ็นในกรุงนิวยอร์ก หรือสถานที่อื่นที่เวทีถาวรตัดสินใจเลือก

มีแนวโน้มว่าการประชุมครั้งแรกของเวทีถาวรอาจจะจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2545

สำนักเลขาธิการ

สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the UN High Commissioner for Human Rights) ได้รับมอบหมายให้เป็น “หน่วยงานนำ (lead agency)”
ในการผลักดันการดำเนินการตามข้อมติของเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง

แหล่งเงินทุน

แหล่งเงินทุนของเวทีถาวรฯ

มาจากการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ผ่านงบประมาณปกติของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ
และเงินอุดหนุนที่ให้โดยสมัครใจ

เวทีพิเศษ

เวทีถาวรฯ เป็นหน่วยงานใหม่ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวในระบบยูเอ็น

- เวทีถาวรฯ เป็นองค์กรระดับสูงซึ่งได้รับสถาปนาให้อยู่ในระนาบเดียวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในระบบยูเอ็น
เป็นองค์กรระดับสูงซึ่งได้รับสถาปนาให้อยู่ในระนาบเดียวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในระบบยูเอ็น
- เวทีถาวรฯ เป็นเพียงองค์กรเดียวในระบบยูเอ็นที่ทำงานเฉพาะเรื่องประเด็นชนพื้นเมืองเท่านั้น
ภารกิจของเวทีถาวรฯ ครอบคลุมประเด็นชนพื้นเมืองที่มีความหลากหลายมาก ไม่จำกัดเพียงสิทธิมนุษยชน แต่ครอบคลุมด้านการศึกษา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เวทีถาวรฯ จะใช้แนวทางแบบองค์รวมเพื่อจัดการแก้ปัญหาเหล่านี้
- ผลจากการก่อตั้งเวทีถาวรฯ ทำให้ชนพื้นเมืองกลายเป็นสมาชิกขององค์กรของยูเอ็น และด้วยสถานะเช่นนี้ ชนพื้นเมืองจะช่วยกำหนดวาระการทำงานของเวทีถาวรฯ และมีส่วนตัดสินใจว่าผลลัพธ์จะออกมาเช่นไร
ปรากฏการณ์เช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในระบบยูเอ็น
- ด้วยการใช้ระเบียบการมีส่วนร่วมของคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง เวทีถาวรฯ เปิดโอกาสให้ชนพื้นเมืองมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

ความท้าทายที่ยิ่งใหญ่

ถึงแม้ว่าชนพื้นเมืองอาจใช้เวลาสักพักหนึ่งในการเรียนรู้เกี่ยวกับเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง เมื่อเรียนรู้แล้ว คงไม่ต้องสงสัยพวกเขาคงอยากใช้เวทีถาวรฯ ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ การทำให้เวทีถาวรฯ เป็นองค์กรที่ได้รับความเคารพ มีประสิทธิภาพ และมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาในสหประชาชาติและเป็นหน่วยงานที่พร้อมบริการชนพื้นเมืองทั่วโลกล้วนขึ้นอยู่กับองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนร่วมและผู้เชี่ยวชาญอิสระทั้ง 16 คน

แผ่นพับที่ 7

ทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

ทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

OHCHR Indigenous Fellowship Programme

กองทุนทรัสต์แห่งสหประชาชาติเพื่อทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

ทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

ช่วงปลายปี พ.ศ. 2536 หลังจากได้รับข้อเสนอแนะจากการประชุมสิทธิมนุษยชนโลก สมัชชาสหประชาชาติได้ประกาศทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก (International Decade of the World's Indigenous People, 1995-2004) ต่อมา สมัชชาตัดสินใจใช้หัวข้อ “Indigenous People: Partnership in Action” เป็นหัวข้อที่ใช้กำหนดแนวทางการดำเนินการของทศวรรษ

เป้าหมายของทศวรรษคือส่งเสริมความร่วมมือระดับนานาชาติเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่ชนพื้นเมืองประสบ อาทิ ด้านสิทธิมนุษยชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การพัฒนา การศึกษา และสุขภาพ

ในปี พ.ศ. 2538 สมัชชามีมติเห็นชอบกับแผนกิจกรรมของทศวรรษและกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

- การพัฒนากิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชนพื้นเมืองโดยทบวงการชำนัญพิเศษของระบบยูเอ็นและองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลและหน่วยงานระดับชาติ
- การให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรม ภาษา สิทธิ และความปรารถนาสูงสุดของชนพื้นเมืองในสังคมของชนพื้นเมืองและประชาชนที่ไม่ใช่ชนพื้นเมือง
- การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมือง
- การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเรื่องชนพื้นเมืองจากการประชุมนานาชาติระดับสูงทั้งปวง รวมทั้งข้อเสนอให้จัดตั้งเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง (Permanent Forum for Indigenous Peoples' Human Rights) ในระบบยูเอ็น
- การมีมติผ่านร่างปฏิญญายูเอ็นว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง (UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) และการพัฒนามาตรฐานสากลและกฎหมายแห่งชาติเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของชนพื้นเมือง

สมัชชาชี้แนะว่าการประเมินว่าการดำเนินกิจกรรมของทศวรรษบรรลุดีประสพผลมากน้อยแค่ไหน
ควรมุ่งพิจารณาว่าชีวิตของชนพื้นเมืองพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่
และแนะนำให้มีการประเมินผลเมื่อทศวรรษผ่านไปครึ่งทาง (พ.ศ. 2542) และในปีสุดท้าย (พ.ศ.
2547) ของทศวรรษ

สมัชชาได้แต่งตั้งข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติให้เป็นผู้ประสานงานสำหรับทศ
วรรษ
โดยกำหนดให้ข้าหลวงใหญ่ยื่นรายงานการดำเนินการตามแผนกิจกรรมของทศวรรษแก่สมัชชาผ่าน
ทางเลขาธิการใหญ่ (รายงานอยู่ในเว็บไซต์ของ OHCHR www.unhchr.ch ไปที่หัวข้อ Indigenous
Peoples/documents)

ความร่วมมือทางวิชาการและการทำให้ประเด็นชนพื้นเมืองเป็นกระแสหลัก

สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน (Office of High Commissioner for Human Rights)
ได้ทุ่มเทความพยายามเพื่อทำให้ประเด็นชนพื้นเมืองเป็นกระแสหลักในโครงการและแผนงานด้าน
สิทธิมนุษยชนซึ่งพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ขณะนี้มี 2
โครงการในประเทศกัวเตมาลาและเม็กซิโกที่เน้นประเด็นชนพื้นเมือง

OHCHR Indigenous Fellowship Programme

ในปี พ.ศ. 2538 สมัชชาแนะนำให้จัดตั้ง OHCHR Indigenous Fellowship Programme
ในสหประชาชาติ เพื่อช่วยเหลือคนพื้นเมืองที่อยากมีประสบการณ์ทำงานในระบบยูเอ็น

Indigenous	Fellowship	Programme	เป็นโปรแกรมฝึกงาน	6
------------	------------	-----------	-------------------	---

เดือนซึ่งจัดขึ้นระหว่างเดือนมิถุนายนและธันวาคมของทุกปี
ผู้รับทุนทำงานที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในกรุงเจนีวา
เป้าหมายของโปรแกรมนี้ออกแบบโอกาสให้ชนพื้นเมืองได้รับความรู้และทักษะการทำงานด้านสิทธิ
มนุษยชนระหว่างประเทศทั่วไปและโดยเฉพาะสิทธิของชนพื้นเมือง
เพื่อให้ผู้รับทุนสามารถช่วยเหลือองค์กรและชุมชนของตนในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษย
ชนของชนพื้นเมือง
โปรแกรมนี้ออกแบบสำหรับคนพื้นเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและชุมชนของตน

ซึ่งอุทิศตนเพื่อสร้างความเข้าใจและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
รวมทั้งสนับสนุนกระบวนการพัฒนาและการปฏิบัติตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

โปรแกรมฝึกงานประกอบด้วยหลักสูตรเข้มข้นเรื่องสิทธิมนุษยชน ฟังบรรยายสรุป สัมมนา
ติดตามการประชุมของยูเอ็นที่เกี่ยวข้อง

และปฏิบัติงานจริงในสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน

เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทำงานจริง

ผู้รับทุนมีหน้าที่ช่วยสำนักเลขาธิการเตรียมงานและให้บริการคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองและคณะทำงานข่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ

การฝึกงานกับทบวงการต่างๆ ของยูเอ็น เช่น องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก
ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของโปรแกรม นอกจากนี้

ผู้รับทุนจะมีโอกาสทำความรู้จักและติดต่อกับเอ็นจีโอระหว่างการฝึกงานอีกด้วย

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2543 มีคนพื้นเมือง 4 คนได้รับทุนฝึกงานในแต่ละปี
ทุนฝึกงานรวมค่าใช้จ่ายตั๋วเครื่องบินไป-กลับจากประเทศบ้านเกิดไปกรุงเจนีวา ประกันสุขภาพ
รวมทั้งที่พัก อาหารและเบี้ยเลี้ยงขณะพำนักอยู่ที่เจนีวา ระหว่างการฝึกงาน ผู้รับทุนของ Indigenous
Fellowship Programme เดินทางมาจากประเทศออสเตรเลีย บังกลาเทศ บราซิล แคนาดา อินเดีย
อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาลี เนปาล นิวซีแลนด์ ปานามา สหพันธรัฐรัสเซีย รวันดา สวีเดน
และสหรัฐอเมริกา โปรแกรมนี้เปิดรับผู้สมัครที่ใช้เงินทุนของตนเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541

ในปี พ.ศ. 2543 ภายใต้โครงการความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนของมหาวิทยาลัย Deusto
ในเมืองบิลเบา ประเทศสเปน Indigenous Fellowship Programme
ขยายขอบเขตออกไปเพื่ออบรมผู้รับทุนจากละตินอเมริกาด้วย ผู้รับทุน 4
คนจากประเทศอาร์เจนตินา ชิลี โคลัมเบีย
และเปรูเข้าอบรมในหลักสูตรสิทธิมนุษยชนที่มหาวิทยาลัย Deusto เป็นเวลา 3 เดือน
และได้ไปฝึกงานต่ออีก 2 เดือนที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนในกรุงเจนีวา

ข้อมูลและใบสมัครของ Indigenous Fellowship Programme อยู่ในเว็บไซต์ของ OHCHR
www.unhchr.ch หรือติดต่อไปที่

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights

Indigenous Project Team

1211 Geneva 10

Switzerland

Fax: 41-22-917-9010

กองทุนทรัสต์แห่งสหประชาชาติเพื่อทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลก

กองทุนอาสาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Voluntary Fund)
เพื่อทศวรรษสากลแห่งชนพื้นเมืองโลกก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2538
โดยเลขาธิการใหญ่ของสหประชาชาติ ทั้งนี้
เพื่อรับทุนอุดหนุนและบริหารกองทุนที่ได้รับจากเงินช่วยเหลือโดยสมัครใจจากรัฐบาล
องค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาล และองค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันเอกชนและบุคคลต่างๆ
เพื่อเป็นเงินทุนสนับสนุนการดำเนิน โครงการและแผนงานของทศวรรษ

หนึ่งในภารกิจของผู้ประสานงานของทศวรรษหรือข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
คือส่งเสริมการพัฒนาโครงการและแผนงานที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนอาสาเพื่อทศวรรษ
การออกแบบโครงการ/แผนงานเหล่านี้ต้องร่วมดำเนินการกับรัฐบาลและรับฟังข้อคิดเห็นของชนพื้น
เมืองและหน่วยงานของยูเอ็นที่เกี่ยวข้องด้วย ในปี พ.ศ. 2539
ข้าหลวงใหญ่ได้ตั้งกลุ่มที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยชนพื้นเมืองเพื่อให้คำชี้แนะเกี่ยวกับโครงการต่างๆ
สำหรับกองทุน

กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน

โครงการเงินช่วยเหลือแก่ชุมชนและเอ็นจีโอชนพื้นเมือง

ผู้รับผลประโยชน์

กองทุนให้การสนับสนุนแก่ชนพื้นเมือง ชุมชนและองค์กรต่างๆ เอ็นจีโอ
และสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นที่เหมือนกัน
ซึ่งขอรับเงินอุดหนุนสำหรับการดำเนิน โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทศวรรษ
โดยเฉพาะ โครงการและกิจกรรมที่เพิ่มความเข้มแข็งกับองค์กรชนพื้นเมืองผ่านการศึกษา
อบรมเรื่องสิทธิมนุษยชน และเสริมสร้างขีดความสามารถ
องค์กรเหล่านี้ควรเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรและมีขีดความสามารถในการระดมเงินทุนจากแหล่ง
อื่นด้วย

จุดมุ่งหมายหลักของกิจกรรม

- แผนกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของทศวรรษและข้อเสนอแนะของปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง
- เพิ่มความเข้มแข็งกับโครงสร้างและระเบียบปฏิบัติขององค์กรชนพื้นเมืองผ่านการให้ความรู้ฝึกอบรม และสร้างจิตสำนึก โดยให้ความเคารพกับขนบประเพณีดั้งเดิมในเวลาเดียวกัน
- ให้ความรู้และฝึกอบรมเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิของชนพื้นเมือง
- ข้อมูลเกี่ยวกับชนพื้นเมืองและทศวรรษสากล
- การสื่อสารระหว่างระบบยูเอ็นและชนพื้นเมืองและในหมู่ชนพื้นเมือง
- ความคิดริเริ่มในการระดมทุนเพื่อสนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์ของทศวรรษ

หลักเกณฑ์

- โครงการควรเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและสิทธิของชนพื้นเมือง คุ้มครอง
- โครงการควรมีประโยชน์โดยตรงกับชนพื้นเมืองทั่วโลก
- โครงการควรจัดทำโดยชนพื้นเมืองหรือได้รับการสนับสนุนหรือคำปรึกษาจากชนพื้นเมือง
- การพิจารณาโครงการจะคำนึงถึงสัดส่วนที่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง
- โครงการจากพื้นที่ด้อยพัฒนาในภูมิภาคต่างๆ จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

สนใจสมัครเพื่อขอรับเงินทุนเพื่อสนับสนุนโครงการ โปรดติดต่อ

The Trust Funds Unit UNVF for the International Decade of the World's Indigenous People 1211 Geneva 10 Switzerland Fax: 41-22-917-9017 Website: www.unhchr.ch

เวิร์กชอปและสัมมนา

กองทุนอาสาจัดเวิร์กชอปและสัมมนามากมายภายใต้กรอบของทศวรรษสากล ได้แก่
เวิร์กชอปสำหรับนักหนังสือพิมพ์ที่เป็นคนพื้นเมือง จัดขึ้นที่เมืองมาดริดในเดือนมกราคม 2541

เวิร์กช็อปเรื่องการศึกษาระดับ	อุดมศึกษาและชนพื้นเมือง
จัดขึ้นที่ประเทศคอสตาริกาในเดือนมิถุนายน/กรกฎาคม	2542
เวิร์กช็อปเรื่องเด็กและเยาวชนที่เป็นชนพื้นเมือง	จัดขึ้นที่กรุงเจนีวาในเดือนกรกฎาคม
2543	
เวิร์กช็อปเรื่องสื่อมวลชนคนพื้นเมือง	จัดขึ้นที่บูเอโนสไอเรสในกรุงนิวยอร์กในเดือนธันวาคม
2543	
เวิร์กช็อปเรื่อง	
“การเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มสร้างสรรค์และรักสันติในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยและ	
ชนพื้นเมือง จัดขึ้นที่เมืองกิดาล ประเทศมาลีในเดือนมกราคม	2544

คำบรรยายเกี่ยวกับเวิร์กช็อปเรื่องสื่อมวลชนคนพื้นเมือง	2
ครั้งกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมประเภทนี้	

เวิร์กช็อปเรื่องสื่อมวลชนคนพื้นเมือง

นักหนังสือพิมพ์ที่เป็นคนพื้นเมืองและผู้แทนจากทบวงการของยูเอ็นและสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้องร่วม
อบรมในเวิร์กช็อปสำหรับสื่อสารมวลชนที่เป็นคนพื้นเมืองในเมืองมาดริดเมื่อปี พ.ศ. 2541
ในวันสุดท้าย

ผู้เข้าอบรมเสนอแนะว่าสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนควรได้รับการร้องขอให้จัดการอบรม
เชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2

สำหรับผู้ทำงานในแวดวงสื่อสารมวลชนที่เป็นคนพื้นเมืองภายใต้ความร่วมมือจากนักหนังสือพิมพ์
ที่เป็นคนพื้นเมือง เพื่อศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาในเวิร์กช็อปที่มาดริด
และจัดেলাและรับรองแผนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสื่อมวลชนที่เป็นคนพื้นเมือง

เวิร์กช็อปเพื่อสื่อมวลชนคนพื้นเมืองครั้งที่	2
ซึ่งจัดขึ้นที่สำนักงานใหญ่ของยูเอ็นในกรุงนิวยอร์กเมื่อเดือนธันวาคม	2543
ได้รับความร่วมมือจากแผนกข้อมูลสาธารณะของสหประชาชาติ	
จุดมุ่งหมายของเวิร์กช็อปครั้งนี้คือศึกษาวิธีการส่งเสริมสิทธิและวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองผ่านสื่อ	
มวลชน	
และออกแบบแผนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสื่อมวลชนคนพื้นเมืองระหว่างทศวรร	

ขสากลแห่งชนพื้นเมืองโลกและภายหลังจากนั้น
 การอบรมเชิงปฏิบัติการดึงดูดผู้แทนของสื่อมวลชนที่เป็นคนพื้นเมืองและสื่อมวลชนหลัก
 รวมทั้งผู้แทนจากทบวงการชองยูเอ็น และสถาบันและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
 ผู้เข้าอบรมร่วมอภิปรายประเด็นต่างๆ เช่น ความ สัมพันธระหว่างชนพื้นเมืองและสื่อมวลชนหลัก
 ชนพื้นเมืองและสื่อใหม่ๆ และความร่วมมือระหว่างสหประชาชาติและสื่อมวลชน
 ผู้เข้าอบรมให้ข้อเสนอแนะหลายประการสำหรับแผนปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่
 สื่อมวลชนคนพื้นเมือง
 (ข้อเสนอแนะเหล่านี้ปรากฏอยู่ในรายงานของเวิร์กชอปที่ยื่นให้แก่คณะทำงานว่าด้วยประชากรชน
 พื้นเมืองในสมัยประชุมเดือนกรกฎาคม 2544)

แผ่นพับที่ 8

ILO และชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม

การประชุมแรงงานระหว่างประเทศ

อนุสัญญา ILO ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. 2532 (ILO 169)

อนุสัญญา ILO ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. 2500 (ILO 107)

โครงการส่งเสริมนโยบายของ ILO ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

โครงการ INDISCO

สาระสำคัญ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศเป็นทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็นที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมืองมากที่สุด โดยเฉพาะสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ILO แสดงบทบาทเป็นผู้นำในการกำหนดมาตรฐานสากลที่ครอบคลุมมากสำหรับสิทธิของชนพื้นเมืองด้วยการรับรองเครื่องมือต่างๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. 2532 (ILO 169)

ILO คืออะไร

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization – ILO) ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2462 เป็นทบวงการชำนัญพิเศษของระบบยูเอ็นที่เก่าแก่ที่สุด เลกเช่นทบวงการชำนัญพิเศษอื่น ILO มีกฎข้อบังคับ สมาชิก หน่วยงานกำกับดูแล งบประมาณ และพนักงานของตนเอง และองค์การมีความร่วมมือกับสหประชาชาติในหลายด้านที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

ระบบการกำกับดูแลของ

ILO

ประสานการทำงานกับระบบการกำกับดูแลบางระบบที่ก่อตั้งขึ้นตามข้อกำหนดของเครื่องมือสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น เช่น คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (Committee for the Elimination of Racial Discrimination) และคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Committee for the Elimination of Discrimination Against Women) ILO

มีส่วนร่วมในการประชุมของยูเอ็นที่ให้ความสำคัญกับประเด็นชนพื้นเมือง

รวมทั้งคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights)

และคณะอนุกรรมการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Sub-Commission on the Promotion and Protection of Human Rights) ILO

เป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมปรึกษาหารือระหว่างทบวงการของยูเอ็นเรื่องประเด็นชนพื้นเมือง โดยการประชุมนี้จัดขึ้นที่กรุงเจนีวา

ภาระหน้าที่ของ

ILO

ประกอบด้วยการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศเพื่อยกระดับสภาพการทำงานและความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วโลก

มาตรฐานเหล่านี้มีรูปแบบเป็นอนุสัญญาและข้อเสนอแนะที่กำหนดมาตรฐานสากลขั้นต่ำที่ครอบคลุม

หลากหลายประเด็นที่เกี่ยวกับการทำงาน รวมทั้งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในสถานที่ทำงาน เช่น สิทธิในการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิได้รับค่าแรงเท่ากันสำหรับการทำงานที่มีคุณค่าเท่ากัน การจัดแรงงานบังคับ (forced labour) และแรงงานเด็ก และสิทธิในการสมาคม (freedom of association) และการเจรจาต่อรองร่วม (collective bargaining) เมื่อรัฐบาลให้สัตยาบันแล้ว อนุสัญญา ILO ทำให้เกิดพันธกรณีที่มีผลผูกพันตามกฎหมายกับรัฐบาลนั้น ปกติข้อเสนอแนะของ ILO

เป็นส่วนเสริมของอนุสัญญาซึ่งผนวกเข้ากับบทบัญญัติของอนุสัญญาและกำหนดเป็นรายละเอียดแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้อนุสัญญา ข้อเสนอแนะไม่ใช่สนธิสัญญาระหว่างประเทศ แต่เป็นพันธกรณีที่ไม่มีผลผูกพันสำหรับการพัฒนาและดำเนินนโยบายและแนวทางปฏิบัติระดับชาติ

เมื่อเปรียบเทียบกับทบทวนการต่างๆ ในระบบยูเอ็น โครงสร้างของ ILO มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ILO เป็นองค์การระหว่างประเทศเพียงองค์การเดียวที่ก่อตั้งโดยรัฐบาล โดยมีผู้แทนของนายจ้างและคนงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหมดขององค์การ ระบบไตรภาคีนี้ช่วยให้ผู้แทนของนายจ้างและองค์กรลูกจ้างสามารถมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ วินิจฉัย และตัดสินใจทุกอย่างของ ILO โดยทุกฝ่ายมีฐานะที่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ผู้แทนของรัฐบาลมีส่วนร่วมด้วย

โครงสร้างไตรภาคีของ ILO สะท้อนอยู่ในองค์ประกอบของการประชุมแรงงานระหว่างประเทศ

(International Labour Conference – ILC) ILC

ซึ่งเป็นการประชุมใหญ่ที่จัดประชุมที่กรุงเจนีวาในเดือนมิถุนายนของทุกปี

เป็นเวทีระดับโลกสำหรับการอภิปรายประเด็นทางด้านสังคมและแรงงาน คณะผู้แทน 4 คนจากรัฐสมาชิกของ ILO จำนวน 175 รัฐเดินทางมาเข้าร่วมการประชุมทุกปี คณะผู้แทนแต่ละคณะประกอบด้วยผู้แทนรัฐบาล 2 คน ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง 1 คน และผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง 1 คน ซึ่งอาจจะมีที่ปรึกษาด้านวิชาการเดินทางมาด้วยแล้วแต่กรณี คณะผู้แทนแต่ละคณะอาจกล่าวปราศรัย

และสมาชิกของคณะผู้แทนสามารถลงคะแนนเสียงอย่างเป็นเอกเทศ

ซึ่งหมายความว่าลูกจ้างและนายจ้างต่างมีเสียงเท่ากับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและแผนงานของ ILO กิจกรรมของการประชุมประกอบด้วย การเลือกตั้งคณะผู้บริหาร รับรองแผนงาน และลงมติเห็นชอบกับงบประมาณของ ILO ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสมาชิก นอกจากนี้ ILO ผ่านมติเห็นชอบกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศในรูปของอนุสัญญาและข้อเสนอแนะ

ผ่านมติเพื่ออนุมัตินโยบายและกิจกรรมทั่วไปของ ILO

และตกลงใจว่าจะยอมรับรัฐสมาชิกใหม่หรือไม่

คณะผู้ว่าการ (Governing Body) เป็นคณะผู้บริหารสูงสุดของ ILO ที่พบปะกันปีละ 3 ครั้งในกรุงเจนีวา ในเดือนมีนาคม มิถุนายน (หลังจาก ILC) และพฤศจิกายน เช่นเดียวกับ ILC คณะผู้ว่าการมีโครงสร้างแบบไตรภาคี ประกอบด้วยสมาชิกสามัญ (full member) จำนวน 56 คน (ผู้แทนรัฐบาล 28 คน นายจ้าง 14 คน ลูกจ้าง 14 คน) สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศในกรุงเจนีวา ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักเลขาธิการของ ILO เตรียมเอกสารและรายงานที่ใช้ในการประชุมและสัมมนาขององค์การ (เช่น รายงานทั่วไปของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการประยุกต์ใช้มาตรฐานซึ่งส่งไปให้คณะผู้ว่าการและคณะกรรมการของ ILO ฯลฯ) สำนักงานแรงงานฯ จัดทำโปรแกรมความร่วมมือทางวิชาการที่สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อกำหนดมาตรฐานของ ILO อีกด้วย และมีแผนกหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ รวมทั้งแผนกต่างๆ ที่รับผิดชอบกิจกรรมของนายจ้างและลูกจ้าง

ILO และประเด็นชนพื้นเมือง

ILO

เป็นองค์กรระหว่างประเทศองค์กรแรกๆ ที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาชนพื้นเมืองอย่างรอบด้านและดำเนินงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ทศวรรษ 1920 กิจกรรมของ ILO ในส่วนของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองแบ่งเป็นกิจกรรมหลัก 2 ประเภท ได้แก่ การส่งเสริมและกำกับดูแลอนุสัญญาฉบับที่เกี่ยวกับชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง และแผนงานความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อยกระดับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

การกำหนดมาตรฐานสำหรับสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

ILO รับผิดชอบเครื่องมือระหว่างประเทศเพียง 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองโดยเฉพาะ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. 2500 (Indigenous and Tribal Populations Convention, 1957) (ILO 107) และอนุสัญญาว่าด้วยประชากรชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. 2532 (Indigenous and Tribal

Populations Convention, 1989) (ILO 169) ในปัจจุบัน อนุสัญญา 107 ปิดรับการให้สัตยาบันแล้ว แต่ยังค้างใช้บังคับได้ตามกฎหมายสำหรับประเทศที่ได้ให้สัตยาบันไปแล้ว

แต่ยังไม่ให้สัตยาบันอนุสัญญา 169 ณ วันที่ 1 มกราคม 2544 รัฐสมาชิก 14 รัฐได้ให้สัตยาบันอนุสัญญา 169 และอีกหลายประเทศกำลังพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจัง อนุสัญญาทั้งสองฉบับกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง และเป็นพันธกรณีที่มีผลผูกพันกับรัฐสมาชิกที่ให้สัตยาบัน

อนุสัญญา ILO 107 ที่ผ่านมติเห็นชอบในปี พ.ศ. 2500 เป็นเครื่องมือระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาครอบคลุมเครื่องมือแรก ซึ่งกำหนดสิทธิของประชากรชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองและพันธกรณีของรัฐที่ให้สัตยาบัน แม้ว่าอนุสัญญา 107 ถือว่าเป็นความก้าวหน้า อนุสัญญานี้ใช้ภาษาที่สื่อความเหนือชั้นกว่า ในข้อ 1(1)(ก) กล่าวถึงประชากรเหล่านี้ทำนองว่า “ก้าวหน้าน้อยกว่า (less advanced)” และส่งเสริมแนวทางปรับให้เข้ากันของสังคม (assimilationist) ในยุคคริสต์ทศวรรษ 1980 สหประชาชาติได้รับรายงานผลการศึกษามาร์ตินเชส โคโบ (อ่านแผ่นพับที่ 2 เรื่อง “ชนพื้นเมือง ยูเอิน และสิทธิมนุษยชน”) และมีการจัดตั้งคณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations) เพื่อเป็นเวทีให้ชนพื้นเมืองแสดงทัศนะของตน หลายปีต่อมาหลังจากอนุสัญญา 107 ผ่านการรับรอง ข้อจำกัดของอนุสัญญา 107 เด่นชัดมากขึ้นและกลุ่มชนพื้นเมืองเริ่มเรียกร้องให้มีการกำหนดมาตรฐานสากลใหม่

อนุสัญญา ILO 169

ในปี พ.ศ. 2529 ข้อห่วงใยเรื่องการใช้นโยบายรวมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (integrationist) ของอนุสัญญา 107 กระตุ้นให้ ILO เริ่มดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอนุสัญญา ในปี พ.ศ. 2531 และ 2532 ILO ยกร่างอนุสัญญาใหม่ นั่นคือ อนุสัญญาว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง (ILO 169) เช่นเดียวกับอนุสัญญาที่มีอยู่ก่อน อนุสัญญา 169 กำหนดสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองและภาระหน้าที่ในการให้สัตยาบันของรัฐ อนุสัญญา 169 ยึดถือแนวทางว่าวัฒนธรรมและสถาบันของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองต้องได้รับการเคารพ และประชากรกลุ่มนี้ถือสิทธิในการดำรงอยู่ตลอดไปในสังคมของชาติ เพื่อสร้างสถาบันของตนเองและกำหนดเส้นทางการพัฒนาของตนเอง อนุสัญญา ILO 169 เรียกร้องให้รัฐบาลปรึกษาหารือกับประชาชนที่เกี่ยวข้องเรื่องมาตรการทางกฎหมายและการปกครอง

ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับพวกเขาและกำหนดสิทธิของประชาชนกลุ่มนี้ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง

ถ้อยคำฉบับเต็มของอนุสัญญา ILO 169 ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ของ ILO www.ilo.org บทบัญญัติบางข้อที่สำคัญที่สุดมีดังนี้

ข้อ 4 – กำหนดให้รัฐที่ให้สัตยาบันออกมาตรการพิเศษเพื่อคุ้มครองบุคคล สถาบัน ทรัพย์สิน แรงงาน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของ ชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

ข้อ 5 – เพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญา กำหนดให้รัฐที่ให้สัตยาบันยอมรับและสงวนรักษาคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา และจิตวิญญาณของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง และการบูรณาการของคุณค่า วิถีปฏิบัติ และสถาบันของพวกเขา

ข้อ 6 – กำหนดให้ นอกเหนือจากกรณีอื่น รัฐที่ให้สัตยาบันปรึกษาหารือกับชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองโดยใช้กระบวนการที่เหมาะสม โดยเฉพาะสถาบันที่เป็นตัวแทน เมื่อกำลังพิจารณามาตรการทางกฎหมายและการปกครองที่อาจส่งผลกระทบโดยตรงกับพวกเขา ทั้งนี้ รัฐควรกำหนดแนวทางพัฒนาสถาบันของตนสำหรับประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 7 – กำหนด นอกเหนือจากกรณีอื่น สิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในการตัดสินใจกำหนดสิ่งจำเป็นเร่งด่วนของตน สำหรับกระบวนการพัฒนาและควบคุมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตน และกำหนดพันธกรณีของรัฐที่ให้สัตยาบันในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของดินแดนที่ประชาชนเหล่านี้อาศัยอยู่

ข้อ 8 – กำหนดให้รัฐพึงคำนึงถึงขนบธรรมเนียมและกฎหมายจารีตประเพณีของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองเมื่อบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับแห่งชาติกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง

กำหนดให้รัฐบาลพึงเคารพความสำคัญที่มีความหมายพิเศษกับคุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในแง่ความสัมพันธ์กับที่ดินหรือดินแดนที่พวกเขาครอบครอง

กำหนดให้รัฐที่ให้สัตยาบันพึงยอมรับในกรรมสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของที่ดินที่ประชาชนที่เกี่ยวข้องครอบครองแต่เดิม

และรัฐพึงกำหนดกฎระเบียบในระบบกฎหมายแห่งชาติอย่างเพียงพอ

เพื่อแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิในที่ดินของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรฐานที่กำหนดในอนุสัญญา

169

กำหนดกรอบพื้นฐานสำหรับการคุ้มครองชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศหลายองค์กร เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme – UNDP) และธนาคารโลกอ้างอิงอนุสัญญา 169 เมื่อกำลังพัฒนานโยบายและแผนงานที่มีผลกระทบต่อชนพื้นเมือง ในขณะที่อนุสัญญา ILO 169 กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

มีหลายกรณีที่อนุสัญญากำหนดพันธกรณีขั้นพื้นฐาน

โดยยินยอมให้รัฐที่ให้สัตยาบันแต่ละรัฐตัดสินใจเลือกมาตรการจำเพาะที่จะนำไปใช้ และตามภาษาที่ใช้ในอนุสัญญาลับอื่นของ ILO โดยกำหนดเป็นมาตรฐานสากลขั้นต่ำ (minimum international standards) บทบัญญัติหลายข้อในอนุสัญญากำหนดหลักเกณฑ์ด้วยการใช้ถ้อยคำว่า “ตามความเหมาะสม” “ตามความเป็นจริง” “เท่าที่ปฏิบัติได้” หรือ “เท่าที่จะเป็นไปได้” ถ้อยคำเหล่านี้ทำให้อนุสัญญามีความยืดหยุ่น

ถึงแม้ว่าผู้วิจารณ์บางคนกล่าวว่าถ้อยคำเช่นนี้อาจส่งผลให้เกิดข้อจำกัดหรือความคลุมเครือกับพันธกรณีของรัฐที่ให้สัตยาบัน

ในขณะที่รัฐที่ให้สัตยาบันมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การยอมรับมาตรฐานสากลที่ระบุในอนุสัญญาก็เพิ่มขึ้นด้วย

มีประเทศอีกจำนวนหนึ่งที่กำลังอยู่ในขั้นตอนของการให้สัตยาบันหรือพิจารณาให้สัตยาบันกับอนุสัญญา 169 นอกจากนี้ มีเครื่องมืออื่นของ ILO

จำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองด้วยเช่นกัน ได้แก่

- อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับ พ.ศ. 2473 (Forced Labour Convention, 1930 (ILO 29) ซึ่งกำหนดข้อห้ามในการใช้แรงงานที่ถูกบังคับ
- อนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและประกอบอาชีพ) พ.ศ. 2501 (Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958) (ILO 111) ซึ่งกำหนดหลักการเรื่องโอกาสและการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในการจ้างงานและประกอบอาชีพ และห้ามการเลือกปฏิบัติที่ดั่งบนพื้นฐานเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติกำเนิดและสังคมเดิม
- อนุสัญญาว่าด้วยองค์กรลูกจ้างจากชนบท พ.ศ. 2518 (Rural Workers' Organizations Convention, 1975) (ILO 141) ซึ่งกำหนดสิทธิของแรงงานจากชนบทในการก่อตั้งและเป็นสมาชิกขององค์กรที่ตนเลือกโดยสมัครใจ
- อนุสัญญาว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พ.ศ. 2518 (Human Resources Development Convention, 1975) (ILO 142) ซึ่งส่งเสริมการให้คำแนะนำและการฝึกอบรมวิชาชีพ
- อนุสัญญาว่าด้วยการเพาะปลูกพืชไร่ พ.ศ. 2501 (Plantations Convention, 1958) (ILO 110) ซึ่งวางระเบียบควบคุมการว่าจ้างคนงานทำงานในไร่และมีข้อกำหนดที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น ค่าจ้าง การรักษาพยาบาล ที่อยู่อาศัย และการพิทักษ์สิทธิของมารดา
- อนุสัญญาว่าด้วยอายุขั้นต่ำ พ.ศ. 2516 (Minimum Age Convention, 1973) (ILO 138) ซึ่งกำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับการทำงานแรงงาน
- อนุสัญญาว่าด้วยรูปแบบการใช้แรงงานเด็กที่เลวร้ายที่สุด พ.ศ. 2542 (Worst Forms of Child Labour Convention, 1999) (ILO 182) ซึ่งห้ามรูปแบบการใช้แรงงานเด็กที่มีการกระทำทารุณอย่างชัดเจน

หน่วยงานกำกับดูแลของ ILO และสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

นอกจากการกำหนดมาตรฐานแรงงานสากล ILO
กำกับดูแลการดำเนินการ โดยรัฐสมาชิกเพื่อบังคับใช้อนุสัญญาที่ได้รับสัตยาบันในแง่การออกกฎหมายและการปฏิบัติ ข้อ 22 ของระเบียบข้อบังคับของ ILO
กำหนดให้รัฐสมาชิกส่งรายงานเกี่ยวกับอนุสัญญาที่ได้รับสัตยาบันไปให้สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ
โดยชี้แจงถึงมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญาที่ให้สัตยาบันแล้ว
จากนั้นคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการปรับใช้อนุสัญญาและข้อเสนอแนะของ ILO (ILO

Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations) จะตรวจสอบรายงานที่รัฐสมาชิกส่งไปให้ คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยนักกฎหมายอิสระจำนวน 20 คนจากทั่วโลกและจัดประชุมปีละครั้งในกรุงเจนีวา

เพื่อตรวจสอบการปรับใช้อนุสัญญาที่รัฐสมาชิกให้สัตยาบัน

คณะกรรมการส่งข้อคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรที่สะท้อนผลการพิจารณาของคณะกรรมการไปให้ รัฐบาล ข้อคิดเห็นเหล่านี้อาจเป็นการร้องขอโดยตรงหรือข้อสังเกต ตามนัยของถ้อยคำนี้ การร้องขอโดยตรง (direct request) เป็นการขอข้อมูลเกี่ยวกับบางประเด็น ซึ่งเป็นหนังสือที่ส่งตรงถึงรัฐบาลและไม่ถูกตีพิมพ์ ข้อสังเกตอาจมีคำขอข้อมูลรวมอยู่ด้วย แต่โดยมากข้อสังเกตเป็นการสะท้อนถึงผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและสาระัตถะของข้อคิดเห็นขององค์กรนายจ้างและองค์กรลูกจ้าง

ข้อสังเกตของคณะกรรมการเกี่ยวกับการปรับใช้อนุสัญญาที่ได้รับสัตยาบันตีพิมพ์อยู่ในรายงานประจำปี

ซึ่งถูกนำไปพิจารณาในการประชุมแรงงานระหว่างประเทศประจำปีโดยคณะกรรมการไตรภาคีว่าด้วยการปรับใช้มาตรฐาน (Committee on Application of Standards) รัฐที่ให้สัตยาบันต้องรายงานการปรับใช้อนุสัญญา ILO 107 และ 169 ทุกๆ 5 ปี แต่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญของ ILO อาจขอให้รัฐยื่นรายงานฉบับเฉพาะกาลให้ก่อน โดยเฉพาะกรณีที่มีข้อห่วงใยที่เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ถึงแม้ว่าอนุสัญญา 169 ไม่มีข้อกำหนดเรื่องนี้ ILO สนับสนุนให้รัฐบาลปรึกษาหารือกับองค์กรของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้อง มาตรการของรัฐที่ออกมาเพื่อรองรับอนุสัญญา 169 และการจัดทำรายงานที่ส่งให้ ILO ขณะนั้นนอร์เวย์เป็นเพียงประเทศเดียวที่ยินยอมให้ชนพื้นเมืองเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการจัดทำรายงาน รัฐบาลของนอร์เวย์ส่งรายงานเกี่ยวกับการปรับใช้อนุสัญญา 169 ไปให้รัฐสภาของซามิ (Saami)

และองค์กรนายจ้างและองค์กรลูกจ้างระดับประเทศเพื่อขอความคิดเห็นจากพวกเขา

จากนั้นจึงส่งรายงานไปให้หน่วยงานกำกับดูแลของ ILO เพื่อเป็นการสนองการร้องขอของรัฐบาลของนอร์เวย์ ILO

เปิดการเสวนากับรัฐสภาของซามิอย่างเปิดเผย

ซึ่งช่วยให้รัฐสภามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามอนุสัญญา 169 อย่างจริงจัง

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญของ ILO

สนับสนุนให้รัฐที่ให้สัตยาบันพัฒนากลไกที่เหมาะสมเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองในการปรับใช้อนุสัญญาให้เป็นประโยชน์

ระเบียบการร้องทุกข์ของ ILO

ระบบกำกับดูแลของ ILO ไม่รองรับการยื่นคำร้องโดยบุคคลหรือเอ็นจีโอทั่วไป
รวมทั้งองค์กรชนพื้นเมือง อย่างไรก็ตาม ระบบกำกับดูแลของ ILO
มีระเบียบการร้องทุกข์ที่อาจนำไปใช้โดยองค์กรนายจ้างและองค์กรลูกจ้างในนามขององค์กร
ชุมชน หรือบุคคลที่เป็นชนพื้นเมือง

ข้อ 24 ของระเบียบข้อบังคับของ ILO
กำหนดว่าองค์กรนายจ้างหรือองค์กรลูกจ้างระดับชาติหรือระหว่างประเทศอาจยื่น
“ถ้อยแถลงข้อเท็จจริง (representation)” กับ ILO
โดยอ้างเหตุว่ารัฐสมาชิกไม่ปฏิบัติตามหรือไม่ดำเนินการอย่างเพียงพอเพื่อให้มีการปรับใช้อนุสัญญา
ที่รัฐสมาชิกได้ให้สัตยาบัน ถ้อยแถลงข้อเท็จจริงเป็นไปตามข้อกำหนดในข้อ 24
คณะกรรมการของ ILO
จะประกาศรับคำร้องและมอบหมายให้คณะกรรมการไต่สวนตรวจสอบถ้อยแถลงข้อเท็จจริง
สำเนาของถ้อยแถลงข้อเท็จจริงถูกส่งไปให้รัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีโอกาสที่จะชี้แจงคำกล่าวหา
หลังจากตรวจสอบเรื่องราวแล้ว
คณะกรรมการไต่สวนจะยื่นรายงานให้แก่คณะกรรมการเพื่อมีมติรับรอง ตามหลักเกณฑ์ทั่วไป
รายงานประกอบด้วยข้อสรุปและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
ถ้าคณะกรรมการไต่สวนตัดสินว่ามีปัญหาการปรับใช้อนุสัญญา
โดยทั่วไปคณะกรรมการจะกำหนดให้รัฐบาลดำเนินการมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหา นอกจากนี้
คณะกรรมการอาจขอให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญติดตามสถานการณ์เพื่อควบคุมให้รัฐบาลดำเนินมา
ตรการที่จำเป็นเพื่อปรับใช้ข้อ เสนอแนะของคณะกรรมการไต่สวน เมื่อต้นปี พ.ศ. 2544
มีการยื่นถ้อยแถลงข้อเท็จจริงในข้อ 24 เกี่ยวกับการปรับใช้อนุสัญญา 169
เพื่อกล่าวหาประเทศโบลิเวีย โคลัมเบีย เดนมาร์ก เอกวาดอร์ เม็กซิโก และเปรู

ชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองอาจรายงานข้อห่วงใยของตนกับ ILO
ด้วยการส่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญาที่รัฐสมาชิกให้สัตยาบันแล้วให้แก่
สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศในกรุงเจนีวาโดยตรง ข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บไว้ในแฟ้มประเทศ
และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญอาจพิจารณาเรื่องนี้ระหว่างการประชุมประจำปี

โปรแกรมความร่วมมือทางวิชาการของ ILO และชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

ILO ดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการจำนวนหนึ่งซึ่งมุ่งเน้นชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง
กิจกรรมเหล่านี้ประกอบด้วยโครงการส่งเสริมนโยบายของ ILO
ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองและโปรแกรม ILO-INDISCO
รวมทั้งกิจกรรมตามแผนงานระดับประเทศและภูมิภาคอีกจำนวนหนึ่ง โครงการ โปรแกรม
และกิจกรรมเหล่านี้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองอย่างแข็งขันในทุกกระ
ดับของการดำเนินโครงการและการตัดสินใจ
เริ่มตั้งแต่การออกแบบโครงการไปจนถึงการดำเนินโครงการและการประเมินผล

โครงการส่งเสริมนโยบายของ ILO ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

โครงการส่งเสริมนโยบายของ ILO ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง (“โครงการ”)
ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 และได้รับทุนอุดหนุนจาก Danish International Development
Assistance (DANIDA)
วัตถุประสงค์หลักของโครงการนี้คือส่งเสริมความตระหนักถึงมาตรฐานของ ILO
ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง กระตุ้นให้มีการปรับใช้หลักการที่เกี่ยวข้อง
และเสริมสร้างขีดความสามารถของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในการมีส่วนร่วมในกระบวนการ
พัฒนาที่มีผลต่อตน การบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้เกิดขึ้นได้ด้วยการให้คำแนะนำด้านนโยบาย
การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา และการฝึกอบรมผ่านโปรแกรมทุนฝึกงาน Indigenous
Fellowship Programme กระจายข้อมูลทางสิ่งพิมพ์และสื่ออื่นๆ
และจัดโปรแกรมแลกเปลี่ยนระหว่างชนพื้นเมือง-ชนพื้นเมือง โครงการนี้
ซึ่งมุ่งเน้นภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้และแอฟริกาเป็นพิเศษ
บริหารโดยชนพื้นเมืองและมีส่วนร่วมจากรัฐบาล ทบวงการของยูเอ็น เอ็นจีโอ
และองค์กรของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง
โครงการกำลังก้าวเข้าสู่การดำเนินกิจกรรมในระยะใหม่สำหรับปี พ.ศ. 2543-2546 ในระยะนี้
โครงการจะต่อ ยอดจากรากฐานที่มั่นคงซึ่งได้พัฒนามาจากกิจกรรม
ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองที่ผ่านมาของโครงการ

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้

โครงการมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกี่ยวกับนโยบายจำนวนหนึ่ง
รวมทั้งการให้คำแนะนำด้านนโยบายแก่ Lao National Front for Construction
ซึ่งเป็นผู้ประสานงานหลักสำหรับประเด็นชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศลาว ณ

ประเทศนี้ โครงการกำกับดูแลการวิจัยเรื่อง Policy Study on Ethnic in Rural Development ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งแผนงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติที่ได้รับการสนับสนุนจาก UNDP ในลักษณะเดียวกัน

โครงการได้รับการร้องขอจากรัฐบาลไทยเพื่อเสนอคำแนะนำด้านนโยบายในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง นอกจากนี้โครงการได้ให้คำแนะนำด้านนโยบายแก่รัฐบาลของกัมพูชาในส่วนของการพัฒนาประชาชนบนพื้นที่สูงแห่งชาติอีกด้วย

โครงการได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างขีดความสามารถเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเสวนาระหว่างรัฐบาลของกัมพูชาและชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของนโยบายแห่งชาติ

ส่วนในประเทศอินเดียและเวียดนาม กิจกรรมของโครงการถูกปรับให้มีขนาดเล็กลง โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองและองค์กรที่ทำงานกับประเด็นที่สัมพันธ์กัน ในอินเดีย กลยุทธ์แบ่งเป็น 2 ด้าน นั่นคือ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของสตรีชนเผ่าพื้นเมืองในการจัดการกับประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตน เช่น สุขอนามัย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา และสิทธิตามกฎหมาย และเพื่อปรับปรุงการประสานงานระหว่างองค์กรและเครือข่ายสตรีในท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้พวกเขาถ่ายทอดข้อห่วงใยของตนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในเวียดนาม โครงการให้ความ

สำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและปัญหาเรื่องความมั่นคงของอาหาร โครงการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการะการงานของสตรีในชุมชนของชนกลุ่มน้อยมีจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาแนวทางที่เน้นการประสานงานเพิ่มขึ้นในส่วนการจัดการแก้ไขปัญหาของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในเวียดนาม คาดว่าในอนาคตจะมีการให้ความช่วยเหลือด้านนโยบายด้วย

ในทวีปแอฟริกา กิจกรรมของโครงการมุ่งเน้นการส่งเสริมหลักการของอนุสัญญา 169 และดึงดูดให้ผู้คนหันมาสนใจประเด็นเรื่องชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง ในประเทศโมร็อกโก โครงการเริ่มดำเนินกิจกรรมสร้างความตระหนักหลายกิจกรรมโดยร่วมมือกับ Tamanut ซึ่งเป็นองค์กรของ Amazigh ที่เน้นกิจกรรมด้านส่งเสริมสิทธิ กิจกรรมเหล่านี้ประกอบด้วยสัมมนาระดับชาติเรื่องอนุสัญญา ILO 169 และสิทธิของชนพื้นเมือง ในแอฟริกาใต้ มีการจัดการประชุม Conference on the Constitutional Accommodation of Vulnerable Indigenous Communities ร่วมกับ Department of Constitutional Development

นอกจากนี้

การศึกษาเพื่อประเมินความจำเป็นที่ดำเนินการโดยโครงการจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับโครงการระดับชาติที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

โครงการให้ความช่วยเหลือเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถโดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการเสวนาอีกด้วย ดังนั้น โครงการจึงร่วมมือกับ African Indigenous Women's Organization ในแอฟริกาตะวันออกในการจัดการประชุมสตรีแห่งแอฟริกาตะวันออก

นอกจากการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องมาตรฐานของ ILO และหลักการของอนุสัญญา 169 การประชุมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการประสานงานระหว่างชนพื้นเมืองและองค์กรสตรีในแอฟริกาตะวันออก ด้วยการให้เวทีสำหรับการแสดงทัศนะของคนที่มั่นคงมากขึ้น

ส่วนในประเทศแคเมอรูนและสาธารณรัฐแอฟริกากลาง

โครงการกำลังประเมินสถานการณ์ของคนงาน

Batwa

โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการปรับใช้หลักการของอนุสัญญา

169

และวางรากฐานสำหรับกิจกรรมเสริมสร้างขีดความสามารถในอนาคต

โปรแกรมแลกเปลี่ยนระหว่างชนพื้นเมือง-

ชนพื้นเมืองมีจุดประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนข้อมูลในหมู่ชนพื้นเมือง

การแลกเปลี่ยนครั้งแรกเกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม 2542 เมื่อผู้แทนของซาน (San) และจุมมา (Jumma) เดินทางไปที่นอร์เวย์เพื่อเยี่ยมชมรัฐสภาของซามิ (Saami) ที่เป็นชาวนอร์เวย์ Nordic Saami Institute และองค์กรสื่อมวลชนของซามิหลายองค์กร ผู้แทนกลุ่มนี้เดินทางต่อไปยังเดนมาร์กเพื่อเยี่ยมชม Greenland Home Rule Government และกระทรวงการต่างประเทศของเดนมาร์ก ด้วยความสำเร็จของการแลกเปลี่ยนครั้งแรก

คาดว่าจะการเดินทางไปทัศนศึกษาเช่นนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของกิจกรรมของโครงการ

โครงการ INDISCO

Inter-regional Programme to Support Self-Reliance of Indigenous and Tribal Communities through Cooperatives and other Self-Help Organizations (INDISCO Programme)

ช่วยเหลือชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในการออกแบบและดำเนินโครงการพัฒนาของตนเอง

เจ้าหน้าที่ของ

ILO-INDISCO

มีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือในกระบวนการพัฒนาและดำเนินโครงการ

แนวคิดหลักของโครงการ INDISCO ประกอบด้วยการสร้างงานและรายได้
การยกระดับสถานะของสตรีชนพื้นเมือง จัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
อนุรักษ์วัฒนธรรมของชนพื้นเมือง และเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรท้องถิ่น

โครงการ INDISCO
สนับสนุนการสร้างสหกรณ์ของชนพื้นเมืองและรูปแบบอื่นของสมาคมช่วยเหลือตัวเองที่สอดคล้อง
กับวัฒนธรรมและปรับให้เหมาะกับชุมชนแต่ละแห่ง ในทวีปเอเชีย ขณะนี้มีการดำเนินโครงการ
INDISCO กว่า 20 โครงการ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากผู้บริจาคกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ Danish Aid,
ประเทศเดนมาร์ก, Canadian International Development Agency, UNDP, Arab Gulf Programme
for UN Development Organizations โครงการอาหารโลก (World Food Programme) และ
Rabobank

โครงการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชนพื้นเมืองในด้านการจ้างงานในชนบท
ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน
การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้หนังสือและพัฒนาหลักสูตรที่เป็นภาษาของชนเผ่า
การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการจัดการดินแดนที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ
การจัดตั้งสถาบันการเงินรายย่อย (micro-finance) การประเมินผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม
และการส่งเสริมระบบภูมิปัญญาท้องถิ่น
เป้าหมายของโครงการเหล่านี้ครอบคลุมชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศอินเดีย
ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม และจะขยายไปยังประเทศบังกลาเทศ กัมพูชา และลาว
ในทวีปแอฟริกา โครงการใหม่ 2 โครงการเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2543
โครงการหนึ่งสำหรับและดำเนินการร่วมกับชนเผ่าปิกมีในประเทศแคเมอรูน
และอีกโครงการหนึ่งสำหรับและดำเนินการร่วมกับชนเผ่ามาซาย (Maasai) ในประเทศแทนซาเนีย

กิจกรรมความช่วยเหลือทางวิชาการอื่นๆ

ILO ดำเนินกิจกรรมความช่วยเหลือทางวิชาการอื่นๆ
หลายกิจกรรมที่ช่วยยกระดับสภาพการทำงานและความเป็นอยู่ของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง
ตัวอย่างเช่น ในประเทศเวเนซุเอลา ILO
ให้คำแนะนำด้านนโยบายแก่คณะกรรมการสิทธิของชนพื้นเมืองของ National Constitutional
Assembly (NCA)
เกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อรับประกันสิทธิร่วมของชนพื้นเมืองในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
ในประเทศเอกวาดอร์

มีการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่ออบรมผู้นำของชนพื้นเมืองเกี่ยวกับเนื้อหาและขอบเขตของ
 อนุสัญญา 169 และการปรับใช้อนุสัญญา ในประเทศเปรู ILO
 ช่วยจัดการสัมมนาเรื่องการคุ้มครองภูมิปัญญาของชนพื้นเมืองและการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม
 (genetic resources) นอกจากนี้ ILO
 บรรลุข้อตกลงกับผู้ตรวจการของรัฐสภาด้านสิทธิมนุษยชนแห่งเปรู (Defensoria del Pueblo)
 เพื่อประเมินนโยบายสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อชนพื้นเมือง
 พัฒนาหลักสูตรอบรมประจำปีสำหรับชนพื้นเมือง
 จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการปรับใช้อนุสัญญา 169
 และจัดทำและพิมพ์เอกสารที่เป็นที่น่าสนใจทั่วไป ในประเทศโบลิเวีย เอกวาดอร์ และเปรู ILO
 สนับสนุนการศึกษาความเป็นไปได้สำหรับแผนงานด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (eco-tourism)
 ในชุมชนของชนพื้นเมือง

ในกรอบการเจรจาสันติภาพและกระบวนการสร้างสันติภาพในประเทศกัวเตมาลา
 สำนักงานพื้นที่ของ ILO ในประเทศคอสตาริกาได้พัฒนาโครงการหลายโครงการ อาทิ 2 โครงการ
 ได้แก่ โครงการ “ชนพื้นเมือง – การลดความยากจนและการพัฒนาระบบประชาธิปไตย”
 และโครงการสิทธิของชนพื้นเมืองและการพัฒนากฎหมายในกัวเตมาลา”
 ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นที่จะต้องสร้างและส่งเสริมการเสวนาและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม
 ที่ต่างกัน โครงการที่สามเรียกว่า “การให้อำนาจทางกฎหมายของชนพื้นเมืองในอเมริกากลาง”
 กำลังสนับสนุนการจัดกิจกรรม Mesa JurP dica หรือ legal roundtable อย่างต่อเนื่อง
 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดทนายความชนพื้นเมืองและทนายความไม่ใช่ชนพื้นเมือง ผู้นำชนพื้นเมือง
 และผู้สนใจให้มารวมตัวกันเพื่ออภิปรายประเด็นเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง

นอกจากกิจกรรมเหล่านี้ ILO
 ได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศในละตินอเมริกาอีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่ ประเทศเบลิซ
 คอสตาริกา ฮอนดูรัส เอลซัลวาดอร์ นิการากัว และปานามา

นอกจากนั้น ILO
 ยังมีแผนงานและกิจกรรมอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เน้นชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองโดยตรง
 แต่มุ่งความสนใจไปที่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง อาทิ โครงการ In-
 Focus Programme on Child Labour (IPEC) และกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการโดย Employment
 Intensive Investment Branch ที่ทำงานเพื่อประชาชนชายขอบของสังคม
 รวมทั้งชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง ในหลายประเทศทั้งในทวีปแอฟริกาและเอเชีย

ติดต่อ ILO

หากคุณประสงค์อยากได้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมของ ILO ที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง เช่น การกิจของ ILO ในการกำหนดมาตรฐานสากลเพื่อคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง โปรดติดต่อเจ้าหน้าที่ของ ILO ต่อไปนี้

Mr Lee Swepston
Equality and Employment Branch
Standards Department
International Labour Office
4 Route des Morillons
CH-1211 Geneva
Switzerland
Tel: (41) 22 799 7151
Fax: (41) 22 799 6344
E-mail: swepston@ilo.org

Ms Anna Torriente
Equality and Employment Branch
Standards Department
International Labour Office
Route des Morillons
22 H-1211 Geneva 22
Switzerland
Tel: 41 22 799 6057
Fax: 41 22 799 6344
E-mail: torriente@ilo.org

เช็คข้อมูลติดต่อของสำนักงานประจำประเทศและภูมิภาคของ ILO ในเว็บไซต์ของ ILO www.ilo.org หรือติดต่อเจ้าหน้าที่ประจำโครงการที่สำนักงานใหญ่ของ ILO ที่อยู่ 4 Route des Morillons, CH 1211 Geneva 22, Switzerland:

โครงการส่งเสริมนโยบายของ ILO ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง (Project to Promote ILO Policy on Indigenous and Tribal Peoples)

Ms. Marianne Jensen
Project to Promote ILO Policy
on Indigenous and Tribal Peoples
Equality & Human Rights Coordination Branch
Tel: +41 22 799 6543
Fax: +41 22 799 6344
E-mail: jensenm@ilo.org

INDISCO Programme

Mr Huseyin Polat
Programme Coordinator, INDISCO
Cooperatives Branch (COOP)
Tel: +41 22 799 8742
Fax: +41 22 798 8572
E-mail: polat@ilo.org

แผ่นพับที่ 9

เด็กและเยาวชนพื้นเมือง

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

แผนปฏิบัติการโลกเพื่อเยาวชนแห่งสหประชาชาติปี ค.ศ. 2000 และสืบต่อไป

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ

อนุญาตว่าด้วยสิทธิเด็ก

หน่วยเยาวชนยูเอ็น

สาระสำคัญ — เด็กและเยาวชนพื้นเมืองมีภาวะเสี่ยงสูงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากพวกเขาอยู่ตรงกลางระหว่างภาษา **ชนบทรรมนิยม** และค่านิยมของชนพื้นเมืองและชุมชนในสังคมใหญ่ **องค์กรหลายองค์กร** เช่น องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติและหน่วยเยาวชนยูเอ็น ดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ

ประเด็นที่มีผลกระทบต่อเยาวชนพื้นเมือง

เยาวชนพื้นเมือง (เยาวชนอายุตั้งแต่ 15-24 ปี) มีภาวะเสี่ยงต่อปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจหลายประการที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เยาวชนพื้นเมืองมักถูกบีบบังคับให้ออกจากชุมชนถิ่นเดิมและย้ายไปอยู่ในเมืองใหญ่เพื่อหาแสวงหา โอกาสทำงานและการศึกษา ในสภาพแวดล้อมของเมืองใหญ่ที่แปลกหูแปลกตา เยาวชนพื้นเมืองมักเผชิญกับการเลือกปฏิบัติโดยชุมชนในสังคมใหญ่และถูกปฏิเสธโอกาสที่เท่าเทียมกันในการจ้างงานและการศึกษา เยาวชนพื้นเมืองทั่วโลกมีอัตราว่างงานในกลุ่มเยาวชนที่ผิดสัดส่วนเมื่อเทียบกับสถิติของเยาวชนกลุ่มอื่นที่ว่างงาน เยาวชนพื้นเมืองอาจเผชิญกับความลำบากเมื่อแยกตัวออกจากชุมชนถิ่นเดิมและอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เอื้อให้พวกเขามีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางสังคมและเศรษฐกิจ ปრაกฏการณ์เช่นนี้อาจกระทบกับความรู้สึกลึกภาคภูมิใจตัวเองและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างรุนแรงและอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพและสังคมที่ร้ายแรงมากมาย เช่น อาการซึมเศร้าและการใช้สารเสพติด ในหลายกรณี

เยาวชนพื้นเมืองไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาด้านสุขอนามัยและบริการรักษา
พยาบาลที่ไม่แพงเกินไปและตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม
ซึ่งทำให้พวกเขาเสี่ยงต่อการติดโรคที่สามารถป้องกันได้เพิ่มขึ้น

เยาวชนพื้นเมืองรับช่วงความรับผิดชอบในการคุ้มครองและอนุรักษ์ที่ดิน ทรัพยากร
และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในดินแดนของบรรพบุรุษ ซึ่งสืบทอดเป็นมรดกและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
อย่างไรก็ตาม

ปัจจุบันเยาวชนพื้นเมืองหลายคนแยกตัวออกห่างจากวิถีทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมทั้งทางร่างกายและจิตใจ เยาวชนพื้นเมืองจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือพิเศษ
เพื่อให้พวกเขาได้รับคืนและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสามารถเข้าถึงที่ดินและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ตกทอดมาได้ เนื่องจากเอกลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมแบ่งแยกไม่ได้จากที่ดินที่ตกทอดมา
การคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนสำหรับเยาวชนพื้นเมืองทั่วโลก

การยอมรับสิทธิของเด็กและเยาวชนพื้นเมือง

ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมและการมีส่วนร่วมในชนบทชนนิยม คุณค่า
และวิถีปฏิบัติดั้งเดิมเป็นสิทธิที่เยาวชนพื้นเมืองพึงได้รับ

สิทธิของเยาวชนพื้นเมืองได้รับการยอมรับโดยปริยายและอย่างชัดเจนในปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration on Human Rights) กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenants on Economic, Social and Cultural Rights) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention of the Rights of the Child) ปฏิญญาโลกและแผนปฏิบัติการโลกว่าด้วยการอยู่รอด การคุ้มครอง และการพัฒนาของเด็ก (World Declaration and Plan of Action for the Survival, Protection and Development of Children) และร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ (UN draft Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) สิทธิเหล่านี้ประกอบด้วยสิทธิในการศึกษา การจ้างงาน สุขอนามัยและที่อยู่อาศัย สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และการคุ้มครองสิทธิทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การเรียนและการพูดภาษาพื้นเมือง ตัวอย่างเช่น

ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กยอมรับสิทธิของเด็กพื้นเมืองในการได้รับประโยชน์สูงสุดจากวัฒนธรรม ศาสนกรรม และการใช้ภาษาพื้นเมืองอย่างชัดเจน หมวดที่ 25 ของ Agenda 21 ที่ผ่านการรับรองในการประชุมสุดยอดโลก (Earth Summit) ในปี พ.ศ. 2535

เรียกร้องรัฐบาลให้ดูแลเข้าถึงทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อมที่ดีของเยาวชนพื้นเมือง

ธรรมชาติ

ที่อยู่อาศัย

ความจำเป็นที่เยาวชนพื้นเมืองพึงได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษได้รับการยอมรับในแผนปฏิบัติการโลกเพื่อเยาวชนแห่งสหประชาชาติสู่ปี ค.ศ. 2000 และสืบต่อไป (UN World Programme of Action for Youth to the Year 2000 and Beyond) ซึ่งผ่านความเห็นชอบของสมัชชาสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2538 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการโลก มีการจัดงาน Global Indigenous and Youth Cultural Olympics ที่กรุงมะนิลาในปี พ.ศ. 2539 ปฏิญญามะนิลาที่ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมยืนยันว่าเยาวชนพื้นเมืองมีสิทธิในทุกด้านของวิถีทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม จิตวิญญาณ และศีลธรรมในสังคมที่ตนอาศัยอยู่

แผนปฏิบัติการโลกกระตุ้นให้เยาวชนพื้นเมืองมีส่วนร่วมในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งเวทีเพื่อเยาวชนของยูเอ็น (UN Youth Forum) ซึ่งจัดร่วมกับการประชุมของยูเอ็น เวทีเพื่อเยาวชนโลกเปิดโอกาสให้เยาวชนและองค์กรเยาวชนปราศรัยเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกระบวนการตัดสินใจในระบบยูเอ็น เมื่อไม่นานมานี้ มีการจัดเวทีเพื่อเยาวชนโลกร่วมกับการประชุมระหว่างประเทศหลายงาน รวมทั้งการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่กรุง ริโอในปี พ.ศ. 2535 การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยประชากรและการพัฒนาที่กรุง ไคโร ในปี พ.ศ. 2537 การประชุมสุดยอดสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาทางสังคมที่กรุงโคเปนเฮเกนในปี พ.ศ. 2538 และการประชุมโลกของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบเรื่องเยาวชนในประเทศโปรตุเกสในปี พ.ศ. 2541

การประชุมเยาวชนพื้นเมืองโลกที่จัดขึ้นหลายครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 นับว่าเป็นความสำเร็จของเยาวชนพื้นเมือง การประชุมเหล่านี้จัดขึ้นโดยเยาวชนพื้นเมืองและเป็นเวทีเพื่อเยาวชนพื้นเมืองจากทั่วทุกมุมโลกที่ทุกคนมาพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์และกล่าวปราศรัยเรื่องปัญหาที่ประสบเหมือนกัน การประชุมเหล่านี้ซึ่งจัดขึ้นที่ประเทศแคนาดา ออสเตรเลีย เอกวาดอร์ และสวีเดนช่วยให้เยาวชนพื้นเมืองสามารถพัฒนาเครือข่ายและร่วมมือในการทำงานเพื่อส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมือง ตัวอย่างของเครือข่ายเหล่านี้ได้แก่ Asian Students Association ในประเทศเนปาล Latin American Network of Youth Organizations for Sustainable Development และ Caribbean Youth Environment Network สตรีชนพื้นเมืองที่เป็นเยาวชนก็กำลังสร้างเครือข่ายเช่นกัน อาทิ New Generation Leaders (NGL) ซึ่งส่งเสริมสิทธิของเยาวชนหญิงที่เป็นชนพื้นเมือง

องค์กรของยูเอ็นที่เกี่ยวข้องและวิธีการใช้ประโยชน์จากองค์กรเหล่านี้

หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

ข้อห่วงใยที่เกี่ยวกับสิทธิของเด็กพื้นเมืองสามารถร้องเรียนได้กับหน่วยงานต่างๆ ของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาและกฎบัตร อ่านรายละเอียดในแผ่นพับที่ 4 เรื่อง “หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและชนพื้นเมือง”

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund – UNICEF) เป็นองค์กรของยูเอ็นองค์กรเดียวที่เน้นทำงานเพื่อเด็กโดยเฉพาะ UNICEF ทำงานร่วมกับรัฐบาล เอ็นจีโอ และทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็นเพื่อจัดการเรื่องสิทธิเด็ก ด้วยการจัดให้มีบริการรักษาพยาบาลที่จำเป็น การศึกษาขั้นพื้นฐาน น้ำที่ปลอดภัยและบริการสุขภาพ และกิจกรรมคุ้มครองเด็กให้รอดพ้นจากการแสวงหาประโยชน์ ความรุนแรง และการถูกทำร้าย UNICEF ช่วยเหลือประชากรที่อ่อนแอมากที่สุดในโลกหรือกลุ่มเด็กและสตรีในกว่า 140 ประเทศ

UNICEF กระตุ้นให้ทั่วโลกตระหนักถึงสิทธิและความต้องการของเด็กและสตรี และการดำเนินงานขององค์การยึดถือแนวทางตามบทบัญญัติในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN Convention on the Rights of Children) (อ่านแผ่นพับที่ 4 เรื่อง “หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนและชนพื้นเมือง”)

อนุสัญญานี้นิยามและเชิดชูสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของเด็กทุกคน รวมทั้งระบุถึงพันธกรณีของรัฐบาลและครอบครัว ประชาคมโลก และชุมชนท้องถิ่นในการดูแลให้เด็กทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตตามศักยภาพของตน ในกรอบของอนุสัญญานี้ UNICEF มีภารกิจครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น แรงงานเด็ก กับระเบิด การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรีและเด็กพื้นเมือง UNICEF แสดงบทบาทเป็นผู้นำในการกระตุ้นเตือนให้ทุกประเทศให้สัตยาบันและปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาอย่างไม่ขาดตกบกพร่องและการกำหนดมาตรฐานสากลสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กทั่วโลก

สำนักเลขาธิการของ UNICEF ตั้งอยู่ในกรุงนิวยอร์ก องค์การมีสำนักงานอยู่ในกรุงเจนีวา โคเปนเฮเกน และโตเกียว สำนักงานวิจัยตั้งอยู่ในเมืองฟลอเรนซ์ มีสำนักงานประจำภูมิภาค 8 แห่งและสำนักงานภาคสนามอีก 200 แห่งที่ซึ่งร้อยละ 85 ของจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมดของ UNICEF ทำงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการระดับชาติอีก 37 คณะที่ทำงานกับ UNICEF คณะกรรมการเหล่านี้เป็นเอ็นจีโอที่สนับสนุน UNICEF ในการส่งเสริมสิทธิของเด็กและระดมทุนสำหรับโครงการของ UNICEF

UNICEF บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหาร (Executive Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากรัฐสมาชิก 36 รัฐที่ได้รับเลือกด้วยการลงคะแนนเสียงในระดับภูมิภาคโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council – ECOSOC) แห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบการกำกับดูแลนโยบายและแผนงานของ UNICEF และจัดประชุมประจำปีที่สำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก เอ็นจีโอที่ได้รับอนุมัติสถานะที่ปรึกษาจาก ECOSOC สามารถเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการบริหารในฐานะผู้สังเกตการณ์

UNICEF และประเด็นชนพื้นเมือง

ข้อ 30

ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กยอมรับสิทธิของเด็กพื้นเมืองในการได้รับประโยชน์สูงสุดจากวัฒนธรรม ศาสนา และภาษาเดิมของตน ในปี พ.ศ. 2534 คณะกรรมการบริหารของ UNICEF มีมติเห็นชอบให้องค์การมีพันธกรณีในการปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการเพื่อช่วยเหลือเด็กพื้นเมืองให้ได้รับประโยชน์จากสิทธินี้ ในทวีปเอเชีย ละตินอเมริกา และแอฟริกา โครงการของ UNICEF มุ่งเน้นด้านการศึกษา สุขอนามัย โภชนาการ และการพัฒนาชนบท เพื่อยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของสตรีและเด็กพื้นเมือง และขณะเดียวกันก็ส่งเสริมสิทธิในวิถีทางศาสนาและวัฒนธรรมด้วย ศูนย์วิจัย Innocenti ของ UNICEF ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองฟลอเรนซ์ ดำเนินโครงการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเด็กพื้นเมือง และสำนักงานใหญ่ก็ผลิตวัสดุเพื่อการศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยเฉพาะเด็กพื้นเมือง

กิจกรรมของ UNICEF ที่เกี่ยวข้องกับสตรีและเด็กพื้นเมือง

โครงการของ

UNICEF

ที่ออกแบบเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและลดความยากจนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ชุมชนพื้นเมืองเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง

และด้วยเหตุนี้

ประเด็นนี้จึงได้รับความสนใจจาก UNICEF เป็นพิเศษในการดำเนินงาน ในทวีปเอเชีย UNICEF

ทำงานร่วมกับรัฐบาลและองค์กรชุมชนอย่างใกล้ชิดในประเทศไทยและฟิลิปปินส์

เพื่อยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนพื้นเมือง ในทวีปอเมริกา โครงการ PROANDES (โครงการบริการพื้นฐานสำหรับอนุภูมิภาคแอนเดียน)

พุ่งเป้าไปที่พื้นที่ยากจนที่สุดของประเทศโบลิเวีย โคลัมเบีย เอกวาดอร์ เปรู

และเวเนซุเอลาซึ่งมีชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ โครงการของ UNICEF ชื่อ Sustainable Development for Children in the Amazon Basin

มุ่งแก้ปัญหาที่ประชากรชาวอะเมซอนประสบอยู่และปรับปรุงสถานภาพของสตรีและเด็ก

เด็กพื้นเมืองได้รับประโยชน์จากโครงการระดับประเทศของ UNICEF ซึ่งตอบสนองประเด็นต่างๆ

เช่น แรงงานเด็ก การศึกษา สุขอนามัย และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก UNICEF

ลှอบบีรัฐบาลให้แก้ไขกฎหมายแห่งชาติเพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็กทุกคนตามที่ยอมรับในอนุสัญญา

ว่าด้วยสิทธิเด็กและส่งเสริมให้ผู้คนตระหนักเกี่ยวกับสิทธิของเด็กพื้นเมืองผ่านการดำเนินกิจกรรมของโครงการต่างๆ ในปี พ.ศ. 2539 UNICEF

เป็นผู้อุปถัมภ์การจัดเวิร์กชอปนานาชาติเรื่องสิทธิของเด็กพื้นเมือง

โดยมหาวิทยาลัยวิกตอเรียในประเทศแคนาดาเป็นเจ้าภาพร่วม

การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ส่งเสริมให้ชนพื้นเมืองมีความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

และยังเตือนว่าเด็กพื้นเมืองมีสิทธิได้รับประโยชน์สุขจากภาษา

ศาสนา

และวัฒนธรรมพื้นเมืองของตน ผู้เข้าอบรมประกอบด้วยชนพื้นเมืองที่เป็นผู้สูงอายุ เยาวชน และเด็ก

ซึ่งเป็นผู้แทนจาก First Nations of North America and Latin America

รวมทั้งผู้แทนจากรัฐบาลแคนาดา UNICEF, ILO และเอ็นจีโอ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ UNICEF

การประชุมของคณะกรรมการบริหารของ UNICEF เปิดให้สาธารณชนเข้ารับฟังได้ แต่รัฐสมาชิก

36 รัฐที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารมีส่วนร่วมได้เท่านั้น

เอ็นจีโอและองค์กรชนพื้นเมืองที่ได้รับอนุมัติสถานะที่ปรึกษาจาก

ECOSOC

สามารถเข้าร่วมในการประชุมของคณะกรรมการในฐานะผู้สังเกตการณ์ที่ไม่มีส่วนร่วม

ติดต่อ UNICEF

ถ้าคุณอยากเช็คข้อมูลว่า
อาจช่วยเหลือสตรีและเด็กพื้นเมืองในภูมิภาคของคุณได้อย่างไรบ้าง
โปรดติดต่อสำนักงานประจำภูมิภาคหรือประเทศของ
และคุณสามารถขอข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของ
เพื่อสตรีและเด็กพื้นเมืองทั่วโลกโดยติดต่อสำนักเลขานุการของ UNICEF

UNICEF Secretariat
UNICEF House
3 United Nations Plaza
New York, NY 10017
USA

Website: www.unicef.org
Tel: 1-212-326-7000
Fax: 1-212-887-7465

หน่วยเยาวชนแห่งสหประชาชาติ

หน่วยเยาวชนแห่งสหประชาชาติ (UN Youth Unit)
เป็นหน่วยงานประสานงานการจัดกิจกรรมเยาวชนที่รับผิดชอบส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กร
ต่างๆ ของสหประชาชาติ ทบวงการชำนาญพิเศษ รัฐสมาชิก
และเอ็นจีโอเพื่อดำเนินการกับประเด็นข้อห่วงใยของเยาวชน
หน่วยเยาวชนแห่งสหประชาชาติตั้งอยู่ในกรุงนิวยอร์กและขึ้นตรงต่อคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม
ผ่านคณะกรรมการพัฒนาสังคมแห่งสหประชาชาติ
สมาชิกภาพของหน่วยเยาวชนประกอบด้วยกระทรวงต่างๆ ของรัฐบาล องค์กรเยาวชนระดับชาติ
และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเยาวชน

หน่วยเยาวชนดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย
รวมทั้งการประสานงานเพื่อดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติและกิจกรรมของยูเอ็นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ
แผนปฏิบัติการโลกเพื่อเยาวชนแห่งสหประชาชาติปี ค.ศ. 2000 และสืบต่อไป นอกจากนี้
หน่วยเยาวชนให้บริการเพื่อสนับสนุนองค์กรเยาวชน
ช่วยเหลือในการจัดงานสัมมนาเยาวชนระหว่างภูมิภาค
และให้คำปรึกษากับรัฐบาลในแง่การพัฒนา นโยบายและแผนงานสำหรับเยาวชนอีกด้วย
อีกทั้งยังมีบทบาทเป็นสำนักเลขานุการของเวทีเยาวชนโลก (UN World Youth Forum)

และการประชุมโลกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบด้านเยาวชน (UN World Conference of Ministers Responsible for Youth)

หน่วยเยาวชนผลิตสิ่งพิมพ์มากมายที่เจาะลึกประเด็นเกี่ยวกับเยาวชน รวมทั้ง Youth Information Bulletin ซึ่งพิมพ์ออกมาปีละ 3 ครั้ง Bulletin พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน และเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับเยาวชน องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชน กระทรวงทบวงกรมที่รับผิดชอบด้านเยาวชนของรัฐบาล องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ของระบบยูเอ็น และองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเยาวชน หน่วยเยาวชนบริหารเครือข่ายสารสนเทศของเยาวชน (UN Youth Information Network – UNYIN) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลด้านนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับเยาวชนทั่วโลก เครือข่ายนี้เปิดให้บริการกับรัฐสมาชิก ทบวงการของยูเอ็น และเอ็นจีโอ

หน่วยเยาวชนยูเอ็นและองค์กรเยาวชนเพื่อชนพื้นเมือง

หน่วยเยาวชนให้การสนับสนุนแก่เครือข่ายเคลื่อนไหวเพื่อเยาวชนทั้งระดับโลกและภูมิภาคกว่า 100 เครือข่ายและองค์กรเยาวชนระดับชาติกว่า 3,000 องค์กร รวมทั้งองค์กรเยาวชนเพื่อชนพื้นเมืองอีกจำนวนมาก หน่วยเยาวชนช่วยเหลือให้องค์กรเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดโดยยูเอ็น เช่น เวทีเยาวชนโลก เพื่อเป็นโอกาสที่ทบวงการของยูเอ็นและผู้แทนเยาวชนสามารถพบปะหารือเกี่ยวกับข้อห่วงใยและบ่งชี้โครงการที่อาจดำเนินการร่วมกัน หน่วยเยาวชนทำงานกับองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาล เช่น คณะกรรมการยูเอ็น-เอ็นจีโอว่าด้วยเยาวชนในกรุงเจนีวา Collective Consultation of Youth NGOs ของ UNESCO ในกรุงปารีส คณะกรรมการสามัญว่าด้วยเยาวชนสำหรับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ และการประชุมเอ็นจีโอเยาวชนแถบแคริบเบียนและละตินอเมริกา

การมีส่วนร่วมในหน่วยเยาวชนยูเอ็น

ถ้าคุณอยากทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่าองค์กรของคุณสามารถมีส่วนร่วมในเวทีเยาวชนโลกของสหประชาชาติได้อย่างไร

หรืออยากทราบเพิ่มเติมว่ายูเอ็นทำงานกับเยาวชนพื้นเมืองและองค์กรของเยาวชนพื้นเมืองอย่างไร
ติดต่อสอบถามได้ที่หน่วยเยาวชนยูเอ็นในกรุงนิวยอร์ก

United Nations Youth Unit
Division for Social Policy and Development
Department of Economic and Social Affairs (DESA)
United Nations Headquarters
New York, NY 100 17
USA
Website: un.org/esa/socdev/unyin
Tel: 1-212-963-7763

Youth Information Bulletin ตีพิมพ์รายต้นเดือนมกราคม พฤษภาคม และกันยายนของทุกปี
ถ้าคุณอยากส่งข้อมูล/บทความไปยังวารสาร

กรุณาส่งข้อมูลถึงบรรณาธิการก่อนกำหนดเวลาออกวารสารอย่างน้อยหนึ่งเดือน (นั่นคือ
ต้นเดือนธันวาคม เมษายน และสิงหาคม) ติดต่อไปที่

Editor, Youth Information Bulletin
United Nations Youth Unit
Division for Social Policy and Development
Department of Economic and Social Affairs (DESA)
United Nations Headquarters
New York, NY 100 17
USA

แผ่นพับที่ 10
ชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อม

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ความหลากหลายทางชีวภาพ

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม (CBD)

Conference of the Parties (COP)

คณะทำงานเฉพาะกิจที่เปิดรับฟังความคิดเห็นระหว่างสมัยประชุมว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อ 8 (j) (ของ CBD)

Global Environment Facility

สาระสำคัญ – การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Earth Summit)

ซึ่งจัดขึ้นที่บราซิลในปี

พ.ศ.

2535

เป็นจุดพลิกผันในการส่งเสริมสิทธิของชนพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือทางกฎหมายจำนวนหนึ่งที่ผ่านความเห็นชอบที่ Earth Summit เช่น ปฏิญญาริโอ

Agenda

21

และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

กำหนดมาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองในการจัดการ

และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านและวิถีปฏิบัติดั้งเดิม และที่สำคัญที่สุดก็คือ

ปัจจุบันมีกรอบกฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับความสัมพันธ์พิเศษที่ชนพื้นเมืองผูกพัน

กับที่ดินที่ตกทอดมา

ประเด็นหลัก

ความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม และชีวภาพของโลกกำลังตกอยู่ในอันตราย

ในขณะที่ลักษณะและขอบเขตของภัยคุกคามต่อความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพของโลกยังเป็นประ

เด็นที่ยังถกเถียงกันอยู่

ไม่มีข้อสงสัยว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นกับความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของมนุษยชาติ

ชนพื้นเมืองถือว่าเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม (cultural diversity) ส่วนใหญ่ของโลก วิถีชีวิตที่มีแบบอย่างแตกต่างกันแล้วแต่สถานที่ จากตัวเลขประมาณการ คาดว่าในโลกนี้มีจำนวน 6,000 วัฒนธรรม ประมาณ 4,000 - 5,000 วัฒนธรรมเป็นของชนพื้นเมือง ประมาณ 3 ใน 4 ของภาษาชาวโลก 6,000 ภาษาเป็นภาษาที่พูดโดยชนพื้นเมือง

พื้นที่หลายแห่งที่มีระดับความหลากหลายทางชีวภาพ (biological diversity) สูงสุดบนดาวเคราะห์ดวงนี้เป็นที่อยู่อาศัยของชนพื้นเมือง “Biological 17” หรือ 17 ประเทศที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางชีวภาพของโลกมากกว่า 2 ใน 3 ของทั้งหมด เป็นดินแดนดั้งเดิมของชนพื้นเมืองส่วนใหญ่ในโลกอีกด้วย (ประเทศในกลุ่ม Biological 17 ประกอบด้วยออสเตรเลีย บราซิล จีน โคลัมเบีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เอกวาดอร์ อินเดีย อินโดนีเซีย มาดากัสการ์ มาเลเซีย เม็กซิโก เปรู ฟิลิปปินส์ แอฟริกาใต้ ปาปัวนิวกินี สหรัฐอเมริกา และเวเนซุเอลา) เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของชนพื้นเมืองในโลก ปรากฏว่ามีสหสัมพันธ์ (correlation)

ที่เด่นชัดระหว่างพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูง ความเชื่อมโยงนี้มีนัยสำคัญมากโดยเฉพาะในพื้นที่ป่าร้อนชื้น เช่น ป่าดิบชื้นแอมซอน อเมริกากลาง แอฟริกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฟิลิปปินส์ นิวกินี และอินโดนีเซีย ใน 9 ประเทศซึ่งมีร้อยละ 60 ของภาษามนุษย์ที่ใช้พูดกัน ในจำนวนนี้ 6 ประเทศเป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์และพืชมากมายหลายชนิดซึ่งมีถิ่นอาศัยเฉพาะพื้นที่แถบนั้น

ในเดือนพฤศจิกายน 2543 World Wide Fund for Nature (WWF International) ร่วมกับ International NGO Terralingua ตีพิมพ์รายงานเรื่อง Indigenous and Traditional Peoples of the World and Ecoregion Conservation: An Integrated Approach to Conserving the World's Biological and Cultural Diversity รายงานนี้เผยว่ากลุ่มชาติพันธุ์ภาษา (ethno-linguistic) จำนวน 4,635 กลุ่มหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67 ของทั้งหมด อาศัยอยู่ใน 225 ภูมิภาคที่มีความสำคัญด้านชีวภาพมากที่สุด

ผลการศึกษาระบุว่าภาษาพูดของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองกำลังสูญหายไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความรู้ด้านนิเวศวิทยาที่ชนพื้นเมืองสั่งสมมานานแฝงอยู่ในภาษาต่างๆ และเนื่องจากในวัฒนธรรมเก่าแก่ส่วนใหญ่

ภูมิปัญญาดังกล่าวถูกถ่ายทอดไปยังกลุ่มอื่นหรือชนรุ่นใหม่ด้วยการบอกเล่า การสูญเสียภาษากำลังนำไปสู่การสูญเสียความรู้ด้านนิเวศวิทยา

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าความหลากหลายทางชีวภาพไม่สามารถอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่ได้โดยปราศจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความมั่นคงด้านอาหารและยารักษาโรคในระยะยาวขึ้นอยู่กับการรักษาความสัมพันธ์อันซับซ้อนนี้ไว้ นอกจากนี้

มีการรับรู้เพิ่มขึ้นว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อวิวัฒนาการของอารยธรรมพอ ๆ กับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อวิวัฒนาการทางชีวภาพ การส่งเสริมวัฒนธรรมแบบเดียวกัน (homogenous culture) เป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงต่อความอยู่รอดของมนุษย์ การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาการรักษาโรค ความหลากหลายทางชีวภาพ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ” ซึ่งจัดขึ้นที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติของสถาบันสุขภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2534 สรุปว่า “ภูมิปัญญาพื้นบ้านถูกคุกคามและมีคุณค่าพอ ๆ กับความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรทั้งสองสมควรได้รับความเคารพและต้องอนุรักษ์ไว้”

ภาษา

คลังของมรดกทางภูมิปัญญาของประชาชนและกรอบสำหรับความเข้าใจชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละสังคม – ถือว่าเป็นเครื่องชี้วัดความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่สำคัญตัวหนึ่ง กระนั้นก็ตามเมื่อคำนึงถึงอัตราการสูญสิ้นของภาษา

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมถูกคุกคามในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ในศตวรรษเดียว ภาษาได้สูญสิ้นไปจากโลกแล้วราว 600 ภาษา อีกเกือบ 2,500

ภาษากำลังตกอยู่ในห้วงอันตรายจากการสูญสิ้นอย่างฉับพลัน

และภาษาอื่นที่มีจำนวนมากกว่านั้นกำลังสูญเสีย “บริบทเชิงนิเวศ (ecological context)” ซึ่งทำให้ภาษาเหล่านี้เป็นภาษาที่มี “ชีวิต” หากพิจารณาตามอัตราในปัจจุบัน ร้อยละ 90 ของภาษาทั้งหมดจะสูญสิ้นภายในศตวรรษที่ 21

และภาษาส่วนใหญ่เหล่านี้เป็นภาษาพูดของชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง

ภาษาเหล่านี้และความรู้ด้านนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องกับภาษากำลังสูญสิ้นในอัตราที่เร็วขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของตลาด การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ส่งเสริมการใช้ภาษาที่มีอิทธิพลสูงแต่ต้องแลกด้วยการเสื่อมถอยของภาษาพื้นเมือง

ความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ประจักษ์ในชุมชนพื้นเมือง

ชนพื้นเมืองทุกคนล้วนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณกับที่ดินที่ตกทอดมาเหมือนกัน กฎหมายจารีตประเพณี

ขนบธรรมเนียมและวิถีปฏิบัติดั้งเดิมสะท้อนถึงความผูกพันกับที่ดินและความรับผิดชอบในการสงวนรักษาที่ดินเก่าแก่เพื่อเก็บไว้ให้รุ่นลูกหลานใช้ต่อไป ในอเมริกากลาง กลุ่มน้ำอะเมซอน เอเชีย อเมริกาเหนือ ออสเตรเลีย เอเชีย และแอฟริกาเหนือ ความอยู่รอดทางกายภาพและวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองขึ้นอยู่กับ การพิทักษ์ผืนแผ่นดินที่ตนอาศัย และทรัพยากรในผืนแผ่นดินนั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมถอยลงนานหลายศตวรรษแล้วเนื่องจากการสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ตกทอดมาหรือถูกบีบบังคับให้อพยพจากที่ดินเก่าแก่และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สิทธิในที่ดิน การใช้ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรยังคงเป็นประเด็นที่สำคัญมากสำหรับชนพื้นเมืองทั่วโลก โครงการพัฒนา กิจกรรมทำเหมืองแร่และป่าไม้ และเกษตรกรรมเป็นปัจจัยที่ทำให้ชนพื้นเมืองต้องย้ายถิ่นฐานตลอดมา ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมก็นับว่ามากพอสมควร ปรากฏว่าพืชและสัตว์หลายชนิดต้องสูญพันธุ์หรือไม่ก็เสี่ยงต่อภาวะใกล้สูญพันธุ์ ระบบนิเวศที่มีแห่งเดียวในโลกถูกทำลาย และแม่น้ำและพื้นที่รับน้ำประเภทอื่นเผชิญกับปัญหามลภาวะขั้นรุนแรง มีการเพาะปลูกพืชหลายชนิดที่มีความสำคัญเชิงพาณิชย์แทนพันธุ์พืชที่ปรับตัวเข้ากับสภาพท้องถิ่น ได้ดีที่ใช้ในระบบเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้ ปัจจัยดังกล่าวนำไปสู่การขยายตัวของวิธีการเพาะปลูกแบบอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ. 2540 คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations) มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษาเรื่องชนพื้นเมืองและสิทธิในที่ดิน ผลการศึกษายืนยันว่าการเข้าถึงที่ดินและทรัพยากรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของชนพื้นเมือง

รายงานนี้ตอกย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องยอมรับและประกันสิทธิในที่ดินของชนพื้นเมืองและกระตือรือร้นรัฐบาลให้ปรึกษา กับชนพื้นเมืองเกี่ยวกับเรื่องการจัดการที่ดินและทรัพยากร

ถึงกระนั้น

โครงการพัฒนาในหลายประเทศก็ยังคงสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง ในบางประเทศ รัฐบาลและบริษัทข้ามชาติยังคงสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำและถนนและดำเนินกิจกรรมทำเหมืองแร่และตัดไม้อย่างไม่หยุดยั้ง

ซึ่งเป็นภัยคุกคามและเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศที่บอบบางและสร้างความเสียหายกับผืนแผ่นดินอันกว้างใหญ่ที่ชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ การพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural tourism) และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism) อาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพของชนพื้นเมือง

ชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อม

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development) ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในปี พ.ศ. 2535 เป็นพัฒนาการที่สำคัญสำหรับชนพื้นเมืองและสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของชนพื้นเมือง การประชุมนี้หรือที่เรียกกันว่า Earth Summit ยอมรับว่าชนพื้นเมืองและชุมชนพื้นเมืองมีบทบาทสำคัญในการจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของภูมิปัญญาพื้นบ้านและวิถีปฏิบัติดั้งเดิมของชนพื้นเมืองก็ได้รับการยอมรับด้วยเช่นกัน และประชาคมโลกมีพันธกรณีที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และวิถีปฏิบัติที่สืบทอดมาของชนพื้นเมืองและชุมชนของพวกเขา

ณ การประชุม Earth Summit ชนพื้นเมืองและเอ็นจีโอไปรวมตัวกันที่เมืองคาร์รีโอคา บราซิล เพื่อบอกเล่าข้อห่วงใยเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน ปฏิญญาคาร์รีโอคา (Kari-Oca Declaration) และกฎบัตรโลกของชนพื้นเมือง (Indigenous Peoples' Earth Charter) ซึ่งผ่านมติรับรองจากที่ประชุม แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของชนพื้นเมืองในโลกและตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่พิเศษกับโลก เสียงที่มีเอกภาพของชนพื้นเมืองเป็นพลังที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของ Earth Summit

ผลลัพธ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ Earth Summit คือการมีมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) อนุสัญญาตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยอย่างใกล้ชิดระหว่างชุมชนพื้นเมืองที่มีจำนวนมากมายและทรัพยากรทางชีวภาพและความปรารถนาที่จะแบ่งปันประโยชน์ที่มาจากการใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติพื้นบ้านเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งความหลากหลายทางสปีชีส์ (species diversity)

ความหลากหลายของสปีชีส์มีความสำคัญต่อการทำงานตามธรรมชาติของระบบนิเวศ
และความอยู่รอดของสปีชีส์เป็นตัวชี้วัดสุขภาพของสิ่งแวดล้อม ชนพื้นเมืองได้สูญเสีย
เสี่ยงที่จะสูญเสีย ที่ดินของบรรพบุรุษและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์
ซึ่งผืนแผ่นดินเหล่านี้จำนวนมากเป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในโลก
รัฐบาลที่เห็นชอบกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพมีพันธะต้องผ่านกฎหมายในประเทศ
หรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ
เพื่อรับรองการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองในการอนุรักษ์และการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สิทธิของชนพื้นเมืองในการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ จัดการ
และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการยอมรับในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศที่
169 ว่าด้วยชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศเอกราช (International Labour Organization
Convention No. 169 Concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries)
และร่างปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ (UN Declaration on the Rights of
Indigenous Peoples)
ร่างปฏิญญากำหนดสิทธิของชนพื้นเมืองในการเป็นเจ้าของที่ดินที่ตกทอดมาและจัดการสิ่งแวดล้อม
และทรัพยากร

ภายหลังการประชุม Earth Summit ในปี พ.ศ. 2535
ความสนใจเรื่องสิทธิของชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเริ่มขยายวงกว้าง
ประชาชนที่เป็นชนพื้นเมืองและไม่ใช่ชนพื้นเมืองมีความสนใจเพิ่มขึ้นว่าที่ดินที่ตกทอดมาและทรัพยากร
ธรรมชาติสำคัญมากต่อความอยู่รอดทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชนพื้นเมือง บางประเทศ
เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย ฟินแลนด์ บราซิล และฟิลิปปินส์
ได้ผ่านมาตรการทางกฎหมายที่ยอมรับสิทธิในที่ดินของชนพื้นเมืองหรือกำหนดกระบวนการทางก
ฎหมายสำหรับการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน
รัฐบาลที่ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งชาติเพื่อยอมรับสิทธิที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของชนพื้นเมืองใน
การครอบครอง เป็นเจ้าของ และจัดการที่ดินและดินแดนที่ตกทอดมามีจำนวนเพิ่มขึ้น
หลายประเทศก่อตั้งกระทรวงสิ่งแวดล้อมและจัดทำเป็นถ้อยแถลงนโยบายและยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ แม้ว่าปัจจุบันบางรัฐบาลปรึกษาหารือกับชนพื้นเมืองเรื่องสิทธิในที่ดินและสิ่งแวดล้อม
รัฐหลายรัฐยังไม่ผ่านกฎหมายและกำหนดนโยบายที่ยอมรับการเคลมสิทธิในที่ดินของชนพื้นเมือง
หรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมือง

องค์กรและกระบวนการด้านสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ

- อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยเฉพาะแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำ (อนุสัญญาแรมซาร์) (Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat (Ramsar Convention))
- อนุสัญญายูเนสโกว่าด้วยการคุ้มครองมรดกธรรมชาติและวัฒนธรรมโลก (อนุสัญญามรดกโลก) (UNESCO Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (World Heritage Convention))
- อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศของชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - CITES)
- ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Declaration on Environment and Development) (ปฏิญญาริโอ) และ Agenda 21
- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายในประเทศที่ประสบภัยแล้งอย่างรุนแรงและ/หรือภาวะกลายเป็นทะเลทราย โดยเฉพาะในทวีปแอฟริกา (UN Convention to Combat Desertification in Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa)
- กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (UN Framework Convention on Climate Change)
- อนุสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าที่มีการอพยพย้ายถิ่น (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals – CMS)
- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law of the Sea – UNCLOS)
- เวทีระหว่างประเทศระดับรัฐบาลว่าด้วยป่าไม้ (Inter-governmental Forum on Forests)

แนะนำให้ติดต่อสำนักเลขาธิการของหน่วยงานเหล่านี้เพื่อขอข้อมูลล่าสุดว่ามีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง

หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

คุณสามารถส่งข้อห่วงใยเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินและสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมไปยังหน่วยงานของสหประชาชาติหลายแห่งที่ทำงานเรื่องสิทธิมนุษยชน

รวมทั้งหน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมายและสนธิสัญญา (อ่านแผ่นพับที่ 3 เรื่อง

“หน่วยงานที่จัดตั้งตามกฎหมายและชนพื้นเมือง”
“หน่วยงานที่จัดตั้งตามสนธิสัญญาและชนพื้นเมือง”)

และแผ่นพื้นที่

4

เรื่อง

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme – UNEP) เป็นองค์กรของยูเอ็นที่ประสานการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและประสานงานกับรัฐบาล ทบวงการของยูเอ็น และเอ็นจีโอ UNEP ส่งเสริมและประสานการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและดำเนินโครงการที่สนับสนุนวาระการดำเนินงานขององค์กรที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ โครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

คณะผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดของ UNEP หรือคณะมนตรีปกครอง (Governing Council) ประกอบด้วยรัฐสมาชิก 58 รัฐที่ได้รับเลือกตั้งผ่านการลงคะแนนเสียงโดยสมัชชาสหประชาชาติ คณะมนตรีประชุมปีละ 2 ครั้งที่สำนักงานใหญ่ของ UNEP ในเมืองไนโรบี ประเทศเคนยา เพื่อพิจารณาทบทวนสถานะของสิ่งแวดล้อมโลกและกำหนดลำดับความสำคัญของโครงการของ UNEP สำนักเลขาธิการของ UNEP ซึ่งอยู่ที่เมืองไนโรบีด้วย ทำหน้าที่ประสานการจัดกิจกรรมกับองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชน ระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับภูมิภาค UNEP มีสำนักงานประจำภูมิภาค 6 แห่งที่รับผิดชอบภูมิภาคอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชียตะวันตก เอเชียและแปซิฟิก และละตินอเมริกาและแคริบเบียน

UNEP และประเด็นชนพื้นเมือง

ภายหลังการประชุม Earth Summit ในปี พ.ศ. 2535 UNEP รับผิดชอบในการติดตามให้รัฐสมาชิกยอมรับและส่งเสริมวิถีปฏิบัติและกฎหมายพื้นบ้านของชนพื้นเมือง

และส่งเสริมให้ชนพื้นเมืองแบ่งปันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและพาณิชยกรรมที่สั่งสมจากการใช้วิถีปฏิบัติและกฎหมายพื้นบ้าน

UNEP

ทำงานร่วมกับชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการและประเมินโครงการที่ได้รับค

คัดเลือกและทุนอุดหนุนเพื่อสนับสนุนอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ UNEP
 ดำเนินกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515
 เมื่อประเด็นนี้ถูกบ่งชี้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมมนุษย์
 ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ในรายงานฉบับสำคัญ The Global Environment Perspective
 ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2530 UNEP
 บ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องมีเครื่องมือระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันตามกฎหมายเพื่อปกป้องทรัพยากร
 ทางชีวภาพของโลก ในปี พ.ศ. 2530 และ 2531 UNEP
 จัดการประชุมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Ad Hoc
 Working Groups of Experts on Biological Diversity)
 คณะทำงานเหล่านี้ทบทวนอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่และจัดทำกร
 อบสำหรับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่ผ่านความเห็นชอบที่ Earth Summit ในปี
 พ.ศ. 2535

ชนพื้นเมืองมีส่วนร่วมในโครงการประเมินความหลากหลายทางชีวภาพโลกของ UNEP
 โครงการวิจัยนี้บ่งชี้มูลเหตุสำคัญ 5 ประการซึ่งนำไปสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
 ได้แก่ การเสื่อมโทรมหรือการสูญสิ้นของแหล่งที่อยู่อาศัย
 การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพมากเกินไป มลภาวะ
 การนำสปีชีส์ที่ไม่ใช่พันธุ์พื้นเมือง (ต่างถิ่น) เข้ามาในสภาพแวดล้อม
 และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รายงานนี้ลงความเห็นว่ามีพื้นที่ป่าไม้ ทะเล และชายฝั่ง
 รวมทั้งระบบนิเวศทางการเกษตรและระบบนิเวศของแหล่งน้ำบนแผ่นดินเป็นส่วนใหญ่ที่ถูกรบกวนมาก
 ที่สุด โครงการนี้รวมถึงงานวิจัยเรื่องคุณค่าของมนุษย์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
 ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาคุณค่าสืบทอดจากบรรพบุรุษ
 คุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับความหลากหลายทางชีวภาพ
 รวมทั้งการพึ่งพาอาศัยระหว่างชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยเรื่องนี้เผยแพร่ในรายงานชื่อ
 Cultural and Spiritual Values of Biodiversity: A Complementary Contribution to the Global
 Biodiversity Assessment ซึ่งตีพิมพ์โดย UNEP ในปี พ.ศ. 2542

UNEP
 ทำงานเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของชนพื้นเมืองตามบทบัญญัติของกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
 สิ่งพิมพ์ของ UNEP ที่เพิ่งปรากฏสู่สายตาเมื่อเร็วๆ นี้ New Way Forward: Environmental Law and
 Sustainable Development ก็มีบทหนึ่งกล่าวถึงชนพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ UNEP

United Nations Environment Programme
P.O. Box 30552
Nairobi, Kenya
Website: www.unep.org
Tel: (254) 2-62-1234/3292
Fax: (254) 2-62-3927/3692
Email: ipainfo@unep.org

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity – CBD) เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศ – ฉะนั้น จึงเป็นเอกสารที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย – ซึ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อจัดการ อนุรักษ์

และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพของโลกอย่างยั่งยืน

อนุสัญญานี้เป็นหนึ่งในเครื่องมือลักษณะเดียวกันที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) วัตถุประสงค์สำคัญ 3

ประการของอนุสัญญาคือเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ส่งเสริมการใช้ส่วนประกอบต่างๆ ของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการแบ่งปันประโยชน์ที่สั่งสมจากการใช้ทรัพยากรที่สืบทอดมาแต่เก่าก่อนอย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผล

อนุสัญญาที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2536 มุ่งเน้นพิทักษ์ระบบนิเวศของโลก ภาทีในอนุสัญญามีพันธะในการดำเนินแผน

งานเพื่ออนุรักษ์และจัดการให้มีการใช้อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำบนแผ่นดิน พื้นที่ทะเลและชายฝั่ง ป่าไม้ ระบบนิเวศบนบก และที่ดินการเกษตร ซึ่งสำคัญยิ่งต่อความผาสุกของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมโลก นอกจากนี้

อนุสัญญาส่งเสริมและคุ้มครองภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพของโลกอีกด้วย

การตัดสินใจและปฏิบัติตามอนุสัญญา – Conference of the Parties

องค์คณะที่มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดของอนุสัญญาคือ **Conference of the Parties (COP)** ซึ่งเป็นรัฐบาลของประเทศที่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญา COP ประกอบด้วยภาคีแห่งสัญญา (Contracting Parties) 180 รัฐ ซึ่งทำให้อนุสัญญานี้เป็นหนึ่งในอนุสัญญาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก COP จัดประชุมทุกๆ 2 ปี การประชุมครั้งหน้าจะจัดขึ้นที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ในเดือนพฤษภาคม 2545 COP มีภาระหน้าที่ในการรับรองการแก้ไขบทบัญญัติและพิธีสารของอนุสัญญา (อาทิ พิธีสาร Cartagena ว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ) ที่เพิกผ่านความเห็นชอบเมื่อเร็วๆ นี้) กำหนดแผนงานต่างๆ และจัดตั้งหน่วยงานในสังกัดเพื่อช่วยสนับสนุนภารกิจของ COP หน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะคือคณะทำงานเฉพาะกิจที่เปิดรับฟังความคิดเห็นระหว่างสมัยประชุมว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อ 8 (j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง (Ad Hoc Open-ended Inter-sessional Working Group) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “คณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยข้อ 8 (j)”

อนุสัญญาและชนพื้นเมือง – ข้อ 8 (j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

อนุสัญญามีบทบัญญัติหลายข้อที่มีความสำคัญกับชนพื้นเมืองโดยเฉพาะ บทบัญญัติเหล่านี้อยู่ในข้อ 8(j), 10(c), 17.2 และ 18.4 ในข้อกำหนดเหล่านี้ ข้อ 8(j) ถือว่าเป็นหัวใจของข้อกำหนดทั้งหมดที่กล่าวถึง ข้อกำหนดนี้เรียกร้องให้ภาคีแห่งสัญญาเคารพคุ้มครองและสงวนรักษาภูมิปัญญา นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติพื้นบ้านของชุมชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพตามบทบัญญัติของกฎหมายแห่งชาติ อนุสัญญาปลูกเร้าให้ภาคีส่งเสริมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติเหล่านั้น โดยชนพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องอนุญาตและมีส่วนร่วม ข้อ 8(j) กำหนดว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติพื้นบ้านควรแบ่งปันให้แก่ชนพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม

อนุสัญญาไม่ใช่คำว่า indigenous peoples แต่อ้างถึง “ชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (indigenous and local communities embodying traditional lifestyles)” เมื่อกล่าวถึงชนพื้นเมือง มีการตีความว่าวลีนี้รวมประชากรโลกทั้งหมดประมาณ 1.5-2 พันล้านคนซึ่งไม่ได้ใช้วิถีปฏิบัติเชิงอุตสาหกรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรการเกษตร ป่าไม้ สัตว์ป่า และประมง

ข้อ 10 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ส่วนประกอบต่างๆ ของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน กำหนดว่าภาคีแห่งสัญญาแต่ละรัฐพึงคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพตามวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมา ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดที่เน้นการอนุรักษ์และการใช้อย่างยั่งยืน โดยนัย ข้อกำหนดนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องความอยู่รอดของวัฒนธรรมอย่างมาก เนื่องจากพืชและสัตว์บางชนิดมีความสำคัญในแง่จิตวิญญาณและเศรษฐกิจของวัฒนธรรมพื้นเมืองในหลายวัฒนธรรม ฉะนั้น การใช้พืชและสัตว์เหล่านี้ตามขนบธรรมเนียมที่สืบทอดมาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ต่อไปของวัฒนธรรมนั้น

ในการประชุมครั้งที่ 5 ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองไนโรบี ประเทศเคนยาในเดือนพฤษภาคม 2543 COP ยอมรับว่าการปกป้องรักษาภูมิปัญญา นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติพื้นบ้านของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นขึ้นอยู่กับ การสงวนรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและพื้นฐานทางวัตถุ (material base) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้สิ่งเหล่านี้ดำรงอยู่ได้ COP เรียกร้องให้ภาคีและรัฐบาลดำเนินมาตรการส่งเสริมการอนุรักษ์และสงวนรักษาเอกลักษณ์ดังกล่าว (ข้อตัดสินใจ 5/16 วรรค 16)

ข้อ 17 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน กำหนดว่าข้อมูลดังกล่าวรวมถึงภูมิปัญญาของชนพื้นเมืองและภูมิปัญญาพื้นบ้าน และถ้าเป็นไปได้ รวมถึงการส่งข้อมูลกลับถิ่นเดิม (repatriation) สิ่งนี้มีความสำคัญสำหรับชุมชนพื้นเมืองที่พิจารณาหนทางที่จะนำกลับมาซึ่งข้อมูลอันล้ำค่าเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาและวิถีปฏิบัติว่าด้วยการใช้พืชและสัตว์ที่สืบทอดมาแต่โบราณ ซึ่งเก็บสะสมอยู่ที่พิพิธภัณฑ์และสถาบันวิจัยนานหลายทศวรรษหรือศตวรรษ ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้เพื่อเติมเต็มความรู้สมัยใหม่ หรือแม้กระทั่งช่วยฟื้นฟูวิถีปฏิบัติดั้งเดิมเกี่ยวกับพืชและสัตว์บางชนิด

ข้อ 18 เรียกร้องให้ภาคีร่วมมือกันในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีพื้นเมืองและเก่าแก่ COP ยืนยันว่า ในการ ปฏิบัติตามสนธิสัญญา ภูมิปัญญาพื้นบ้านควรได้รับความเคารพเท่าเทียมกับความรู้แบบอื่น และดังนั้น จึงควรพิจารณาว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านมีประโยชน์และจำเป็นไม่ต่างจากความรู้แบบอื่น รวมทั้งความรู้ทางวิทยาศาสตร์

ข้อตัดสินใจของ COP เกี่ยวกับชนพื้นเมือง

ตั้งแต่อนุสัญญามีผลบังคับใช้ COP ได้ประกาศข้อตัดสินใจหลายข้อที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อ 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ข้อตัดสินใจ	3/14	—
ข้อตัดสินใจนี้เป็นการเตรียมสำหรับการกำหนดกระบวนการระหว่างสมัยประชุม		
ซึ่งรวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการ		5
วันเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้านและความหลากหลายทางชีวภาพ	ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงมาดริด	
ในเดือนพฤศจิกายน 2540 (Madrid Workshop)		

ข้อตัดสินใจ 3/17 – COP ตัดสินใจว่า ในการปฏิบัติตามอนุสัญญา ภูมิปัญญา นวัตกรรม และวิถีปฏิบัติที่สืบทอดมาแต่โบราณของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นต้องได้รับความคุ้มครอง และควรพิจารณาประเด็นเหล่านี้ที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงอื่นด้วย เช่น ข้อตกลงว่าด้วยลักษณะทางการค้าของทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การค้าโลก (WTO's Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property)

ข้อตัดสินใจ	4/9	—
ข้อตัดสินใจนี้นำไปสู่การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจที่เปิดรับฟังความคิดเห็นทั่วไประหว่างสมัยประชุมว่าด้วยข้อ 8 (j) และการเชื้อเชิญภาคีให้ยื่นกรณีศึกษา		

คณะทำงานเฉพาะกิจที่เปิดรับฟังความคิดเห็นทั่วไประหว่างสมัยประชุมว่าด้วยข้อ 8 (j)

ภาระหน้าที่ที่คณะทำงานได้รับมอบหมายมีดังนี้

- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการคุ้มครองทางกฎหมายหรือรูปแบบการคุ้มครองที่เหมาะสมสำหรับภูมิปัญญาพื้นบ้าน
- ชี้แนะ COP เรื่องการปฏิบัติตามข้อ 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการพัฒนาและดำเนินโครงการในระดับชาติและนานาชาติ
- พัฒนาโปรแกรมสำหรับการทำงาน
- ชี้แนะ COP เรื่องมาตรการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในหมู่ชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นและวิธีการเสริมสร้างกลไกที่รองรับความร่วมมือดังกล่าวให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การเชิญให้ยื่นกรณีศึกษา

กรณีศึกษาครอบคลุมเรื่อง

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาพื้นบ้านและองค์ความรู้อื่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- ผลกระทบของเครื่องมือระหว่างประเทศ ลิขสิทธิ์พืชพันธุ์ทางปัญญา และกฎหมายและนโยบายในปัจจุบันต่อภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
- ขอบเขตที่ภูมิปัญญาพื้นบ้านถูกนำไปรวมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจเรื่องการพัฒนาและการจัดการทรัพยากร
- แนวทางปฏิบัติว่าด้วยวิธีการทำงานวิจัยชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน
- สาระเรื่องการให้คำยินยอมโดยการบอกกล่าวล่วงหน้า (informed consent) การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและสมเหตุสมผล และการอนุรักษ์ในดินแดนของชนพื้นเมืองและท้องถิ่น
- ลิขสิทธิ์พืชพันธุ์ทางปัญญา

กรณีศึกษาเหล่านี้ถูกส่งไปยังองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกและใช้เป็นแนวคิดริเริ่มของภาคีสำหรับการติดตามข้อ 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องเป็นกฎหมาย

ข้อตัดสินใจ

4/9

กระตุ้นให้ชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยตรงในการประชุมครั้งแรกของคณะทำงานผู้แทนของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ ในขณะที่ผู้แทนบางคนอาจร่วมประชุมในฐานะสมาชิกของคณะผู้แทนของรัฐภาคี

ข้อตัดสินใจ 5/16 – ข้อตัดสินใจนี้ ซึ่งผ่านมติเห็นชอบในการประชุม COP ครั้งที่ 5 ในเมืองไนโรบี ประเทศเคนยาในเดือนพฤษภาคม 2543 เป็นข้อตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อ 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ใจความหลักของข้อตัดสินใจนี้มีดังนี้

- การยึดเวลาปฏิบัติงานของคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยข้อ 8(j)

- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิผลของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น โดยเฉพาะสตรี ในการปฏิบัติตามอนุสัญญา
- การคุ้มครองภูมิปัญญา นวัตกรรม
และวิถีปฏิบัติพื้นบ้านของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นในส่วนของอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- การมีมติรับรองแผนงานสำหรับคณะทำงาน

การสนับสนุนเงินทุนผ่าน Global Environment Facility

ด้วยการให้สัตยาบันอนุสัญญา ประเทศพัฒนาแล้วมีพันธะที่จะต้องจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน เพื่อให้แน่ใจว่าประเทศกำลังพัฒนาสามารถปฏิบัติตามอนุสัญญาได้ การให้ทุนอุดหนุน ซึ่งอาจเป็นการบริจาคแบบทวิภาคี ภูมิภาค หรือพหุภาคี ถูกส่งผ่าน Global Environment Facility (GEF) ซึ่งควบคุมกลไกทางการเงินของอนุสัญญา COP ร้องขอให้ GEF จัดสรรเงินทุนสนับสนุนโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาการใช้ที่ยั่งยืนของส่วนประกอบต่างๆ ของความหลากหลายทางชีวภาพ และสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนตามที่ระบุในแผนงานที่เป็นการปฏิบัติตามข้อ 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

GEF เป็นความพยายามของนานาชาติที่เป็นการดำเนินการผ่านโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UN Development Programme – UNDP) UNEP และธนาคารโลก หากชุมชนพื้นเมืองใดได้รับผลกระทบจากโครงการที่ GEF จัดสรรทุนอุดหนุน จะมีการขอคำปรึกษาจากชุมชนเหล่านั้นทั้งก่อนเริ่มโครงการและระหว่างดำเนินการ โครงการโปรแกรมทุนช่วยเหลือขนาดเล็ก (Small Grants Programme) ของ GEF ที่บริหารโดย UNDP ถูกใช้ประโยชน์บ่อยๆ โดยเอ็นจีโอของชนพื้นเมือง อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ของ UNDP, UNEP และธนาคารโลก

การมีส่วนร่วมในอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

มีหลายวิธีที่ชนพื้นเมืองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในภารกิจของอนุสัญญา ชนพื้นเมืองอาจมีส่วนร่วมในการประชุมภายใต้กรอบของอนุสัญญาในฐานะสมาชิกของคณะผู้แทน

นเป็นทางการ และ/หรือผู้แทนขององค์กรและชุมชนพื้นเมืองในฐานะผู้สังเกตการณ์ ยื่นกรณีศึกษา และเป็นสมาชิกของคณะผู้เชี่ยวชาญและ/หรือกลุ่มติดต่อประสานงาน (liaison group)

เพื่อมีส่วนร่วมในการกิจของอนุสัญญาให้มากที่สุด ชุมชนพื้นเมือง – ดำเนินการผ่านองค์กรของตน – อาจประสงค์ที่จะติดต่อประสานงานกับรัฐบาลแห่งชาติอย่างใกล้ชิด ในบางประเทศ รัฐบาลแห่งชาติสนับสนุนการก่อตั้งองค์กรชนพื้นเมืองเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญา พิจารณาทบทวนข้อตัดสินใจของ COP และมีส่วนร่วมในแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง

การมีส่วนร่วมในการประชุม

เนื่องจากการหิบบกหลายประเด็นขึ้นมามีปราชญ์ในที่ประชุมภายใต้กรอบของอนุสัญญา ชนพื้นเมืองและองค์กรของชนพื้นเมืองควรดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าตนมีผู้แทนร่วมประชุมด้วยตามสมควร ผู้สังเกตการณ์จากเอ็นจีโอ รวมทั้งองค์กรและชุมชนพื้นเมือง อาจร่วมประชุมและมีส่วนร่วมในการประชุมของ COP รวมทั้งการประชุมต่างๆ ของหน่วยงานในสังกัดของ COP ด้วย COP สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองในการประชุมของคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยข้อ 8(j) การเข้าร่วมการประชุมเหล่านี้เป็น โอกาสสำคัญที่ผู้แทนของชนพื้นเมืองจะแลกเปลี่ยนข้อมูล สร้างเครือข่าย และลือบปี

สำนักเลขาธิการมีหน้าที่แจ้งให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนทราบกำหนดการประชุมของ COP หรือหน่วยงานในสังกัดของ COP เพื่อแน่ใจว่าองค์กรของคุณทราบข้อมูลตลอดเวลา คุณควรติดต่อสำนักเลขาธิการและขอให้สำนักเลขาธิการแจ้งกำหนดการประชุมให้ทราบทุกครั้ง ถ้าคุณประสงค์จะเข้าร่วมประชุม

คุณต้องแจ้งสำนักเลขาธิการก่อนการประชุมนั้นว่าองค์กรของคุณประสงค์จะส่งผู้แทนไปร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ ถ้าคุณประสงค์จะกล่าวปราศรัยในที่ประชุมของ COP

คุณสามารถขออนุญาตจากประธาน COP ก่อนการประชุม

องค์กรของคุณควรมีส่วนร่วมในเรื่องการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ถ้าอยากทราบรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประชุมต่างๆ

ภายใต้กรอบของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อ่านข้อมูลติดต่อด้านล่าง

การยื่นกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่สะท้อนหลายๆ ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาช่วยติดตาม ประเมินผล และมอบแนวทางปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของแผนปฏิบัติการระดับชาติและแผนงานที่ผ่านความเห็นชอบภายใต้อนุสัญญา

กรณีศึกษาที่ยื่นให้แก่สำนักเลขาธิการสำคัญอย่างยิ่งกับการเตรียมเอกสารและการจัดทำข้อเสนอแนะที่จะพิจารณาในการประชุมของ COP และการประชุมของหน่วยงานในสังกัดของ COP ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรชนพื้นเมืองควรตอบรับคำเชิญเพื่อนำเสนอหลักฐานยืนยันว่าชุมชนพื้นเมืองกำลังได้รับผลกระทบจากการกระบวนการดำเนินการตามอนุสัญญาอย่างไรบ้าง

เป็นสมาชิกของคณะผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มติดต่อประสานงาน

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามอนุสัญญา COP ตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญหลายคณะเป็นระยะๆ ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ถูกคัดเลือกจากรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐบาลระบุว่าบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง

องค์กรชนพื้นเมืองอาจประสงค์ติดต่อกับรัฐบาลเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เชี่ยวชาญด้านชนพื้นเมืองได้รับการเสนอชื่อเพื่อคัดเลือกให้รวมอยู่ในรายชื่อสมาชิกของคณะผู้เชี่ยวชาญและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มติดต่อประสานงานซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นพิจารณาบทวนเอกสารที่จัดทำโดยสำนักเลขาธิการ ซึ่งจะพิจารณาโดยคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยข้อ 8(j) การมีส่วนร่วมเปิดกว้างให้กับทุกคนหรือหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมด้านการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ผู้สังเกตการณ์มีสิทธิมีส่วนร่วมได้ในการประชุมแต่ไม่มีสิทธิออกเสียง

การประสานงานกับหน่วยงานและกระบวนการระหว่างประเทศอื่นๆ

COP

ประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลและหน่วยงานยูเอ็นอย่างใกล้ชิดในประเด็นเรื่องการคุ้มครองและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน

การประสานงานอาจเป็นลักษณะของการเข้าร่วมประชุม

แจ้งความคืบหน้าเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญา เมื่อได้รับเชิญ แลกเปลี่ยนเอกสาร และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมเอกสาร

สำนักเลขาธิการทำงานอย่างใกล้ชิดกับองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก องค์การการค้าระหว่างประเทศ องค์การที่ประชุมว่าด้วยการค้าและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์

และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ

และคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ

COP

มักส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมระหว่างหน่วยงานยูเอ็นว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง

COP

เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการประชุมองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาลว่าด้วยป่าไม้

ซึ่งอภิปรายเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้

และประสานงานกับองค์กรที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อมที่กล่าวข้างต้น

การเข้าถึงข้อมูลข้อตัดสินใจของ COP และเอกสารอื่นๆ

สำนักเลขาธิการของที่ประชุมว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพตีพิมพ์ข้อตัดสินใจของ COP

ประมาณ 2-3 เดือนหลังจากการประชุมแต่ละครั้งและเผยแพร่ข้อตัดสินใจในเว็บไซต์ของอนุสัญญา

องค์กรชนพื้นเมืองควรได้รับสำเนาของข้อตัดสินใจ

เนื่องจากข้อตัดสินใจมีข้อมูลสำคัญๆ

เกี่ยวกับประโยชน์ของชนพื้นเมืองที่พัวพันกับประเด็นต่างๆ มากมายที่เป็นภารกิจของ COP

ราว 6 สัปดาห์ก่อนการประชุมของ COP และหน่วยงานอื่นที่กำหนดตามบทบัญญัติของสนธิสัญญา

เอกสารการประชุมจะถูกแจกจ่ายไปยังทุกหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานประสานงานหลักของภาคีและ

องค์กรอื่นๆ

ทุกองค์กร

รวมทั้งองค์กรชนพื้นเมืองที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักเลขาธิการเป็นผู้สังเกตการณ์

ขอเอกสารเหล่านี้ได้ที่

Conventions

Clearing

House

Mechanism

และผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่เว็บไซต์ www.biodiv.org

ข้อมูลติดต่อสำหรับสำนักเลขาธิการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักเลขาธิการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพตั้งอยู่ในเมืองมอนทรีออล

ประเทศแคนาดา เจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการรับผิดชอบในการจัดทำเอกสารเพื่อพิจารณาโดย

COP

และหน่วยงานในสังกัด

และการเตรียมและสนับสนุนการจัดการประชุม

ที่อยู่ของสำนักเลขาธิการคือ

Secretariat of the Convention on Biological Diversity
World Trade Centre
393, Saint Jacques St, Suite 300
Montreal, Quebec
CANADA H2Y 1N9
Telephone: 1-514-288-2220

คณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ

คณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (UN Commission on Sustainable Development) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) ได้รับการจัดตั้งขึ้นหลังจากการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Earth Summit) คณะกรรมการประกอบด้วยรัฐสมาชิก 53 รัฐ ทบวงการชำนาญพิเศษอื่นเหล่านี้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมีผู้แทนเป็นสมาชิกของคณะกรรมการด้วย คณะกรรมการซึ่งประชุมปีละครั้งเป็นเวลา 2-3 สัปดาห์ถือปรัยประเด็นเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่ผ่านความเห็นชอบโดยที่ประชุมเมื่อปี พ.ศ. 2535

สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการซึ่งตั้งอยู่ในกรุงนิวยอร์กเตรียมเอกสารข้อมูลภูมิหลังและรายงานกิจกรรมต่างๆ และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเสนอรัฐบาล กระบวนการจัดทำรายงานเปิดกว้างให้กลุ่มสำคัญๆ ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมได้ รวมทั้งชนพื้นเมืองที่ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการที่ผ่านความเห็นชอบโดยที่ประชุมเมื่อปี พ.ศ. 2535 และคณะกรรมการสนับสนุนให้กลุ่มเหล่านี้มีส่วนร่วม นอกจากนี้ คณะกรรมการยังสนับสนุนให้รัฐสมาชิกส่งเสริมการจัดการที่ดินและทรัพยากรที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษด้วยตนเองโดยชนพื้นเมือง

การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอ็นจีโอที่มีสถานะที่ปรึกษากับ ECOSOC สามารถมีส่วนร่วมในการประชุมของคณะกรรมการได้ การยื่นคำขออนุมัติสถานะที่ปรึกษาเป็นความรับผิดชอบของ Department of Economic and Social Affairs (DESA) ที่สำนักงานสหประชาชาติในกรุงนิวยอร์ก (Room DC1-1480, United Nations, New York, NY 10017 - โทรศัพท์ 212 963 4842 แฟกซ์ 212 963 9248) หัวหน้าแผนกชื่อ Ms Hanifa Mezoui องค์การที่ยื่นสมัครเพื่อขอสถานะที่ปรึกษาต้องกรอกแบบสอบถามเมื่อกรอกข้อมูลเสร็จแล้ว คณะกรรมการว่าด้วยองค์การพัฒนาเอกชนจะพิจารณาคำขอและส่งคำแนะนำไปให้แก่ ECOSOC เพื่อตัดสินใจในขั้นสุดท้าย

ใบสมัครที่กรอกข้อมูลครบถ้วนต้องได้รับภายในวันที่
มีอุทยานของทุกปีก่อนปีทีเอ็นจีโอประสงค์จะได้รับการพิจารณา

1

แผ่นพับที่ 11

UNDP และชนพื้นเมือง

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme – UNDP) เป็นองค์กรของยูเอ็นที่ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการพัฒนามนุษย์แบบยั่งยืน และเป็นผู้ให้บริการหลักของยูเอ็นด้านการให้คำแนะนำ ธารรงค์สร้างแนวร่วม (advocacy) และอนุมัติทุนอุดหนุนการพัฒนาให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา ด้วยสำนักงานประจำประเทศ 132 แห่งกระจายอยู่ทั่วโลก ความมุ่งมั่นทุ่มเทของ UNDP ในการขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วโลกได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ภายหลังจากความขัดแย้ง รวมทั้งสถานการณ์ที่รัฐถูกโคດเคียวจากประชาคมโลกหาก UNDP ไม่ยื่นมือเข้าไปช่วย

ในเดือนกันยายน 2543 ในการประชุมสุดยอดแห่งสหประชาชาติ (UN Millennium Summit) ผู้นำทั่วโลกปฏิญาณว่าจะลดสัดส่วนของประชาชนที่มีฐานะยากจนครึ่งหนึ่งภายในปี พ.ศ. 2558 UNDP แสดงบทบาทผู้นำในการดำเนินการเพื่อให้คำมั่นสัญญานี้กลายเป็นความจริง ด้วยการเสนอบริการให้คำปรึกษาแก่ประเทศกำลังพัฒนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก UNDP จับมือเป็นหุ้นส่วนกับรัฐบาล ทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็น องค์กรประชาสังคม และสถาบันต่างๆ ในภาคเอกชนเพื่อร่วมกันดำเนินโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม UNDP มีความชำนาญเป็นพิเศษด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นโยบายสนับสนุนคนยากจน พลังงานและสิ่งแวดล้อม การสร้างสันติภาพ และการบรรเทาภัยพิบัติ เอชไอวี/เอดส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นอกจากนี้ UNDP ทำงานด้านการส่งเสริมแนวคิดใหม่ในสังคมเกี่ยวกับปัญหาความยากจนในหลายมิติอีกด้วย รายงานการพัฒนามนุษย์ที่มีผู้อ้างอิงอย่างกว้างขวางปลูกเร้าให้เกิดการอภิปรายเรื่องประเด็นการพัฒนาที่สำคัญๆ ในระดับนานาชาติและประเทศ ได้แก่ ความยากจน โลกาวัดัน และสิทธิมนุษยชน

การปรับปรุงรูปแบบการทำงานแบบหุ้นส่วนก็เป็นหน้าที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่งที่ UNDP ได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคต ดังคำกล่าวของผู้บริหารของ UNDP ความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างผู้มีบทบาทในการพัฒนาเป็นเงื่อนไขที่ต้องทำเสร็จเรียบร้อยก่อนเพื่อประสิทธิผลของการพัฒนา ความท้าทายลำดับแรกสำหรับ UNDP คือการย้ายสถาบันเข้าไปอยู่ในองค์กรเครือข่ายที่กว้างขวางซึ่งสร้างโอกาสการพัฒนาใหม่ๆ ผ่านรูปแบบหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (strategic partnership) UNDP มุ่งสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนที่เข้มแข็งมากขึ้นกับภาคประชาสังคมและองค์กรของชนพื้นเมือง (Indigenous Peoples' Organizations – IPOs) เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการส่งเสริมมุมมองใหม่ๆ ที่ฉีกแนวจากมุมมองการพัฒนาแบบเดิมๆ การเปลี่ยนแปลงในสังคมเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการคิดค้นทางเลือกที่ไม่ขัดแย้งในตัวเองและน่าพอใจ และด้วยการจับมือทำงานเป็นหุ้นส่วนกับชนพื้นเมือง UNDP จะสามารถช่วยสร้างทางเลือกเหล่านั้นได้

นอกจากนี้ UNDP ยังบริหารกองทุนเฉพาะกิจอีกจำนวนหนึ่งด้วย รวมทั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาสตรีแห่งสหประชาชาติ (UN Development Fund for Women - UNIFEM) โครงการอาสาสมัครแห่งสหประชาชาติ (United Nations Volunteers – UNV) และสำนักงานต่อต้านการแปรสภาพทะเลทรายและภาวะแห้งแล้ง (Office to Combat Desertification and Drought - UNSO) UNDP เป็นผู้อุปถัมภ์ของโครงการระดับโลกเพื่อเอชไอวี/เอดส์ และเป็นพาร์ทเนอร์ของ Global Environment Facility (GEF) ร่วมกับธนาคารโลกและ UNEP GEF อนุมัติเงินทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก

UNDP บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารจำนวน 36 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนรัฐบาลจากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว คณะกรรมการบริหารจัดการประชุมปีละครั้งที่สำนักงานใหญ่ของ UNDP ในกรุงนิวยอร์ก ในฐานะเป็นองค์กรช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาด้วยทุนอุดหนุนแบบพหุภาคีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก UNDP มีเครือข่ายสำนักงานใน 132 ประเทศซึ่งบริหารงานโดยผู้แทน/ผู้ประสานงานประจำประเทศ (Resident Representative/Coordinator) และทำงานร่วมกับประชาชนและรัฐบาลใน 175 ประเทศและดินแดนในทุกภูมิภาคทั่วโลก

UNDP และชนพื้นเมือง

การทำงานร่วมกับชนพื้นเมืองของ UNDP ในระดับประเทศมีขอบเขตกว้างขวางมาก ตั้งแต่การประกาศปีสากลแห่งชนพื้นเมืองของสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2536 โครงการทุนช่วยเหลือขนาดเล็ก (small grants programme) และโครงการระดับภูมิภาคและประเทศของ UNDP จำนวนมากเกี่ยวข้องกับชุมชนพื้นเมือง ความคิดริเริ่มเหล่านี้มุ่งเน้นการจัดความยากจน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งฟื้นฟูอารยธรรม นอกจากนี้ UNDP ได้สนับสนุนโครงการต่างๆ ภายใต้โครงการภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านด้วยกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพที่ออกแบบเฉพาะกลุ่มเป้าหมายและการสนับสนุนทางตรงสำหรับโครงการที่พัฒนาและดำเนินการโดยองค์กรของชนพื้นเมือง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 UNDP มีส่วนร่วมในการปรับโฉมใหม่ของพอร์ตโฟลิโอของชนพื้นเมือง วัตถุประสงค์โดยรวมของการทำงานร่วมกับชนพื้นเมืองของ UNDP คือเพื่อบริหารการมิติต่างๆ ของชนพื้นเมืองและแนวคิดการพัฒนาชนพื้นเมืองในโครงการในอนาคต และทำให้ข้อห่วงใยของชนพื้นเมืองเป็นสิ่งที่คาบเกี่ยวกับการกิจต่างๆ ที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนของ UNDP เมื่อไม่นานมานี้ มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับการสำรวจบทบาทของชนพื้นเมืองในการป้องกันการขัดแย้งและสร้างสันติภาพ UNDP มอบหมายผู้เชี่ยวชาญให้เขียนกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์บทบาทของการเคลื่อนไหวของชนพื้นเมืองในการป้องกันการขัดแย้งและสร้างสันติภาพทั่วโลกเพื่อใช้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอน ด้วยการทำงานเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานอื่นๆ ของยูเอ็น UNDP กำลังพิจารณาวิธีการตอบสนองด้านสารสนเทศ และข้อห่วงใยเรื่องการสร้างเครือข่ายและการเสริมสร้างขีดความสามารถของ IPO เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประชุมของเวทีถาวรว่าด้วยประเด็นชนพื้นเมือง (อนุมัติโดย ECOSOC ในเดือนกรกฎาคม 2543)

โครงการระดับโลก

โครงการจำนวนมากภายใต้ได้รับการสนับสนุนจาก UNDP ที่รวมชนพื้นเมืองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งด้วยจัดเป็นโครงการทุนช่วยเหลือขนาดเล็ก

โครงการเหล่านี้หลายโครงการมีขอบเขตเป็นโครงการระดับโลกและเงินทุนของโครงการมักไม่ใช่จำนวนเงินมากมาย

โครงการเหล่านี้ออกแบบเพื่อส่งเสริมกระบวนการได้มาซึ่งมติที่เห็นชอบโดยคนส่วนใหญ่และการตัดสินใจที่ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมด้วย และพัฒนาและดำเนินการในลักษณะกระจายอำนาจ และโครงสร้างการจัดการแบบมีส่วนร่วมก็เป็นองค์ประกอบสำคัญของความคิดริเริ่มลักษณะนี้โดยทั่วไป

โครงการทุนช่วยเหลือขนาดเล็กเกี่ยวพันกับการให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับชุมชนท้องถิ่นผ่านองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organization - NGO) และองค์กรชุมชน (Community Based Organization - CBO) นอกจากองค์กรอื่นๆ สามารถขอทุนอุดหนุนผ่าน **Global Environment Facility (GEF)** โครงการทุนช่วยเหลือขนาดเล็ก (**Small Grants Programme**) ซึ่งสนับสนุนกิจกรรมปลักย่อยที่ดำเนินการโดยเอ็นจีโอและกลุ่มชุมชนต่างๆ

ซึ่งทำงานเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในทวีปแอฟริกา เครือข่ายแอฟริกา 2000 (**Africa 2000 Network**) จัดสรรเงินทุนให้แก่โครงการที่สนับสนุนกลุ่มชุมชน เอ็นจีโอ รวมทั้ง IPO และสถาบันวิชาการ กิจกรรมของโครงการครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือโดยตรง เช่น การฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนการสื่อสารที่ออกแบบเพื่อสงวนรักษาสภาพแวดล้อมของทวีปแอฟริกาและส่งเสริมการพัฒนาในระดับรากหญ้าที่เน้นความยั่งยืนของระบบนิเวศ

นับตั้งแต่การประกาศ

Agenda

21

(วาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ผ่านมติเห็นชอบจากการประชุมยูเอ็นว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา 1 - UNCED หรือ Earth Summit) พันธกรณีเพื่อช่วยเหลือชนพื้นเมืองได้อุบัติขึ้นโดยปริยายเพื่อสนับสนุนแนวทาง ที่พิเศษมาก ใน Agenda 21 มีการจัดตั้งกองทุน Capacity 21 เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อประสานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ดีขึ้น Capacity 21 สนับสนุนการออกแบบนโยบายและโครงการการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งหลายนโยบายและโครงการเกี่ยวข้องกับชุมชนของชนพื้นเมือง

โครงการภูมิปัญญาพื้นบ้าน

โครงการภูมิปัญญาพื้นบ้าน (Indigenous Knowledge Programme - IKP) เป็นความคิดริเริ่มของเครือข่ายความหลากหลายทางชีวภาพของชนพื้นเมือง

ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสงวนรักษาและส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านทั่วโลก คณะกรรมการกำกับดูแล (Steering Committee) ประกอบด้วยผู้ประสานงานทั่วไป (General Coordinator) และผู้ประสานงานประจำภูมิภาคอีก

กรรมการแต่ละคนเป็นตัวแทนขององค์กรของชนพื้นเมืองระดับท้องถิ่น
โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก UNDP ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และ Swiss Development Cooperation

โครงการภูมิปัญญาพื้นบ้านมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ

- เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ IPO
ในกระบวนการและการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับข้อห่วงใยของชนพื้นเมือง เช่น
การประชุมประจำปีของ Conference of the Parties of the Biodiversity
- เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน อาทิ
ผ่านโครงการวิจัยที่ออกแบบและดำเนินการโดย IPO ที่ครอบคลุมหัวข้อต่างๆ เช่น
กฎหมายจารีตประเพณีและสิทธิในทรัพยากรที่สืบทอดมา และ
- เพื่อจัดสรรเงินทุนสำหรับความคิดริเริ่มเพื่อช่วยเหลือตนเองของชนพื้นเมืองที่เน้นการลดความยากจน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้างองค์กรระดับชุมชน

จากโครงการ IKP ที่ได้รับทุนช่วยเหลือจาก UNDP ทั้งหมด 3 โครงการ มี 2
โครงการอยู่ในทวีปเอเชียและอีกหนึ่งโครงการอยู่ในอเมริกาใต้ เมื่อเร็วๆ นี้
ผลการประเมินโครงการนี้ออกมาก่อนข้างดี
โดยมีการแสดงความชื่นชมเป็นพิเศษกับโครงการในป่าอะเมซอนของ Yana Yacu Sacha
ในประเทศเอกวาดอร์
โครงการนั้นออกแบบเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านสำหรับการอนุรักษ์ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพในป่า
และมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างโมเดลการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีพื้นฐานจากภูมิปัญญาพื้นบ้านในป่าอะเมซอน
โครงการนี้จะก้าวสู่ระยะ 2 หรือไม่ขึ้นอยู่กับความตัดสินใจของคณะกรรมการกำกับดูแล

โครงการชนพื้นเมืองระดับภูมิภาคและประเทศของ UNDP

UNDP สนับสนุนชนพื้นเมืองในกิจกรรมของโครงการพัฒนาระดับภูมิภาคและประเทศ
โครงการเหล่านี้หลายโครงการมักเน้นด้านเดียวหรือมากกว่านั้น ได้แก่
การปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การสงวนรักษาทรัพยากร
ธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการฟื้นฟูวัฒนธรรม

ตัวอย่างที่ดีของโครงการระดับภูมิภาคของ

UNDP

คือโครงการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อันได้แก่โครงการกลุ่มชนบนพื้นที่สูง (Highland Peoples Programme – HPP) โครงการนี้ ซึ่งระยะแรกของโครงการเพิ่งสิ้นสุดเมื่อเร็วๆ นี้ ครอบคลุม 4 ประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง – ประเทศไทย กัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม ซึ่งเป็นแหล่งพำนักของชนพื้นเมืองประมาณ 11 ล้านคน

ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดขององค์กรชนพื้นเมือง

โครงการมุ่งเน้นการลดความยากจนโดยใช้แนวทางจากล่างสู่บนที่เน้นการมีส่วนร่วม

กระจายอำนาจ และรูปแบบเฉพาะถิ่น โครงการกำหนดกลไกและกระบวนการแลกเปลี่ยนต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเสวนาและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้เสียที่มีหลายกลุ่ม ได้แก่ รัฐบาลและ IPO เกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มชนบนพื้นที่สูงในระดับภูมิภาค ประเทศ และท้องถิ่น ในกัมพูชา HPP

มุ่งเน้นให้การสนับสนุนแก่คณะกรรมการร่วมระดับรัฐมนตรีและการพัฒนาแนวนโยบายสำหรับกลุ่มชนบนพื้นที่สูง แนวนโยบายนี้จัดทำขึ้นโดยได้รับส่วนร่วมจากระดับรากหญ้าและส่วนกลาง รวมทั้งระดับภูมิภาค

การสร้างคามเข้มแข็งกับภารกิจด้านชนพื้นเมืองของ UNDP

ในปี พ.ศ. 2542 UNDP จัดกิจกรรมให้คำปรึกษาแก่ผู้นำขององค์กรของชนพื้นเมือง 2 ครั้งเพื่ออภิปรายหลายหัวข้อ อาทิ

ประเด็นความจำเป็นเร่งด่วนของชนพื้นเมืองและวิธีการทำงานแบบหุ้นส่วนกับ UNDP ที่ดีที่สุด การให้คำปรึกษาที่เรียกว่า “Indigenous Peoples and UNDP – Strengthening our Partnership” จัดขึ้นที่กรุงเจนีวาในเดือนกรกฎาคม 2542 เป็นแรงผลักดันการทำงานเพื่อชนพื้นเมืองของ UNDP ตามพันธสัญญาที่ตกลงกันระหว่างการให้คำปรึกษา UNDP

ให้ความสำคัญกับการออกแบบนโยบาย

รวมทั้งแนวทางปฏิบัติที่นำไปใช้โดยสำนักงานประจำประเทศและสำนักงานใหญ่ นอกจากนี้ UNDP

เน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของชนพื้นเมืองและยกระดับการมีส่วนร่วมในระบบยูเอ็นและเวทีใหญ่ระดับโลก

คณะกรรมการที่ปรึกษา CSO ที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการบริหารและผู้บริหารระดับอาวุโส

ในเดือนพฤษภาคม 2543 UNDP จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาองค์กรประชาสังคม (Civil Society Organization – CSO) เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการบริหารอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก ซึ่งชี้แนะแนวทางเชิงยุทธศาสตร์เกี่ยวกับประเด็นนโยบายที่มีหลากหลายหัวข้อ ตั้งแต่ประเด็นโลกาภิวัตน์

การค้า

และการลดความยากจนไปจนถึงการป้องกันความขัดแย้งและสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการประกอบด้วยผู้นำด้านนโยบาย CSO 14 คน ซึ่งรวมผู้อำนวยการของ IPO ด้วย สมาชิกของคณะกรรมการให้ข้อคิดเห็นที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับประเด็นข้อห่วงใยของประชาสังคมและ ชนพื้นเมือง ในการประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการ CSO ผู้อำนวยการบริหารของ UNDP ชื่อมาร์ก มัลลีสก บราวน์

ได้แสดงพันธกรณีส่วนตัวของตนกับประเด็นชนพื้นเมืองและเน้นความสำคัญของการพัฒนาและดำเนินนโยบายเกี่ยวกับชนพื้นเมือง รวมทั้งการเตรียมแนวทางปฏิบัติสำหรับนโยบายนี้ด้วย

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ UNDP

การประชุมคณะกรรมการบริหารของ UNDP เป็นการประชุมที่เปิดกว้างให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมได้ ซึ่งองค์กรชนพื้นเมืองและองค์กรพัฒนาเอกชนสามารถร่วมประชุมได้ในฐานะผู้สังเกตการณ์ ก่อนการประชุม

ผู้แทนของเอ็นจีโอสามารถขออนุญาตจากคณะกรรมการบริหารเพื่อกล่าวแถลงการณ์ เป็นที่น่าสังเกตว่า UNDP ไม่จัดการประชุมเรื่องประเด็นชนพื้นเมืองเป็นประจำ และโดยทั่วไป การประชุมเฉพาะกิจหรือนัดพิเศษหรือการให้คำปรึกษาเรื่องชนพื้นเมืองมักจัดขึ้นตามการร้องขอของกลุ่มชนพื้นเมืองหรือผู้แทนของชนพื้นเมือง

UNDP พยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองในกระบวนการทางนโยบาย เจ้าหน้าที่ระดับภูมิภาคและประเทศของ UNDP ปรึกษากับผู้แทนและชุมชนของชนพื้นเมืองเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการ ซึ่งอาจกระทบกับชุมชน และองค์กรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชนพื้นเมืองในการออกแบบ และดำเนิน โครงการพัฒนาที่สนับสนุนชุมชนพื้นเมือง

ถ้าคุณประสงค์จะติดต่อขอรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมของ UNDP ที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง โปรดติดต่อสำนักงานประจำประเทศของ UNDP

ในประเทศของคุณหรือทีมประชาสังคมที่ Bureau for Resources and Strategic Partnerships
ที่สำนักงานใหญ่ของ UNDP ในกรุงนิวยอร์ก

Civil Society Team
Bureau for Resources and Strategic Partnerships
United Nations Development Programme
One United Nations Plaza
New York, NY 10017
USA
Website: www.undp.org
เว็บไซต์ของชนพื้นเมือง www.undp.org/csopp/CSO/NewFiles/ipindex.html
Tel: 1-212-906-5316
Fax: 1-212-906-5313

แผ่นพับที่ 12
WIPO และชนพื้นเมือง

ถ้อยคำและแนวคิดสำคัญๆ

มรดกทางวัฒนธรรม

ทรัพย์สินทางปัญญา

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก

สาระสำคัญ

ถึงแม้ว่านานาชาติต่างยอมรับสิทธิของชนพื้นเมืองในการปกป้องและคุ้มครองวิถีปฏิบัติที่สืบทอดมา
ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และวิถีชีวิตดั้งเดิม
มรดกทางวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองหลายกลุ่มยังคงถูกคุกคาม
และคนพื้นเมืองจำนวนมากถูกกีดกันไม่ให้ได้รับประโยชน์สุขจากสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
อย่างไรก็ดี
ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นความคิดริเริ่มหลายอย่างเพื่อคุ้มครองสิทธิทางปัญญาของชนพื้นเมือง

มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านของชนพื้นเมืองประกอบด้วยวิถีปฏิบัติที่สืบทอดมา
ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษของชนกลุ่มหนึ่ง
ผู้พิทักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชนพื้นเมืองถูกกำหนดโดยขนบธรรมเนียม
กฎข้อบังคับ และวิถีปฏิบัติของชุมชน
และผู้พิทักษ์อาจเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้องหรือประชาชนทั่วไป
มรดกของชนพื้นเมืองประกอบด้วย

- ภาษา ศิลปะ ดนตรี การร้องรำทำเพลงและพิธีกรรม
- ความรู้และวิถีปฏิบัติทางการเกษตร ด้านวิชาการ และนิเวศวิทยา
- ความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และโครงกระดูกบรรพบุรุษ

➤ เอกสารบันทึกข้อมูลที่กำลังข้างต้น

ในบางประเทศ

สถานที่เก่าแก่ที่ตกทอดมาและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ถูกเปิดเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและถูกทำลายโดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สถานที่เหล่านี้หลายแห่งที่มีความสำคัญทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมเป็นพื้นที่สงวนเชิงนิเวศที่ได้รับการพัฒนา อนุรักษ์ และจัดการโดยชนพื้นเมืองด้วยภูมิปัญญาและวิถีปฏิบัติพื้นบ้าน ในกรณีอื่น ศิลปะพื้นบ้านและวัตถุที่คนพื้นเมืองเคารพบูชาถูกนำไปใช้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ได้รับอนุญาตจากศิลปินหรือชุมชนพื้นเมือง

สิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมและโครงกระดูกบรรพบุรุษจำนวนมากที่ถูกนำออกไปจากสถานที่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากชนพื้นเมืองถูกเก็บอยู่ในพิพิธภัณฑ์และสถาบันเก็บสะสมวัตถุโบราณทั่วโลก

มีการดำเนินการเพิ่มขึ้นโดยชนพื้นเมืองเพื่อนำวัตถุเหล่านี้กลับคืนมา

และเพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อจารีตประเพณีและวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมของตน

ทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property) ของชนพื้นเมืองประกอบด้วยข้อมูล วิถีปฏิบัติ ความเชื่อ และปรัชญาที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง

เมื่อภูมิปัญญาพื้นบ้านสูญสิ้นไปจากชุมชนพื้นเมือง

ชุมชนนั้นจะไม่สามารถควบคุมวิธีการใช้ความรู้

ส่วนใหญ่ระบบของภูมิปัญญานี้ได้วิวัฒนาการมาหลายศตวรรษและมีลักษณะเฉพาะตัวที่พบได้ในขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ที่ดิน และทรัพยากรของชนพื้นเมืองเท่านั้น

ชนพื้นเมืองมีสิทธิในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของตน

ซึ่งรวมถึงสิทธิคุ้มครองเพื่อไม่ให้ทรัพย์สินถูกนำไปใช้หรือแสวงหาประโยชน์อย่างไม่เหมาะสม

เช่นเดียวกัน

ชนพื้นเมืองกำลังพยายามปกป้องไม่ให้ภูมิปัญญาและวิถีปฏิบัติพื้นบ้านถูกนำไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์

ในขณะที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าและทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลง

มีผู้คนสนใจแสวงหาประโยชน์ทางจากภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อจุดมุ่งหมายทางวิทยาศาสตร์และการค้าเพิ่มมากขึ้น

บริษัทวิจัยและบริษัทบางบริษัทกำลังจดสิทธิบัตรหรืออ้างสิทธิเป็นเจ้าของพืชสมุนไพรที่ตกทอดมา ถึงแม้ว่าชนพื้นเมืองได้ใช้พืชเหล่านี้มานานหลายชั่วอายุคนแล้ว ในหลายกรณี

บริษัทเหล่านี้ไม่ยอมรับว่าชนพื้นเมืองมีกรรมสิทธิ์ในภูมิปัญญาดังกล่าวที่สืบทอดมาและกีดกั

ชนพื้นเมืองได้รับส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การแพทย์ และสังคมอย่างเป็นธรรม ซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าวสั่งสมมาจากการใช้ภูมิปัญญาและวิถีปฏิบัติพื้นบ้าน

เมื่อเร็วๆ นี้ ชนพื้นเมืองได้แสดงออกถึงความห่วงใยกับประเด็นเหล่านี้ ในปฏิญญาสากลหลายฉบับ อาทิ ปฏิญญามะนิลาว่าด้วยปฏิญญาสากลเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม (World Declaration for Cultural Development, 1988) ปฏิญญาคาริ-โอคา (Kari-Oca Declaration, 1992) ปฏิญญามาทาทัว (Mataatua Declaration, 1993) และปฏิญญาปักกิ่งว่าด้วยสตรีชนพื้นเมือง (Beijing Declaration of Indigenous Women, 1995) ข้อห่วงใยเหล่านี้ได้ถูกอ้างถึงในแถลงการณ์ Final Statements of the Coordinating Body of the Indigenous Peoples of the Amazon Basin (1994) และ South Pacific Regional Consultation on Indigenous Peoples' Knowledge and Intellectual Property Rights (1995) อีกด้วย

การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง

สิทธิของชนพื้นเมืองในการคุ้มครองและได้รับประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับในเครื่องมือระหว่างประเทศหลายฉบับ รวมทั้งปฏิญญาสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม (International Covenants on Economic, Cultural and Social Rights) และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenants on Civil and Political Rights) อนุสัญญา 169 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization's Convention 169) และร่างปฏิญญาอื่นว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง (draft UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) อย่างไรก็ตาม ลักษณะของทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมืองที่แยกไม่ออกจากส่วนจิตวิญญาณ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของวิถีชีวิตของชนพื้นเมืองและทักษะเรื่องกรรมสิทธิ์ร่วมกัน (collective ownership) ของทรัพย์สินเช่นนี้ยังคงเป็นประเด็นที่คลุมเครือในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศที่มีอยู่ขณะนี้

ข้อตกลงว่าด้วยประเด็นทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPs) ซึ่งผ่านมติเห็นชอบโดยองค์การการค้าโลกในปี พ.ศ. 2537 กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและให้การคุ้มครองขั้นต่ำสำหรับ

ทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง ตามข้อตกลง TRIPs รัฐสมาชิกของ WTO มีข้อผูกพันต้องให้การคุ้มครองกับพลเมืองของรัฐหนึ่งเท่ากับพลเมืองของตน แต่นั่นหมายความว่า การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาต้องอาศัยรัฐบาลในการผลักดันการตรากฎหมายในประเทศที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมืองในดินแดนของพวกเขาอย่างชัดเจน

ความคิดริเริ่มในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา

มีกิจกรรมที่เป็นความคิดริเริ่มจำนวนหนึ่งที่เกิดขึ้นถึงช่องโหว่ของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง ในปี พ.ศ. 2535 คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนพื้นเมือง (Working Group on Indigenous Populations) และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property – WIPO) ได้จัดการประชุมเชิงวิชาการเกี่ยวกับเรื่องชนพื้นเมือง ผู้ร่วมประชุมเสนอแนะให้สหประชาชาติพัฒนามาตรการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาและวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองที่มีประสิทธิผลมากขึ้น

คณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการเลือกปฏิบัติและคุ้มครองชนกลุ่มน้อยได้มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการวิจัยเรื่อง Study on the Protection of the Heritage of Indigenous Peoples รายงานการศึกษานี้ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2536 พิจารณามาตรการที่ประชาคมโลกใช้เพื่อส่งเสริมการเคารพทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและปัญญาของชนพื้นเมืองเพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์ประการหนึ่งที่เกิดจากรายงานฉบับนี้ซึ่งทำให้มีความหวังที่สุดคือการยกร่างหลักการและแนวทางปฏิบัติว่าด้วยมรดกของชนพื้นเมือง (Principles and Guidelines on the Heritage of Indigenous Peoples) หลักการและแนวทางปฏิบัติเหล่านี้กำหนดมาตรฐานเพื่อให้รัฐบาลทำทุกวิถีทางเพื่อให้มรดกตกทอดของชนพื้นเมืองคงอยู่ต่อไปสำหรับอนุชนรุ่นหลังและเพิ่มคุณค่าให้กับมรดกของมวลมนุษยชาติต่อไป

ทบวงการชองยูเอ็นหลายองค์การกำลังตอบสนองความจำเป็นในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองและทรัพย์สินทางปัญญา องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และ WIPO ได้บัญญัติ “สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการคุ้มครองการแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจากการแสวงหา

ระบายน้อยอย่างผิดกฎหมาย (Model Treaty on the Protection of Expressions of Folklore against Illicit Exploitation)

สนธิสัญญาแม่แบบยอมรับว่าชนพื้นเมืองเป็นเจ้าของดั้งเดิมของมรดกทางศิลปกรรม

รวมถึงศิลปวัฒนธรรม คนตรีและการร้องรำทำเพลงพื้นบ้าน
ที่สร้างสรรค์ขึ้นในดินแดนของชนพื้นเมืองและสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน

ในปี พ.ศ. 2537 โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)
ตีพิมพ์รายงานการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านและสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาเรื่อง Conserving
Indigenous Knowledge, Integrating Two Systems of Innovation ผลการศึกษานี้ ซึ่งดำเนินการโดย
Rural Advancement Foundation International
ได้รับการเผยแพร่ในการประชุมระดับภูมิภาคขององค์กรชนพื้นเมือง
เพื่อเพิ่มความตระหนักเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้านและอภิปรายเรื่องวิธีการที่ชนพื้นเมืองสามารถนำไป
ใช้เพื่อสงวนรักษาและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพย์สินทางปัญญา

ปฏิญญาริโอ Agenda 21 และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) ซึ่งผ่านมติเห็นชอบในการประชุมสุดยอด Earth Summit เมื่อปี พ.ศ. 2535
ในเมืองริโอเดอจาไนโร ประเทศบราซิล
ล้วนเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่รัฐบาลและองค์กรระหว่างประเทศระดับรัฐบาลต้องช่วยกันปกป้องรักษา
วิธีการอนุรักษ์แบบดั้งเดิมและภูมิปัญญาพื้นบ้านของชนพื้นเมือง ข้อ 8(j)
ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทำให้เกิดข้อผูกพันตามกฎหมาย
ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีเคารพและสงวนรักษาภูมิปัญญา นวัตกรรม
และวิถีปฏิบัติพื้นบ้านของชนพื้นเมืองในส่วนของการอนุรักษ์และใช้ความหลากหลายทางชีว
ภาพอย่างยั่งยืน นอกจากนี้
อนุสัญญานี้ยอมรับสิทธิของชนพื้นเมืองในการได้รับแบ่งปันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม
ซึ่งตั้งสมมาจากการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและวิถีปฏิบัติพื้นบ้านเพิ่มขึ้น อีกด้วย

ในที่ประชุม Conference of Parties ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
ผู้ร่วมประชุมมุ่งมั่นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาและข้อตกลง
TRIPs ในการทำงานร่วมกับ WTO และชนพื้นเมือง
รัฐจะตรวจสอบว่าสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ช่วยสงวนรักษาและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
หรือไม่และอย่างไร

และผลประโยชน์ที่บังเกิดจากวิถีปฏิบัติดั้งเดิมและภูมิปัญญาพื้นบ้านถูกแบ่งปันอย่างเป็นธรรมหรือไม่

องค์กรของยูเอ็นและการใช้องค์กรเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์

องค์การทรัพย์สินทางปัญญา

องค์การทรัพย์สินทางปัญญา (WIPO)
เป็นทบวงการชำนัญพิเศษของยูเอ็นที่ส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั่วโลก WIPO
นิยามทรัพย์สินทางปัญญาว่าเป็นงานวรรณกรรม ศิลปะ และวิทยาศาสตร์
สิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ทุกแขนง การค้นพบทางวิทยาศาสตร์
และทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาความรู้ในสาขาอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์
วรรณกรรม หรือศิลปกรรม

WIPO ทำงานกับรัฐสมาชิก 176 รัฐและองค์กรอื่นตามความเหมาะสม Global Intellectual Property
Issues Division ซึ่งรับผิดชอบด้านประเด็นชนพื้นเมืองอยู่ที่สำนักงานใหญ่ของ WIPO ในกรุงเจนีวา
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

WIPO

รับผิดชอบการบริหารจัดการสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญาจำนวนหนึ่งและ
เผยแพร่ข้อมูลและคำแนะนำให้แก่องค์กรที่สนใจการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นพิเศษ WIPO
มีบริการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทางวิชาการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประเทศกำลังพัฒนา
และส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในเวลาเดียวกัน
รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือจาก WIPO
ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแห่งชาติเกี่ยวกับสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาอีกด้วย

WIPO และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง

Global Intellectual Property Issues Division (Global Issues Division) ของ WIPO
 รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมจำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชนพื้นเมือง Global Issues
 Division เป็นหน่วยงานวิจัยที่ทำการศึกษาค้นคว้าและดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติ
 เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินทางปัญญาและการเข้าถึง

และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรพันธุกรรม (genetic resources)
 การคุ้มครองภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการคุ้มครอง “การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
 (expression of folklore)” ในปี พ.ศ. 2541 และ 2542
 มีการส่งทีมผู้เชี่ยวชาญไปสืบเสาะหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน
 นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ที่สืบทอดมาแต่โบราณ การปฏิบัติการนี้ของ WIPO
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันรวมทั้งความเป็นไปได้ในอนาคตในการคุ้มครอง
 สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาพื้นบ้าน รวมทั้งชนพื้นเมือง

ในเดือนกรกฎาคม 2543

มีการตีพิมพ์รายงานฉบับร่างของการปฏิบัติการเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงทั้งหมด
 โดยเปิดกว้างให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ของ WIPO
 รวมทั้งจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วย WIPO
 ตีพิมพ์ผลการศึกษาเรื่องบทบาทของทรัพย์สินทางปัญญาในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่บังเกิด
 ขึ้นจากการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพและภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เกี่ยวข้อง WIPO
 และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme – UNEP)
 ได้มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการศึกษานี้ และการศึกษานี้ประกอบด้วยกรณีศึกษา 3 เรื่อง

Global Issues Division

กำลังทำงานกับสำนักเลขาธิการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ UNEP
 และทบวงการอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์บทบาทของทรัพย์สินทางปัญญาในการสงวนรักษา อนุรักษ์
 และแพร่กระจายความหลากหลายทางชีวภาพในโลก

สืบเนื่องจากผลการศึกษาที่ได้รับจากการปฏิบัติการเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและการศึกษาอื่นๆ

WIPO ดำเนินกิจกรรมที่มีประโยชน์ในทางปฏิบัติหลายกิจกรรม

- การจัดทำวัสดุเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกในการคุ้มครองภูมิปัญญาพื้นบ้านภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบัน
- การเผยแพร่ข้อมูลที่สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันและการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องระบบทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองภูมิปัญญาพื้นบ้าน

- การพัฒนาข้อมูล การฝึกอบรม
และมาตรฐานด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน
- การจัดทำกรณีศึกษาเรื่องการคุ้มครองภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ดำเนินการภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญา
- การจัดทำการศึกษาความเป็นไปได้เกี่ยวกับการปรับใช้กฎหมายจารีตประเพณีกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน
- การดำเนินโครงการนำร่องในการได้มาซึ่งสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา
การจัดการและบังคับใช้สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับภูมิปัญญาพื้นบ้าน

เมื่อเร็วๆ นี้ มีพัฒนาการล่าสุด กล่าวคือ รัฐสมาชิกและ WIPO ได้ตั้งคณะกรรมการ Inter-governmental Committee on Intellectual Property and Genetic Resources, Traditional Knowledge, and Folklore เพื่ออภิปรายประเด็นเหล่านี้ การอภิปรายเน้น 3 หัวข้อหลัก ได้แก่ การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ การคุ้มครองภูมิปัญญาพื้นบ้าน ไม่ว่าภูมิปัญญานั้นเกี่ยวข้องกับทรัพยากรดังกล่าวหรือไม่ และการคุ้มครองการแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

คณะกรรมการระหว่างประเทศระดับรัฐบาลนี้จะเปิดกว้างสำหรับรัฐสมาชิกทุกรัฐของ WIPO องค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาลที่เกี่ยวข้องและเอ็นจีโอระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคที่ผ่าน การรับรองสถานะจะได้รับเชิญให้ร่วมการประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ องค์กรอื่นๆ รวมทั้งองค์กรชนพื้นเมือง

อาจขออนุมัติการรับรองสถานะเพื่อร่วมการประชุมของคณะกรรมการในฐานะผู้สังเกตการณ์ แต่การรับรองสถานะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐสมาชิก

คณะกรรมการจะรายงานข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการที่เหมาะสมกับที่ประชุมใหญ่ของ WIPO คณะกรรมการจะประชุมเป็นครั้งแรกระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2544

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ WIPO

WIPO

พยายามขอคำปรึกษาจากผู้แทนของชนพื้นเมืองให้มากที่สุดเกี่ยวกับการออกแบบและวางแผนกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการและข้อห่วงใยเรื่องสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง

ติดต่อ WIPO

ถ้าคุณประสงค์ติดต่อขอรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมของ
ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาของชนพื้นเมือง
หรืออยากทราบว่า你能มีส่วนร่วมในการประชุมหรือกิจกรรมของ WIPO ได้อย่างไรบ้าง
โปรดติดต่อ

WIPO

Mr. Wend Wendland
Senior Legal Officer
Global Intellectual Property Issues Division
World Intellectual Property Organization (WIPO)
34 chemins des Colombettes
Geneva, Switzerland
Tel: 41-22-338-9924
Fax: 41-22-338-8120
Email: wend.wendland@wipo.int

รายชื่อเว็บไซต์

UN Web Locator United Nations Web Locator	www.unsystem.org
UN Headquarters สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา	www.un.org
UNOG สำนักงานของสหประชาชาติที่กรุงเจนีวา	www.unog.ch
UNCTAD United Nations Conference on Trade and Development สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา	www.unctad.org
UNDP United Nations Development Programme สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก	www.undp.org
UNEP United Nations Environment Programme สำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองไนโรบี	www.unep.org
UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส	www.unesco.org
UNFPA United Nations Population Fund, สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก	www.unfpa.org
UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา	www.unhcr.ch
UNHCR (Ref World)	www.unhcr.ch/refworld
UNHCHR United Nations High Commissioner for Human Rights สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา	www.unhchr.ch
UNICEF United Nations Children's Fund สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก	www.unicef.org
UNIDO United Nations Development Organization สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเวียนนา	www.unido.org
UNIFEM United Nations Development Fund for Women สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก	www.unifem.undp.org
UNITAR United Nations Institute for Training and Research	www.unitar.org

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา

UNRISD

United Nations Research Institute for Social Development

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา

www.unicc.org/unrisd

UNV

United Nations Volunteers

สำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองบอนน์

www.unv.org

UN Relief

United Nations project of OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์กและกรุงเจนีวา

web www.reliefweb.int

FAO

Food and Agriculture Organization

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงโรม

www.fao.org

ILO

International Labour Organization

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา

www.ilo.org

IMF

International Monetary Fund

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน

www.imf.org

OCHA

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์กและกรุงเจนีวา

www.reliefweb.int/ocha_ol

WFP

World Food Programme

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงโรม

www.wfp.org

WHO

World Health Organization

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา

www.who.org

WIPO

World Intellectual Property Organization

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา

www.wipo.org

WTO

World Trade Organization

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา

www.wto.org

The World Bank

สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงวอชิงตัน

www.worldbank.org